

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra křesťanské sociální práce

Mezinárodní humanitární a sociální práce

Mgr. Anna Mozíková

***Motivace a demotivace přistěhovalců k integraci:
Formulace výzev pro španělskou asociaci Burgos Acoge***

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Agnieszka Zogata Kusz, Ph.D.

2015

PALACKY UNIVERSITY IN OLMOUC

STS CYRIL AND METHODIUS FACULTY OF THEOLOGY

Department of Christian social work

International humanitarian and social work

Mgr. Anna Moziková

***Motivation and demotivation of immigrants for
integration - formulation of challenges for Spanish
association Burgos Acoge***

Thesis

Supervisor: Mgr. et Mgr. Agnieszka Zogata Kusz, Ph.D.

2015

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jsem přitom jen uvedené prameny a literaturu.

V Olomouci dne .....

Anna Možíková

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí diplomové práce paní Mgr. et Mgr. Agnieszka Zogata Kusz, Ph.D. za cenné připomínky a trpělivé vedení.

Stejně tak bych ráda poděkovala Mgr. Petře Hrnčířové, která byla mým hnacím motorem při psaní této práce.

Poděkování patří také asociaci Burgos Acoge a všem účastníkům rozhovorů, kteří obohatili tuto práci o své osobní zkušenosti.

V neposlední řadě děkuji mé rodině a partnerovi za podporu, trpělivost a zázemí při studiu.

..... v Olomouci

.....

(podpis)

OBSAH

ÚVOD	7
CÍLE PRÁCE A METODOLOGIE TEORETICKÉ ČÁSTI	8
1 MIGRACE DO ŠPANĚLSKA	9
1.1 Definice migrace	9
1.2 Push-pull teorie migrace	10
1.3 Vývoj imigrace ve Španělsku.....	12
1.4 Imigrační politika Španělska.....	17
1.5 Postavení imigrantů v rámci sociálního systému Španělska.....	19
2 INTEGRACE PŘISTĚHOVALCŮ VE ŠPANĚLSKU	22
2.1 Definice integrace	22
2.2 Dimenze integrace.....	24
2.3 Integrovaná politika Španělska	26
2.3.1 <i>Důležité mezníky ve vývoji integrovaní politiky Španělska</i>	27
2.3.2 <i>Autonomní oblast Castilla y León</i>	32
2.3.2.1 Integrovaná politika Castilla y León	32
2.3.2.2 Počátky integrovaní politiky	33
2.3.2.3 Současný strategický plán	33
3 ROLE SOCIÁLNÍ PRÁCE V INTEGROVÁNÍM PROCESU	40
3.1 Specifika sociální práce s imigranty	41
3.2 Definice motivace	43
3.3 Motivace dle pojetí Abrahama Maslowa	44
3.4 Posílení klienta a motivace k integraci.....	45
4 VLASTNÍ VÝZKUM: MOTIVACE A DEMOTIVACE KLIENTŮ BURGOS ACOGE K INTEGROVÁNÍ	49
METODOLOGICKÁ ČÁST	49
4.1 Výzkumné otázky.....	49
4.2 Metody výzkumu	49
4.3 Sběr dat.....	50
4.3.1 <i>Příprava a realizace sběru dat</i>	50
4.3.2 <i>Etika výzkumu</i>	51
4.3.3 <i>Způsob vyhodnocování dat</i>	52
4.4 Asociace Burgos Acoge	52
VÝSTUPY ROZHovorŮ A JEJICH INTERPRETACE	54
4.5 Výstupy rozhovorů s imigranty.....	55
4.6 Výstupy rozhovorů s pracovníky Burgos Acoge	74

VÝZVY PRO ORGANIZACI BURGOS ACOGE	81
ZÁVĚR.....	86
ZDROJE.....	89
SEZNAM ZKRATEK.....	97
PŘÍLOHY	98
SEZNAM GRAFŮ	102
SEZNAM OBRÁZKŮ	102
SEZNAM TABULEK	102
SEZNAM PŘÍLOH.....	102

ÚVOD

Pojem integrace se stal v posledních letech jedním z nejdiskutovanějších témat v souvislosti se současnou situací v Evropě a jejím stoupajícím počtem migrantů.

Předkládaná diplomová práce se zabývá motivací přistěhovalců k integraci, přičemž jsem se zaměřila na Španělsko, konkrétně na klienty asociace Burgos Acoge sídlící v autonomní oblasti Castilla y León.

Motivací ke zvolení zadaného tématu byla moje dvouletá spolupráce s asociací Burgos Acoge, v první řadě jako praktikantka, později jako pracovnice a v současné době jako dobrovolnice. Myslím si, že právě tato spolupráce, zkušenosti s během organizace a znalost jejich klientů mohou být přínosem pro dosažení kvalitního závěru této práce.

Práce je rozdělena na dvě části. V první, teoretické části, je definován pojem migrace a témata s ním související, jako je vývoj imigrace ve Španělsku stejně tak jako jeho imigrační politika a postavení imigrantů v rámci sociálního systému Španělska. Dále je věnována pozornost tématu integrace, které je stěžejní pro teoretickou část. Druhá kapitola je zaměřena na integraci přistěhovalců ve Španělsku. Je zde definován pojem integrace a její dimenze, nastíněna imigrační politika Španělska se zaměřením na její důležité mezníky a poslední podkapitola popisuje autonomní oblast Castilla y León. Vzhledem k tomu, že sociální práce nejen tady u nás, ale také ve Španělsku hraje v celém procesu integrace podstatnou roli, je jí věnována třetí kapitola, a to se zaměřením na její specifika v oblasti práce s imigranty. V rámci této kapitoly také stručně zmiňuji pojem motivace.

Druhou část práce tvoří vlastní kvalitativní výzkum, který jsem realizovala ve spolupráci se zmíněnou španělskou asociací Burgos Acoge a jejími klienty. Proto je také jedním z výsledků této práce snaha o definování výzev pro tuto španělskou asociaci. Součástí kapitoly je popis metodologie práce, bližší seznámení s touto asociací a jsou zde analyzovány výstupy výzkumu.

CÍLE PRÁCE A METODOLOGIE TEORETICKÉ ČÁSTI

Prvním cílem této diplomové práce je *zjistit, co motivuje a demotivuje přistěhovalce k integraci*, přičemž hlavní výzkumnou otázkou je *Co klienty asociace Burgos Acoge motivuje či demotivuje k integraci?*

Nejen Španělsko, ale dá se říci, že celá Evropská unie se stává čím dál rozmanitější díky odlišným kulturám, které se následkem migrace na její půdě střetávají a navzájem ovlivňují. Integrace, jako fenomén bezprostředně související s celým procesem migrace je důležitá jak pro samotného imigranta, tak pro hostitelskou společnost, do které přichází. Proto se domnívám, že věnovat pozornost faktorům, které imigranty k integraci motivují a naopak od ní odrazují, je více než žádoucí. Na oba aspekty se lze poté zaměřit a pracovat s nimi, tzn. faktory působící na integraci podpůrně posilovat a ty opačné eliminovat.

S tím souvisí také druhý cíl práce, a to na základě výstupů realizovaného výzkumu *definovat výzvy pro asociaci Burgos Acoge*, které by mohly být přínosem pro její budoucí praxi.

Při zpracování této práce byla použita rešeršně-kompilační metoda, tedy sběr potřebných dat a jejich analýza a následné zpracování získaných informací. Vzhledem k zaměření tématu na prostředí Španělska byla použita z větší části cizojazyčná literatura, především ve španělském jazyce. Dalšími cennými zdroji pak byly též informace a materiály poskytnuty pracovníky asociace Burgos Acoge.

1 MIGRACE DO ŠPANĚLSKA

Cílem této kapitoly je objasnit pojem migrace a faktory, které člověka k migraci vedou. V této souvislosti bude zmíněna *push-pull* teorie migrace. Dále bude v této kapitole nastíněn vývoj imigrace do Španělska a uvedeny nejdůležitější legislativní opatření imigrační politiky, kterými se imigrace do země reguluje a výčet nejdůležitějších institucí a orgánů, které se ve Španělsku přistěhovalcům zabývají. Kapitola bude uzavřena postavením imigrantů v rámci sociálního systému Španělska.

1.1 Definice migrace

Pojem migrace (z lat. *migratio* – stěhování) jakožto jedna z nejvýraznějších forem globalizačních procesů, zůstává v současném světě jedním z nejaktuálnějších témat (Stojanov a kol., 2006). Zejména pak v těch zemích, které se potýkají s největším přílivem cizinců. Jedná se o Itálii, Řecko, Kypr, Maltu, a samozřejmě také Španělsko¹² (Park, 2015).

Právo migrovat je považováno za jednu z nejzákladnějších lidských svobod, a je proto i zakotveno v Deklaraci lidských práv a svobod. Zahrnuje „*možnost pohybu v rámci své země, právo svou zemi opustit a vrátit se do ní*“ (OSN, 2002 in Dušková a kol., 2011, s. 155).

Migrace sama o sobě je daleko komplexnějším a složitějším fenoménem, než by se na první pohled mohlo zdát. Je nutné mít na paměti několik aspektů hodných zřetele při pohledu na migraci – aspekt geografický, environmentální, ekonomický, politický a další.

Termín migrace označuje z pohledu sociologie „*prostorové přemístování (...)* spojováno se změnou místa bydliště, a to na kratší či delší dobu, popřípadě natrvalo.“ (Maříková a kol., 1996 in Dušková a kol., 2011, s. 154)

---

¹ V tomto případě máme na mysli země „evropského jihu“, které se díky své geografické poloze obvykle stávají první zemí, do které migranti vstoupí. Nemusí být zároveň zeměmi cílovými, kterými bývají většinou země Severní Evropy.

² V roce 2014 se podle Ministerstva vnitra dostalo do Španělska o 70% víc ilegálních migrantů než v předešlém roce, kdy se číslo zastavilo na 12 549. Děje se tak především ve dvou španělských exklávách Ceuta a Melilla, které hraničí s Marokem. (Park, 2015; Frontex, 2014, s. 39)

Z hlediska prostorového rozeznáváme *emigraci* (vystěhování) a *imigraci* (přistěhování). V globálním měřítku pak lze rozlišovat migrační směry Sever-Jih, Jih-Sever a směry v rámci obou oblastí. V současnosti probíhá většina migračních toků ve směru Jih-Sever a třetina v rámci globálního Jihu.

Ať už je migrace uskutečňována dobrovolně či nuceně, lze ji klasifikovat i z hlediska motivačních faktorů. V současné době se při pohybu Jih-Sever nejčastěji jedná o pracovní či politickou migraci, a roste také počet migrací za účelem sloučení rodiny (IOM, 2010 in Dušková a kol., 2011). O motivačních faktorech bude blíže pojednáno v následující podkapitole.

1.2 Push-pull teorie migrace

Přestože existuje mnoho teorií mezinárodní migrace, účelem této práce není jejich analýza. S ohledem na cíl práce jsem zvolila teorii *push-pull*. Domnívám se totiž, že faktory, zejména ty, které imigranty přivedly do Španělska (*pull*), mohou mít zásadní vliv na jejich motivaci k integraci.

V 50. a 60. letech 20. století rozpracovali Petersen (1970 in Drbohlav, Uherek, 2007) a Bogue (1992 in Drbohlav, Uherek, 2007) *push-pull* teorii migrace. Předpokládali totiž působení faktorů, které daného jedince ze země původu doslova vypuzují - tzv. *push* faktory a faktorů, které ho naopak přitahují do cílového prostoru migrace, tzv. *pull* faktory. Podle Bogue (1992 in Drbohlav, Uherek, 2007) mají tyto faktory na populaci odlišný účinek. Například říká, že migrant, který byl „poháněn“ *push* stimuly, má tendenci být ke komunitám v místě původu méně selektivní, než migrant, u kterého převládaly stimuly *pull*. Extrémně silné *push* faktory mohou vzniknout například při živelných pohromách, jako jsou hladomory, sucha, záplavy, či vyčerpání zdrojů. (Jansen, 1970 in Drbohlav, Uherek, 2007) Dále se může jednat o nízkou životní úroveň, nepříznivou politickou a ekonomickou situaci, nedostatek pracovních příležitostí, ale také válečné konflikty.

Nejčastěji popisovanými *pull* faktory jsou příznivější ekonomická situace s lepšími pracovními příležitostmi, přítomnost příbuzných a přátel, či lidí ze stejné komunity.

Ve Španělsku jsou uváděny jako nejčastější *pull* faktory přitahující imigranty tyto: *bezpečí, možnosti placené práce, atraktivní životní podmínky, lepší sociální zabezpečení a*

zdravotní péče, politická a náboženská svoboda, přístup ke vzdělání, přítomnost rodinných příslušníků. (Fundación Luis Vives, 2011, s. 2)

Výsledné *pull* faktory z výzkumu realizovaného Národním statistickým úřadem (Instituto Nacional de Estadística - INE) v roce 2007³ uvádí následující tabulka (Tabulka 1).

Tabulka 1 – Důvody imigrace do Španělska

Pull faktory	Celkový počet (%)
Lepší životní úroveň	40
Lepší pracovní uplatnění	39
Rodinné důvody (sloučení rodiny)	32,1
Poptávka po konkrétní pracovní síle	23,3
Životní náklady	14,3
Lepší klimatické podmínky	11,4
Možnosti vzdělávání	8,4
Změna pracovního místa	5,9
Odchod do důchodu	3,6
Politické důvody	3
Tranzitní země	1,1
Náboženské důvody	0,4
Jiné důvody	12,1

Zdroj: INE, 2008

Z tabulky je zřejmá multifaktorová povaha migrace. Právě i důvody migrace jsou důležité, neboť i ty ovlivňují utvářející se postoj daného cizince k pozdější integraci. O tom bude blíže pojednáno v kapitole 2.

³ Výzkum byl realizován s 15 500 respondenty.

1.3 Vývoj imigrace ve Španělsku

Přestože jsou významné imigrační proudy do Španělska popisovány v literatuře již od 80. let 20. století, v této kapitole se zaměřím zejména na období od roku 2000 do roku 2007, které je popisováno jako *imigrační boom* a období od roku 2007 do současnosti, které je poznamenáno do značné míry ekonomickou krizí, která Španělsko v roce 2007 postihla (Arango, 2009).

Začátek zmiňovaného *imigračního boomu* v roce 2000 je spojen s růstem španělské ekonomiky a vznikem přibližně sedmi milionů nových pracovních míst (Arango, 2009). V tomto období, od roku 2000 do roku 2007, zaznamenalo Španělsko nebývalý nárůst počtu imigrantů. Zmíněný nárůst počtu imigrantů se odrazil také na postoji hostitelské společnosti vůči migrantům, na které si Španělé začali zvykat. Přispěl k tomu jistě i fakt, že migranti zastávali pracovní místa v oborech, o která Španělé nejevili velký zájem. Na začátku tohoto období tvořili migranti zhruba jeden milion, na konci tohoto období více než pět a půl milionu⁴. Tato čísla dostala Španělsko mezi prvních deset zemí světa s počtem imigrujícího obyvatelstva. Největším sektorem nabízejícím pracovní místa bylo stavebnictví, za ním následovaly práce v domácnosti, péče o závislé osoby, hotelnictví a zemědělství (Arango, 2009).

Důležitým faktem také je, že v roce 2007 poslali migranti do zemí původu přes 8 milionů eur, a Španělsko se tak umístilo na třetím místě za USA a Saudskou Arábií do skupiny zemí, odkud imigranti posílají remitence (Arango, 2009, s. 54).

Přestože finanční krize a následná ekonomická recese začala postihovat postupně téměř celý svět od poloviny roku 2007, dopady na Španělsko a jeho imigrační situaci začaly být patrné až několik měsíců poté, a to v první řadě s navýšením nezaměstnanosti v sektoru stavebnictví a dalších ekonomických sektorech, ve kterých byla vysoká koncentrace imigrantů. (Arango, 2009)

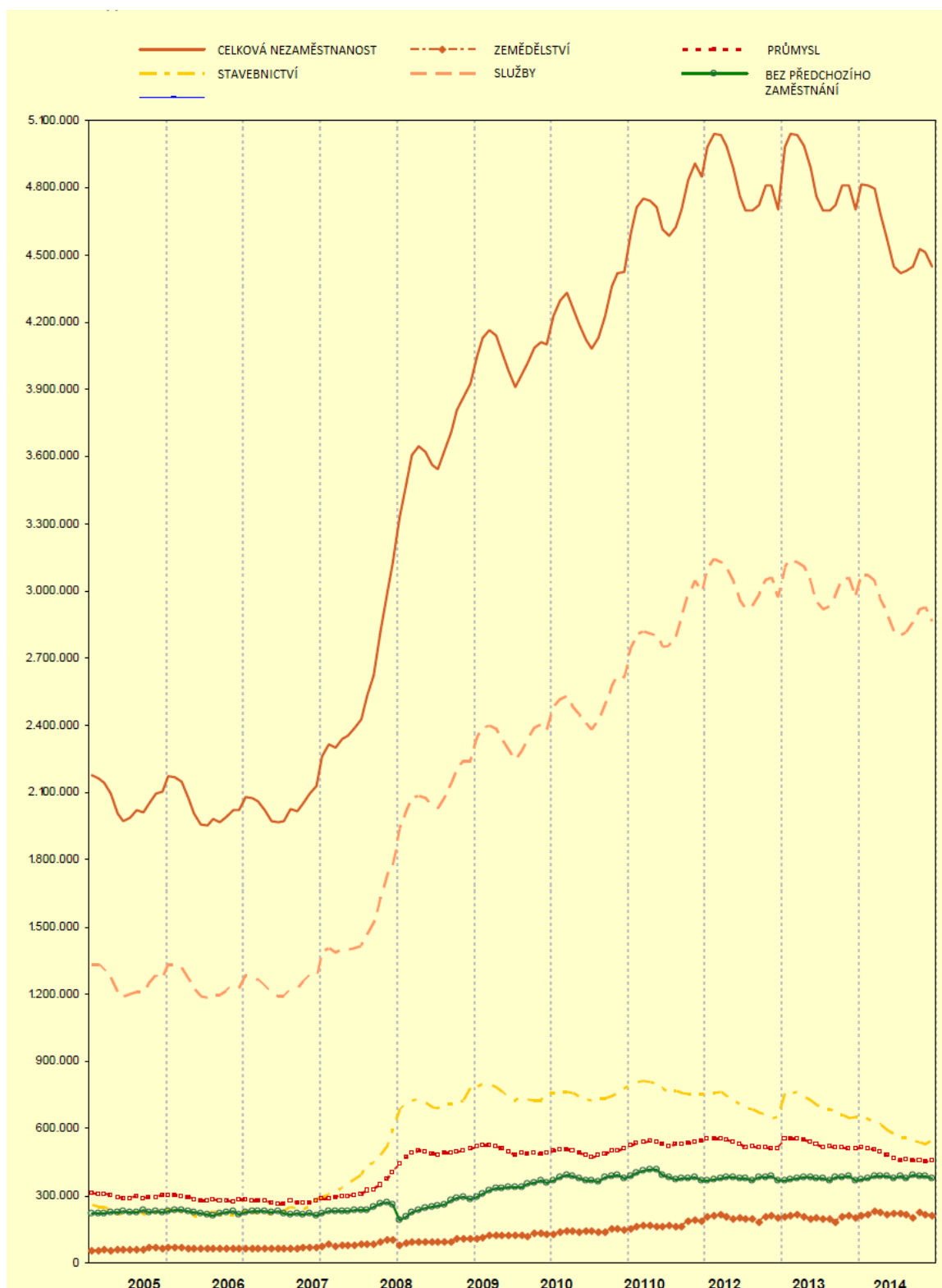
Důležité je poznamenat, že nezaměstnanost se začíná těžce promítat jak na životě Španělů, tak cizinců na konci roku 2008, přičemž již od roku 2007 byla zaznamenána zvyšující se nezaměstnanost jak mezi cizinci, tak v majoritní společnosti. V roce 2008 činila nezaměstnanost Španělů 12,5%, zatímco u migrantů to bylo 21,3%. Na začátku roku 2009 dosahovala už 27,1% a u Španělů 15,2%. Tento rozdíl se stále udržuje. (Semnari d'economia crítica Taifa, 2010)

---

⁴ Toto číslo nezahrnuje imigranty, kteří získali španělské občanství.

Na následujícím grafu (Graf 1) můžeme vidět, že největší dopad měla ekonomická krize na sektor služeb a stavební průmysl, který se na určitou dobu téměř zastavil. Vzhledem k tomu, že velký podíl pracovních míst přistěhovalců spadl právě do těchto sfér, migranti tím byli výrazně zasaženi. Možná i z tohoto důvodu se v současné době změnil profil pracujícího imigranta. Současné pracovní nabídky jsou totiž zaměřeny spíše na ženy, neboť se týkají péče o seniory, o děti, nebo starost o domácnost. Nicméně i nadále se jedná o práce, o které samotní Španělé zájem většinou nemají. (RTVE, 2013)

Graf 1 - Registrovaná nezaměstnanost v jednotlivých sektorech od roku 2005 do roku 2014

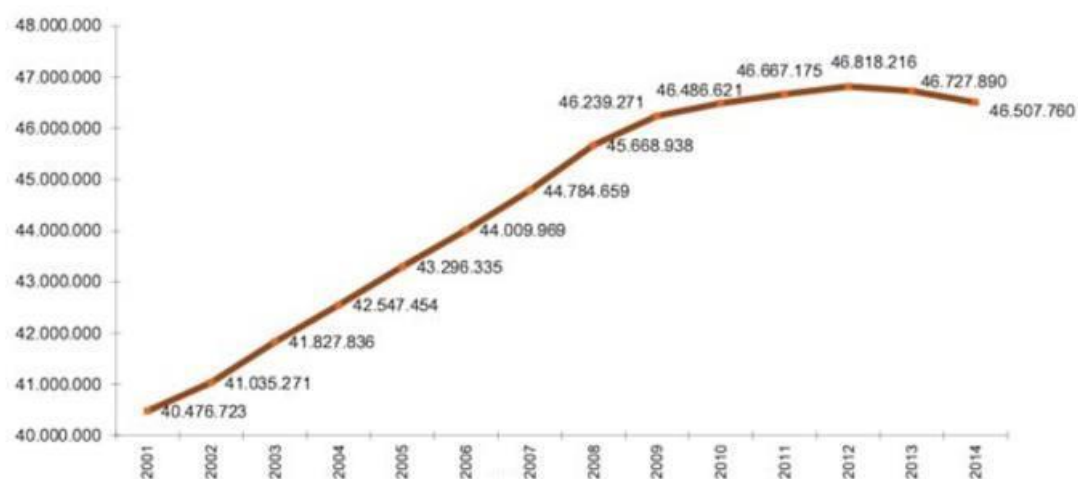
Zdroj:

http://www.sepe.es/contenidos/que_es_el_sepe/estadisticas/datos_estadisticos/empleo/datos/2015/enero_2015/ESTADISTICA_DE_EMPLEO.pdf

Co do počtu cizinců, výrazný pokles počtu imigrantů v zemi byl zaznamenán až v roce 2011. V roce 2014 se migrační saldo dostalo do záporných čísel, na -24 734. Emigrovalo 42 685 osob a imigrovalo 17 951. Počet cizinců klesl o 3% a zůstal na počtu čtyři a půl milionu, především v důsledku emigrace a získání státního občanství některými imigranty. (INE, 2014b)

Jak bylo zmíněno, vlivem ekonomické krize neemigrovali ze země pouze cizinci, ale i Španělé. Vývoj počtu obyvatelstva ve Španělsku v letech 2001 až 2014 ilustruje následující graf (Graf 2).

Graf 2 – Vývoj počtu obyvatelstva ve Španělsku (2001-2014)

Zdroj: INE, 2014b

S ekonomickou krizí se začal měnit i postoj majoritní společnosti vůči cizincům, přičemž na ně začalo být nahlíženo jako na ty, kteří „berou“ Španělům práci. Od úderu krize nicméně už uběhlo pár let a tato situace se pomalu uklidňuje.

Došlo také ke změnám ve složení cizinců a jejich původu. Přestože přistěhovalci ze zemí Latinské Ameriky mají o něco ulehčenou situaci, vzhledem k tomu, že jejich rodným jazykem je také španělština, latinskoamerické země již nezastupují největší skupiny přistěhovalců, ale najdeme je podle posledních údajů INE až za Rumunskem, Marokem a Velkou Británií. Když srovnáme současnou situaci s daty z předešlých let, je

z nich patrná změna, především co se nárůstu občanů Rumunska a Maroka týká. Naopak u zemí Latinské Ameriky je patrný mírný pokles. (INE, 2014)

Následující tabulka (Tabulka 2) ukazuje dostupná data o počtu přistěhovalců podle země původu za roky 2001, 2008 a 2014.

Tabulka 2 - Přistěhovalci ve Španělsku podle země původu⁵

Země původu	Počet přistěhovalců			
	2001	2008	2014*	2014**
Rumunsko	59 302	706 164	728 253	721 445
Maroko	313 739	683 102	717 992	697 074
Ekvádor	218 367	458 437	214 039	187 025
Kolumbie	174 418	330 419	173 193	154 320
Velká Británie	107 794	358 287	310 052	310 074
Bolívie	13 187	240 912	127 477	109 596
Francie	156 681	220 246	99 486	100 033
Argentina	103 851	290 281	80 923	75 637
Německo	135 638	237 929	148 502	147 972
Peru	53 630	162 425	84 235	71 755
Bulharsko	27 071	150 742	139 931	137 915
Brazílie	33 207	142 149	-	-
Portugalsko	56 359	136 171	108 984	107 001
Čína	28 848	126 979	165 978	165 571
Dominikánská republika	44 100	114 707	-	-
Itálie	26 578	81 685	180 823	184 179
Ukrajina	22 915	78 579	81 802	81 631
Polsko	16 423	75 758	-	-
Paraguay	2 113	68 885	-	-
Uruguay	24 631	87 345	-	-
ostatní národnosti	553 349	1 293 326	-	-
celkový počet	2 172 201	6 044 528	4 677 059	4 538 503

* údaje k 1. lednu 2014

** údaje k 1. červenci 2014

Zdroj: INE, 2014; INE, 2014b; OSN in Moral Pajares, Martínez Alcalá, 2010

⁵ Údaje v tabulce jsou upraveny dle tří uvedených zdrojů. Údaje za rok 2014 u následujících zemí: Brazílie, Dominikánská republika, Polsko, Paraguay, Uruguay a ostatní národnosti nebyly uvedeny, proto údaje v tabulce chybí.

1.4 Imigrační politika Španělska

Co se legislativy týče, zmínku o právech cizinců najdeme již ve Španělské konstituci z roku 1978. Nicméně legislativa týkající se migrace se až do 80. let 20. století zaměřovala spíše na turisty. Právě až v osmdesátých letech začíná být potřeba nových zákonů stále viditelnější, a to z toho důvodu, že Španělsko se najednou mění ze země emigrační na zemi, o kterou začínají mít cizinci stále větší zájem. Jako odpověď na tuto potřebu byl v roce 1985 podepsán první cizinecký zákon 7/1985, o právech a svobodách cizinců ve Španělsku⁶. Nicméně tato první verze cizineckého zákona byla označována za jednu z nejpřísnějších legislativ v Evropě. Jako následek přísných podmínek, které zákon definoval, docházelo k častým stížnostem cizinců u španělských i mezinárodních soudů. (Quílez, 2006; Noticias Jurídicas, 2000)

Druhá verze cizineckého zákona, o právech a svobodách cizinců ve Španělsku a jejich sociální integraci⁷, byla přijata v lednu roku 2000. Účelem tohoto zákona bylo především zlepšit postavení imigrantů ve společnosti. Jedna ze zásadních změn tohoto zákona spočívala v chápání samotné imigrace, a to jako trvalého fenoménu a pozitivní změnou pro cizince bylo též snadnější vydávání pracovních povolení, přiznání nových politických a sociálních práv, například přístup k bezplatné zdravotní péči a bezplatnému vzdělání pro všechny imigranty. Novinkou v rámci tohoto zákona bylo také zavedení tzv. Identifikačních karet⁸ pro cizince, kteří chtěli ve Španělsku dlouhodobě žít. (Jefatura del Estado, 2000, s.10-11)

V prosinci roku 2000 došlo k reformě tohoto zákona, jehož záměrem bylo především upřesnění a definice pojmu legální a nelegální imigrant a rovněž definování následků nelegálního pobytu.

Další úprava z roku 2003 si kladla za cíl přísnější potlačení nelegální imigrace, zintenzivnila tak kontroly hranic a rovněž bylo podepsáno několik bilaterálních smluv, které se týkaly repatriací. (González Enríquez, 2009)

Zákon byl dále upraven v letech 2009, 2012 (tzv. Královským dekretem⁹), 2013 a také 2014. V rámci těchto úprav došlo jednak ke zpřísnění legislativy vůči nově příchozím imigrantům, což bylo úzce spojeno s ekonomickou krizí. Mimo jiné se zde

---

⁶ špan. orig. *Ley Orgánica 7/1985 sobre los Derechos y Libertades de los Extranjeros de España*

⁷ špan. orig. *Ley Orgánica 4/2000, sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social*

⁸ špan. orig. *Tarjeta de Identidad de Extranjero*

⁹ špan. orig. *Real Decreto Ley 16/2012*

definovaly také konkrétní sankce a postihy například v otázce zaměstnávání nelegálních imigrantů či zamítnutí zdravotní pomoci ilegálním imigrantům. Aktuální znění cizineckého zákona obsahuje čtyři hlavní části, ve kterých jsou definována práva a svobody cizinců, protidiskriminační opatření, právní režim cizinců, sankce pro cizince v případě přestupků a rovněž je zde věnována pozornost spolupráci španělských státních orgánů působících v oblasti migrace a integrace. Právě zmínkou těch nejdůležitějších orgánů uzavřeme tuto kapitolu.

Generální sekretariát pro imigraci a emigraci¹⁰ spadající pod Ministerstvo práce a sociálního zabezpečení bylo zřízeno za účelem shromažďování důležitých informací o migraci. Shromažďuje a poskytuje informace týkající se podmínek legální migrace, postihů nelegální migrace, práv migrantů apod. Mimo to má na starosti finanční podporu imigrace a emigrace a také vytváření statistik a publikací, které slouží jako informační příručky pro imigranty. (Secretaría General de Inmigración y Emigración, 2014)

Stálá observatoř pro imigraci¹¹ spadá stejně jako Generální sekretariát pod Ministerstvo práce a sociálního zabezpečení. Tento orgán má na starosti sběr a analýzu veškerých migračních pohybů na území Španělska. Každý rok rovněž na základě získaných dat vydává Výroční zprávy obsahující údaje o cizincích v zemi, jako je například počet udělených občanství za uplynulý rok.

Fórum pro sociální integraci imigrantů¹² je vládou zřízený orgán, jehož hlavním účelem je informovat a poskytovat poradenství v oblasti integrace přistěhovalcům. Jak již z názvu vyplývá, hlavním cílem Fóra je podporovat integraci přistěhovalců do španělské společnosti. (Foro Inmigración, 2013)¹³

---

¹⁰ špan. orig. *Secretaría General de Inmigración y Emigración*

¹¹ špan. orig. *Observatorio Permanente de la Inmigración*

¹² špan. orig. *Foro para la Integración Social de los Inmigrantes*

¹³ V roce 2005 nabídlo Španělsko prostřednictvím Amnestie legalizaci těm ilegálním imigrantům, kteří vstoupili do Španělska před srpnem roku 2004, nicméně podmínkou bylo předložit pracovní smlouvu a být bez záznamu v trestním rejstříku. Následně bylo vyřízeno na 690 000 žádostí, bez ohledu na evropskou politiku, čímž si Španělsko vysloužilo nejednu kritiku především proto, že takovéto opatření bylo vnímáno jako magnet pro imigraci. Je třeba mít na paměti, že pokud jednou imigrant obdrží povolení k pobytu v členském státě Evropské unie, může se bez problému pohybovat v rámci všech členských zemí. Některé ze zemí vyjádřily potřebu k vytvoření společné migrační politiky pro země Evropské unie. (Universo, 2005)

1.5 Postavení imigrantů v rámci sociálního systému Španělska

V rámci této podkapitoly stručně zmíníme postavení přistěhovalců v rámci vybraných oblastí sociálního systému Španělska. Přestože je sociální systém řízen centrálně, jednotlivým autonomním oblastem poskytuje prostor pro jeho regulaci. (Laparra, 2008)

Zdravotní pojištění a péče

Jako první oblast se nabízí zdravotní pojištění, které je momentálně jedním z nejžhavějších témat, co se přistěhovaleckých práv týče. V roce 2012 byla totiž schválena reforma, která vzala právo ilegálním přistěhovalcům na základní lékařskou pomoc, s výjimkou těhotných žen a dětí. Nicméně i tak se reforma dotkla poměrně velkého počtu přistěhovalců, protože se odhaduje, že ve Španělsku je možné najít až 800 000 nelegálních přistěhovalců. (Molina, 2012) Vzhledem k velkým vlnám nevole nejen ze strany neziskových organizací, ale také jednotlivců z řad majoritní společnosti, je v současné době snaha tuto situaci napravit. (Marín, 2015)

Vzdělávací systém

Na základní vzdělání mají právo všechny nezletilé děti. Toto právo nalezneme již v ústavním zákoně z roku 1985, které mluví nejen o právu Španělů na vzdělání, ale také o imigrantech žijících ve Španělsku. Toto právo mají všechny děti bez rozdílu a bez ohledu na to, zda jsou jejich rodiče v zemi legálně. Vzhledem k tomu, že většina nově příchozích imigrantů nemá většinou dostatečné informace o tom, jak zapsat dítě do školy, snaží se proto jednotlivé autonomní oblasti vypracovat různé informační programy a materiály, aby tak dětem byla umožněna školní docházka co nejdříve. (Euroresidentes, 2011)

Bydlení

Většina přistěhovalců, přesně řečeno 77, 6%, žije v podnájmu, což je nemalé procento. (González Blasco, Gutierréz Resa, 2013) Do zbylých procent patří ti, kteří měli dostatek finančních prostředků ke koupi vlastní nemovitosti. Na druhou stranu se ale jedná právě o tu skupinu imigrantů, kteří se vlivem ekonomické krize dostali do velkých problémů, stejně tak jako někteří Španělé. Ve Španělsku je znám nejeden případ, kdy lidé přišli o střechu nad hlavou poté, co ztratili práci vlivem ekonomické krize a následně nebyli schopni splácet hypotéku. Nicméně tato situace byla pro imigranty o to těžší, že je

postihla v cizí zemi. V těchto případech se přistěhovalcům nabízí možnost dobrovolného návratu do země původu, který je financován z návratového fondu.

Státní sociální podpora a další formy sociální pomoci

V této části zmíníme ty druhy podpory, o které mohou přistěhovalci žádat. Pokud imigrant odpracoval v posledních šesti letech minimálně jeden rok, má přistěhovalec právo na podporu v nezaměstnanosti a to na období čtyř měsíců. Pokud tato doba uběhne a imigrant stále nenajde práci, může si zažádat o rodinnou podporu ve výši 426 €, a to v případě, že jsou na něm závislí další členové rodiny. (Para inmigrantes, 2014)

Podpora pro přistěhovalce starší 45 let se poskytuje ve stejné výši, pokud nemají žádné příjmy a stále nemohou najít práci. Na další podporu ve stejné výši mohou dosáhnout imigranti starší 55 let - tato podpora se jako jediná započítává do důchodového věku. (Para inmigrantes, 2014)

Poslední možností podpory je jednorázová podpora pro ty, kteří nemají nárok na výše uvedené druhy podpory, a to na období 6 měsíců, ve výši 400 a 450 €. Výše této podpory závisí na tom, zda dotyčná osoba zodpovídá za další rodinné příslušníky. (Para inmigrantes, 2014)

Je nutné podotknout, že se jedná o podpory, které se týkají stejně tak Španělů jako imigrantů.

Státní politika zaměstnanosti

V případě, že přistěhovalci nemůžou dlouhodobě nalézt práci, pokouší se nalézt pomoc v neziskových organizacích, kde se v současné době většina konzultací týká právě pracovních nabídek a poradenství. Příchodem ekonomické krize se změnil profil klientů organizací. Zatímco dříve tvořili většinu klientů nově příchozí imigranti, nyní se jedná spíše o ty již zabydlené, kteří se však ocitli v důsledku ztráty zaměstnání v bezradné situaci a neumí se s nově nastalou situací vypořádat. Situace je o to komplikovanější, že vzhledem ke krizi a mírnému úbytku počtu nově příchozích přistěhovalců, byly většinou sníženy příspěvky na jednotlivé projekty. (Para inmigrantes, 2014) Konkrétním dopadům tohoto opatření v praxi se budeme blíže věnovat v praktické části.

Tam, kde přistěhovalci už nemají nárok na žádnou podporu a i samotná nezisková organizace vyčerpala všechny možnosti, tak se i v tomto případě nabízí možnost dobrovolného návratu do země původu. Nicméně jen málo z imigrantů se chce vrátit,

spíše se ze všech sil snaží nalézt možnost, jak se znovu zapojit v zemi, kam se s takovým úsilím dostali. (Tobin, 2010)

Co se týká práce ilegálních přistěhovalců, v roce 2012 se zpřísnily sankce pro zaměstnavatele zaměstnávající imigranty, kteří nejsou přihlášení na Úřadu sociálního zabezpečení. Tyto postihy se týkají i jedinců pracujících v domácnosti. (Euroresidentes, 2012)

Shrnutí

V této kapitole byl definován pojem migrace a popsán vývoj imigračního procesu do Španělska od roku 2000. Na hlavních pull-faktorech bylo ukázáno, jaké aspekty migranty do Španělska přitahují. Tyto důvody se totiž také do velké míry podepisují na tom, jak velký bude mít imigrant zájem o integraci do hostitelské společnosti. V této souvislosti byly také zmíněny dopady ekonomické krize především v souvislosti s nezaměstnaností, které se citelně dotkly sektorů, ve kterých byl zaměstnán vysoký počet imigrantů. Vzhledem k tomu, že nejčastějšími důvody imigrace do Španělska je lepší životní úroveň a lepší pracovní uplatnění, lze předpokládat, že tento aspekt bude mít výrazný vliv nejen na motivaci k integraci, ale vůbec na to, zda imigrant v zemi zůstane. Představen byl rovněž cizinecký zákon a jeho vývoj, který prošel důležitými změnami a kapitolu následně uzavřely nejdůležitější orgány působící ve sféře migrace a integrace.

2 INTEGRACE PŘISTĚHOVALCŮ VE ŠPANĚLSKU

Aby mohly být vysvětleny aspekty, které přistěhovalce motivují či demotivují k integraci, nesmí se opominout integrační politika Španělska, která vytváří celkové klima pro pobyt migrantů v zemi. V této kapitole proto bude nejdříve definován pojem integrace a její dimenze. Dále bude představen vývoj integrační politiky Španělska se zaměřením na její důležité mezníky a v neposlední řadě bude představena autonomní oblast Castilla y León a její specifika integrační politiky.

2.1 Definice integrace

V Evropě se rozvíjí zájem o integraci především od 60. let 20. století, kdy dochází k výrazným změnám trendu migrace v evropských státech, které migračními vlivy získávají nové obyvatele. Pod drobnohled badatelů v této oblasti se tak dostal pojem integrace související jak s tzv. první tak i druhou generací migrantů, ovšem vzhledem ke komplexnosti pojmu zůstává dodnes nejasně vymezeným termínem. Dokonce se ve výzkumném prostředí objevuje v těsné blízkosti s pojmem *asimilace*. (Bernard, Mikešová, 2014) Podle Ellis a Almgren (2009 in Bernard, Mikešová, 2014), lze tyto dva pojmy v podstatě považovat za synonyma, přičemž integrace se používá v evropském prostředí, zatímco pojem asimilace v prostředí americkém. Dle sociologického slovníku pojem asimilace (z lat. *assimilatio* - připodobnění) znamená v sociologii a antropologii „*přizpůsobení se jedince nebo menšiny sociálnímu prostředí většinové společnosti*“ (Jandourek, 2012, s. 32), přičemž k tomu dochází prostřednictvím přebírání podobných způsobů chování, názorů a cílů.

V definici integrace je sociologický slovník poměrně stručný: „*Začlenění jedince do skupiny a jeho akceptování ostatními členy.*“ (Jandourek, 2012, s. 112)

Vzhledem k tomu, že hlubší analýza či komparace pojmů asimilace a integrace přesahuje účely této práce a zároveň chápeme v tom nejširším slova smyslu asimilaci jako jednostranný proces *přizpůsobení* se hostitelské společnosti, přičemž integraci jako komplexnější oboustranný proces *začlenění* se do společnosti, zůstaneme nadále u pojmu integrace.

Mertikainen (2005, s. 3) definuje integraci jako „procesy, jimiž jsou jednotlivci a skupiny přistěhovalců včleňování do různých sociálních arén a segmentů nové hostitelské společnosti. Integrace je obousměrný proces, v němž přistěhovalci i hostitelská společnost nabývají nových rysů v důsledku vzájemné interakce. Integrace může mít i transnacionální dimenze.“

Ellis a Almgren (2009, s. 1064 in Bernard, Mikešová, 2014) chápou integraci jako „proces, při němž se imigranti a jejich potomci přizpůsobují svému okolí, a to v několika dimenzích – kulturní, sociální, ekonomické a politické, a zároveň se při něm většinová společnost přizpůsobuje či mění v reakci na imigraci“. Stejně tak jako definice předcházející, i tato naznačuje oboustrannost procesu a rovněž poukazuje na mnohostrannost integrace výčtem různých dimenzí.

Podobně výklad, který poukazuje na multi-dimenzionální povahu procesu, představuje definice Gordona (1964 in Bernard, Mikešová, 2014). Dá se říci, že jeho pojetí je hierarchické, neboť od sebe odlišuje pojmy, jako jsou akulturace, strukturní asimilace, sňatková asimilace, identifikační asimilace, mizení předsudků, mizení diskriminace a absence hodnotových a mocenských konfliktů, zatímco předpokládá, že jednotlivých integračních dimenzí dosahují migranti postupně.

Podle Bosswicka a Heckmanna (2006, s. 2-3) by mělo být nahlíženo na integraci imigranta do hostitelské společnosti jako na zvláštní případ *sociální integrace*, což znamená „začlenění individuí do systému, tvoření vztahu mezi individui a jejich postoji ke společnosti,“ přičemž je to „výsledek vědomé a motivované interakce a kooperace jednotlivců a skupin.“ K sociální integraci pak podle Bosswicka a Heckmanna patří aspekty zabydlení¹⁴, akulturace, interakce a identifikace.

Právě s posledním zmiňovaným aspektem identifikace bezpochyby souvisí pojem *identity*, který pokládám v souvislosti s definicí integrace za důležitý. „*Identita je proměnou, která může významně ovlivnit integraci minorit do majoritní společnosti a majoritní společnost naučit respektovat minority, respektive odlišnost.*“ (Bittnerová, Moravcová, 2011, s. 10)

Pro účely této práce budeme používat právě poslední zmíněnou definici integrace podle Bosswicka a Heckmanna (2006, s. 2-3). Důvodem této volby je jednak specifikace integrace *sociální* a důraz na vztahy, které během ní vznikají a rovněž pak vnímání

---

¹⁴ v angl. orig. *placement*

integrace jako výsledku *motivované interakce*, tzn. oboustranného procesu, který je něčím poháněn, motivován.

2.2 Dimenze integrace

V rámci tématu integrace jsou Bosswickem a Heckemannem (2006) popsány čtyři dimenze, na kterých se integrace odehrává. Jedná se o dimenzi *strukturální*, *kulturní*, *interaktivní* a *identifikační*. Vzhledem k tomu, že zmíněné dimenze pomáhají komplexnímu pochopení pojmu, každou z nich krátce zmíníme.

Strukturální dimenzi představuje především začlenění migranta do ekonomické oblasti, zejména pak tedy na trhu práce, *“který v současnosti obecně představuje jeden z nejvýznamnějších integrujících společenských mechanismů.”* (Rákoczyová, Trbola, 2009, s. 26) Pokud je tedy člověk schopen zabezpečit sebe a popřípadě svou rodinu, je tak pro něj snazší dosáhnout na běžné komodity, čímž je schopen vyrovnat se zbytku společnosti a jeho integrace je tak značně usnadněna. Dále zde můžeme zařadit přístup k různým institucím a právům, ke kterým má přístup i majoritní společnost. S trhem práce ovšem mimo otázky, zda je či není dostatek pracovních míst, souvisí i vyčleňování zahraničních pracovníků do pracovních pozic na tzv. *sekundárním pracovním trhu*. Jedná se o takové druhy pracovních míst, které jsou definovány apriorně jako práce pro cizince a domácí pracovníci se jim vyhýbají (Kastles, Miller, 2003 in Rákoczyová, Trbola, 2009). Integrace přistěhovalců v ekonomické sféře ovšem také souvisí nejen s jejich příjmy, ale také s úrovní jejich výdajů, které často směřují mimo ekonomiku země, ve které se cizinec nachází a ve které pracuje.

Další popisovanou dimenzí je dimenze **kulturní**. Podle Esser (2006 in Rákoczyová, Trbola, 2009) probíhá kulturní integrace prostřednictvím procesu akulturace, tedy charakterem kognitivní socializace do nové společnosti. Pomáhá tak jedinci skrze nabyté znalosti a kompetence porozumět typickým situacím ve společnosti a volit tak jednání, které je v souladu s danými společenskými normami. Důležitou oblastí této dimenze je rozvoj jazykových kompetencí. Mimo samotného migranta zde ale na druhé straně stojí hostitelská společnost, do které je více či méně migrant přijímán. Charakter postoje majoritní společnosti vůči migrantům a novým kulturním prvkům, které s sebou přináší, se podepisuje na úspěšnosti integrace. Přestože je tento faktor velice subjektivní a záleží

na zkušenosti každého jedince, podle samotných přistěhovalců jsou vztahy se Španěly v 66% dobré a přívětivé. (González Blasco, Gutiérrez Resa, 2013, s. 6)

Jak uvádí Rákoczyová a Trbola (2009), důležité jsou neméně institucionální podmínky – dostupnost jazykového vzdělávání, zejména v začátcích života v nové společnosti, právo sdružování v různých náboženských či kulturních organizacích a v neposlední řadě i přítomnost mechanismů, které pomáhají přistěhovalcům přiblížit hodnoty dané společnosti, informace o kultuře, politickém systému atd.

Na základě svých vlastních zkušeností a poznatků z praxe mohou říci, že i přes snahy integrační politiky a relativně kladného postoje majoritní společnosti, se jeví přistěhovalcům nejen snaha integrovat se, ale vůbec možnost zůstat ve Španělsku jako velmi komplikovaná záležitost a to právě z důvodu aktuální situace na trhu práce. Nutno totiž dodat, že v momentě, kdy imigrant nepracuje, může být ohrožen jeho legální status v zemi. Tento fakt ostatně jen dokládá to, co se často říká, že ekonomická či strukturální integrace je základem integrace v dalších dimenzích.

V dimenzi *interaktivní* se promítá bezesporu osobnost migranta a aspekty s ní související – kulturní pozadí, ze kterého přichází a které pojímá za vlastní a rovněž jeho prvotní motivace k samotné migraci. Tyto aspekty pak mají vliv na sociální kontakty se členy hostitelské společnosti, které mohou být neformální a tzv. primární, jejichž příkladem jsou smíšená manželství, dále méně blízké kontakty s přáteli a sousedy, nebo do určité míry vztahy formalizované například v rámci církve. (Rákoczyová, Trbola, 2009)

De Palo, Faini a Venturini (2007 in Rákoczyová, Trbola, 2009) hovoří v této souvislosti o budování sociálního kapitálu, tedy o síti kontaktů, ve které nejde o množství vytvořených vazeb, ale také o ekonomickou, kulturní a symbolickou hodnotu, které jednotlivé kontakty představují. Vztahy však nejsou navazovány pouze se členy hostitelské společnosti. Často dochází k navazování vztahů v rámci stejné etnické skupiny či komunity, ať už z vlastní iniciativy či nuceně, jako důsledek omezených možností navazování vztahů se členy domácí populace.

Poslední popisovanou dimenzí je dimenze *identifikační*. Zahrnuje psychologický rozměr, který integrace představuje - subjektivní vnímání míry příslušnosti k hostitelské společnosti, jinými slovy to, nakolik jedinec vnímá sebe a společnost, ve které se nachází, za jednotku. V míře identifikace se promítá také příslušnost ke společnosti v zemi původu. Szaló (2007 in Rákoczyová, Trbola, 2009) hovoří o tzv. transnacionální identitě,

jako výsledek udržování přes-hraničních sociálních vazeb za současného včleňování se do nové společnosti. Migrant si tak vytváří dva či více domovů a národních identit. V procesu integrace tak dochází k proměně identity.

Z výše popsaného je zřejmé, že proces integrace probíhá jak na osobní tak neosobní úrovni. Jinými slovy na mikro a makro úrovni. Druhou zmiňovanou úroveň do značné míry ovlivňují podmínky, které státy imigrantům stanovují. Proto se nyní zaměříme na integrační politiku Španělska.

2.3 Integrační politika Španělska

Úvodem k integrační politice je důležité zmínit, že otázka integrace přistěhovalců v rámci Evropské unie je především pravomocí jednotlivých členských států. Přestože existují jisté snahy o sjednocení integračních politik jednotlivých zemí Evropské Unie, každá členská země má svůj vlastní přístup. Tento fakt je také výsledkem toho, že každá země má odlišnou migrační politiku a odlišnou úroveň blahobytu. Odpovědnost za implementaci integračních politik v jednotlivých oblastech (vzdělávání, zaměstnání atd.) pak nesou státní, regionální a místní orgány veřejné správy. (Reher, Requena, 2009)

V rámci Haagského programu, který zdůraznil potřebu koordinace vnitrostátních integračních politik a iniciativ EU, byly stanoveny společné základní principy politiky integrace přistěhovalců. Celkem bylo stanoveno 11 společných principů politiky integrace přistěhovalců v EU. (Dohnalová, 2012) Výčet těchto principů uvádím v příloze (Příloha 1).

Co se integrační politiky Španělska týká, řadí se mezi multikulturní země, kterým otázka přistěhovalců není lhostejná. Prioritou charakteristickou pro integrační politiku Španělska je slučování rodin přistěhovalců, solidarita s nimi a jejich ochrana ve společnosti. Nicméně vzhledem k tomu, že ve Španělsku jsou za aktéry a tvůrce integrační politiky považovány jednotlivé autonomní oblasti, kterých je celkem 17, je téměř nemožné, aby všechny oblasti měly jednotnou politiku. Přestože se tyto autonomní oblasti řídí centrálně, každá komunitní oblast má svá specifika. Jednotlivé autonomní oblasti se od sebe totiž liší jak demografickou, sociální a ekonomickou strukturou, tak počty imigrantů. Právě tyto aspekty ovlivňují politiky jednotlivých autonomních oblastí, které musí být ovšem vždy v souladu s migrační politikou celého státu. (Laparra, 2008; Lopéz Sala, 2008)

2.3.1 Důležité mezníky ve vývoji integrační politiky Španělska

Jak už bylo zmíněno, v 80. letech 20. století došlo k výraznému nárůstu počtu cizinců v zemi, s čímž přirozeně vyvstala potřeba zaměřit se rovněž na otázku integrace a integrační politiky v zemi. Vláda na začátku 90. let komentovala tehdejší situaci následujícími slovy: „*V devadesátých letech se potvrzuje, že Španělsko je imigrační zemí, což nás nutí navrhnout a rozběhnout soudržnou a globální cizineckou politiku, která bude chránit naše ekonomické a kulturní zájmy a zajistí, v souladu s hodnotami demokratického Španělska, kompletní integraci cizinců žijících ve Španělsku, kteří si k životu a práci vybrali naši zemi*“ (Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, 2007, s. 125)

V prosinci 1990 pak byl ministry přijat ***Integrační plán pro sociální integraci imigrantů***.¹⁵ Tento plán, ve Španělsku jako první, byl zaměřen na komplexní řešení imigrace v návaznosti na pokyny EU. Zároveň byl založen na přesvědčení, že „*migrační hnutí reprezentují základní faktor při přeměně západních společností, kterým se vyjadřují výzvy pro uspořádání plurikulturní a plurietnické, ve kterém se mají vytvořit harmonické vztahy při soužití a odvracet tendence xenofobní a rasistické*“ (Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, 2007, s. 125). Hlavní cíle Plánu byly stanoveny následující:

1. Eliminovat jakýkoli druh neoprávněné diskriminace, ať už v situaci prosazování práv či přístupu ke službám.
2. Podporovat soužití založené na demokratických hodnotách a toleranci.
3. Zaručit imigrantovi legální a sociálně stabilní situaci.
4. Potlačit překážky, které ztěžují integraci.
5. Bojovat proti využívání zahraničních pracovníků.
6. Přimět společnost, aby bojovala proti rasismu a xenofobii.

Tento první Integrační plán, bezesporu velmi cílevědomý, odhalil slabá místa integrační politiky a zaměřil se na podstatné otázky, na které se bylo nutné zaměřit v následujících letech. Zároveň s ním vznikly i již zmíněné instituce, a to Stálá observatoř pro migraci a Fórum pro integraci imigrantů (Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, 2007).

---

¹⁵ špan. orig. *Plan para la Integración Social de los Inmigrantes*

Opatření, která měla vést k dosažení stanovených cílů, byla rozdělena do několika oblastí. **Právní opatření** zahrnovala například usnadnění získání španělského občanství pro cizince narozené ve Španělsku, účast v komunálních volbách či kontrolu schvalovacího systému různých povolení pro přistěhovalce atd. V **oblasti sociálně-pracovní** byla věnována pozornost sociálním službám zaměřeným na konkrétní skupiny přistěhovalců, zejména děti, mládež a ženy, rovněž na organizace orientující se na pomoc při hledání práce a profesní zdokonalení, či na přístup k programům zaměstnanosti, které jsou provozovány veřejnými institucemi. Další část opatření se týkala **oblasti vzdělání a kultury**. Zde byl brán zřetel na zajištění vzdělání dětí imigrantů, poskytování stipendií či realizaci programů zaměřených na kulturní a historickou osvětu o zemích, odkud imigranti pocházejí. Poslední část se týkala opatření v **oblasti sociální účasti**, jejíž součástí byly například informace pro přistěhovalce týkající se základních pravidel demokratického soužití či informační a poradenské programy pro imigranty zaměřené na společenské zvyklosti ve španělské společnosti. (Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, 2007)

Podstatný význam prvního Integrovaného plánu spočíval v uvedení některých konceptuálních aspektů integrační politiky EU a v systematickém definování konkrétních opatření. Jednalo se o velmi důležitý dokument, díky kterému začala správa vydávat integrační plány pro imigranty (Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, 2007).

V březnu 2001 byl vládou chválen **Globální program pro regulaci a koordinaci cizineckých záležitostí a imigrace**¹⁶ (GRECO Program) na období 2001-2004. GRECO program byl vládou prezentován jako *“první iniciativa připravena v naší zemi, která má jasně stanovit, jakým způsobem se bude s cizinci jednat, přičemž se věnuje tématu imigrace ze všech jejích perspektiv”* (Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, 2007, s. 128), a definoval cíle, kterých mělo být do konce tohoto období dosaženo. Jednalo se zejména o koordinaci imigrace, integraci přistěhovalců a jejich rodin a zachování právní ochrany uprchlíků.

Program GRECO mimo jiné také zdůraznil potřebu pracovních imigrantů pro ekonomiku Španělska, snahu spojit integrační politiku s imigrační, a také uspořádat a koordinovat různá opatření, ve kterých do té doby pracovaly jednotlivé státní řídicí orgány¹⁷ poměrně nekoordinovaně.

---

¹⁶ špan. orig. *Programa Global de Regulación y Coordinación de Extranjería e Inmigración de 2001*

¹⁷ špan. orig. *Centros Directivos de la Administración General del Estado*

Avšak Fórum sociální integrace pro imigranty stejně tak jako Komise spravedlnosti a vnitřních záležitostí Poslanecké sněmovny¹⁸ se vyjádřily skepticky vůči dosažení předsevzetých cílů s odůvodněním, že Plán nemá dostatek prostředků. Navíc všechny parlamentní strany, s výjimkou Lidové strany¹⁹, která byla propagátorem Plánu, se vůči němu a stanoveným opatřením postavily velmi kriticky. Argumentovaly, že samotné integraci imigrantů přináší velmi málo a spíše se zaměřuje na otázky spojené s řízením politiky migračních toků. Později se ukázalo se, že se jednalo spíše o politickou rivalitu než o integrační politiku v pravém slova smyslu. Ve skutečnosti plán GRECO kladl důraz na stejné aspekty jako první Integrační plán jen s větším rozpočtem. (Garrido Rodriguez, 2011)

Téma integrace začalo postupně pronikat i do sféry neziskových organizací, které začaly hrát jednu z nejdůležitějších rolí v integračním procesu. Neziskové organizace za finanční podpory Španělska začaly poskytovat poradenství pro přistěhovalce, nabízet kurzy španělštiny a španělské kultury a různé mimoškolní aktivity pro děti imigrantů. Významně se začaly podílet také na integraci přistěhovalců na trh práce. (Garrido Rodriguez, 2011)

V roce 2005 vznikl ve Španělsku vůbec poprvé Fond na podporu přijetí, integrace a vzdělávání imigrantů²⁰ s cílem podpořit a posílit integrační politiky jednotlivých oblastí Španělska. Autonomní oblasti si poté vytvořily vlastní plán integrační politiky, na jehož realizaci obdržely finanční podporu. V letech 2005-2006 Fond vynaložil finanční prostředky ve výši 120 milionů eur, v roce 2007 se podpora navýšila až na 200 milionů eur. (Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, 2007, s. 143) Avšak ekonomická situace v zemi, která následovala, vedla ke zrušení Fondu (Garrido Rodriguez, 2011).

Dalším důležitým dokumentem byl *Strategický integrační plán pro rok 2007-2010*²¹. Za zmínku stojí i fakt, že na vypracování tohoto plánu se podílely nejen jednotlivé autonomní oblasti, ale také neziskové organizace zaměřené na pomoc a podporu přistěhovalců. (Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, 2007)

---

¹⁸ špan. orig. *Comisión de Justicia e Interior del Congreso de los Diputados*

¹⁹ špan. orig. *Partido Popular*

²⁰ špan. orig. *Fondo para la Integración, Acogida y Refuerzo Educativo de los Inmigrantes*

²¹ špan. orig. *Plan Estratégico de Ciudadanía e Integración (2007-2010)*

Tento plán stál na třech základních principech:

1. *Princip rovnosti a nediskriminace* zahrnující rovnost majoritní společnosti a imigrantů v oblasti práv a povinností v rámci základních konstitučních hodnot.
2. *Princip občanské příslušnosti*, představující občanskou, sociální, ekonomickou, kulturní a politickou účast imigrantů a imigrantek.
3. *Princip interkulturality*, jako mechanismu interakce mezi lidmi odlišného původu a kultur, založený na ocenění a respektu vůči kulturní diverzitě.

Následně bylo formulováno deset níže zmíněných základních cílů, které měly v následujících letech vést k ještě větší podpoře integrace přistěhovalců. (Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, 2007, s. 185-186):

- 1) Zajistit uplatňování základních občanských, sociálních, ekonomických, kulturních a politických práv imigrantů.
- 2) Reagovat na nové či měnící se potřeby přistěhovalců, jak z kvantitativního (nárůst počtu nových občanů), tak z kvalitativního hlediska (rozmanitost potřeb a multikulturní odlišnosti).
- 3) Zajistit přístup imigrantů k veřejným službám, zejména vzdělání, zaměstnanosti, sociálním službám, zdravotnictví a bydlení na stejné úrovni se španělskými obyvateli.
- 4) Zřídit systém přijetí pro nově příchozí imigranty a těm imigrantům, kteří se nachází ve zranitelné situaci zajistit dosažitelnost sociálních služeb.
- 5) Podpořit mezi občany a imigranty vzájemné poznání a respekt ke společným hodnotám EU.
- 6) Bojovat proti různým formám diskriminace, rasismu a xenofobie ve všech oblastech sociálního života, ať už v prostředí veřejném, tak v soukromém.
- 7) Podporovat rovnost pohlaví, jak v rámci tvorby integrační politiky tak v její implementaci.
- 8) Podpořit vzájemnou spolupráci mezi Španělskem a zemí původu imigrantů.
- 9) Usnadnit porozumění migračního fenoménu ze strany španělské společnosti s cílem zlepšit interkulturní soužití.
- 10) Stimulovat spolupráci veřejné politiky Státní správy a občanské společnosti, která podpoří integraci imigrantů.

Po ukončení stanoveného období bylo provedeno hodnocení Ministerstvem práce a sociálního zabezpečení, jehož výsledek byl velmi pozitivní. (Ministerio de Trabajo e Inmigración, 2011)

Na předešlý Strategický plán navázal, zatím poslední, **Strategický plán pro rok 2011-2014**, který reagoval na měnící se situaci v zemi. Vzhledem k úbytku počtu migrantů se pozornost přesunula k otázce vzájemného soužití s přistěhovalci a důležitým středem pozornosti nadále zůstala oblast vzdělání či přístup na trh práce. (Ministerio de Trabajo e Inmigración, 2011) Za úkol si mimo jiné stanovil čelit novým výzvám, které vznikly jako důsledek ekonomické krize, především stále vysoké nezaměstnanosti mezi přistěhovalci²². (Ministerio de Empleo y Seguridad Social, 2015)

I v tomto Plánu byly formulovány základní principy, které tvořily tři principy z Plánu předcházejícího – *rovnost, občanství, interkulturalita* – a přidán byl princip *sociálního začlenění*. Ten měl zajistit přístup přistěhovalců k různým službám a mimo jiné i zamezit tomu, aby se imigranti dostávali na okraj společnosti. Motivací k tomuto kroku byl i fakt, že ti imigranti, kteří jsou začleněni a aktivně se zapojují do společnosti mají snazší vstup i na trh práce a ve výsledku jsou tak přínosem pro ekonomiku země. (Ministerio de Trabajo e Inmigración, 2011) Cíle tohoto plánu byly následující:

- 1) Garantovat dostání občanských, sociálních, ekonomických, kulturních a politických práv.
- 2) Vytvářet sociální a ekonomické příležitosti zahrnující příležitosti pracovní, které přispějí k lepší úrovni života.
- 3) Zlepšit možnosti přístupu k veřejným službám, především v oblasti školství, zdravotnictví, zaměstnanosti, sociálních služeb a to za rovných podmínek.
- 4) Přizpůsobit veřejnou politiku a strukturu veřejných služeb výzvám a požadavkům různorodé společnosti.
- 5) Přizpůsobit systémy přijetí zranitelných osob dle aktuálních potřeb a migračních toků na celém území Španělska.
- 6) Podpořit integrační politiky, které usilují o rovnost, prevenci rasismu a xenofobie, a zajišťují pomoc jejich obětem.
- 7) Podpořit spravedlnost ve všech etapách vzdělávacího systému.

---

²² V prvním trimestru ke konci dubna 2015 činila 4 333 000, z toho 518 769 imigrantů (Ministerio de Empleo y Seguridad Social, 2015, s. 3-6)

- 8) Snížit sociální vyloučení, marginalizaci a chudobu, především u dětí a mládeže.
- 9) Přispět k rozvoji demokratické kultury, na které se podílí celá společnost.
- 10) Posílit komunitní vazby a interkulturní soužití ke zlepšení sociálních a pracovních vztahů.

Co se týká zhodnocení plánu, doposud není k dispozici. Lze však předpokládat, že závěrečné výsledky budou ovlivněny výrazným omezením finančních prostředků jakožto dopadu ekonomické krize.

2.3.2 Autonomní oblast Castilla y León

Castilla y León je vůbec největší ze sedmnácti autonomních oblastí Španělska s počtem obyvatelstva přesahující 2,5 milionu, přičemž počet cizinců přihlášených za rok 2014 v této autonomní oblasti byl 146.818, z toho 78.715 (53,61 %) z EU a 68.103 (46,39%) ze třetích zemí (Inmigrante en Castilla y León, 2015). Castilla y León se skládá z devíti provincií, z nichž jednou z nich je i provincie Burgos, ve které sídlí asociace Burgos Acoge.

2.3.2.1 Integrovaná politika Castilla y León

Jak se píše v samotném dokumentu vydaném Radou Castilla y León, „*sociální integrace imigrantů je jednou z jasných otázek politiky Rady Castilla y León, která přizpůsobuje potřebná opatření každé době a potřebě tak, aby bylo dosaženo záměru a to ve shodě politické i sociální.*“ (Junta de Castilla y León, 2014, s. 4)

Integrovaná politika autonomní oblasti Castilla y León je součástí její imigrační politiky. Její principy a priority jsou stanoveny v rámci strategických plánů, které jsou vypracovány na konkrétní období, podobně, jako tomu bylo u plánů vypracovaných vládou na státní úrovni.

Vizí integrované politiky Castilla y León bylo směřovat k docílení blahobytu všech obyvatel, přičemž vycházela z předpokladu, že prosperující společnost vyžaduje aktivně se podílející obyvatele v integrované společnosti. Role přistěhovalců byla vyjádřena mimo jiné i následujícími slovy: „*Imigranti, kteří se usadí v Castilla y León, tvoří součást naší společnosti a přispívají sociálně a ekonomicky k dosažení blahobytu společnosti.*“ (Junta de Castilla y León, 2014, s. 45) V tomto směru, Zákon o integraci

imigrantů do společnosti v Castilla y León²³, definuje integraci do společnosti jako „naprosté začlenění imigrantů do veřejného života v Castilla y León, stejně tak jako aktivní účast na rozvoji sociálním, kulturním, pracovním, ekonomickém, institucionálním a politické občanské společnosti za podmínek rovnosti zacházení a příležitostí.“ (Junta de Castilla y León, 2014, s. 45) Podrobněji se o tomto zákonu ještě zmíníme.

2.3.2.2 Počátky integrační politiky

V listopadu 2002 byla podepsána *Dohoda o rozvoji sociálního dialogu v autonomní oblasti Castilla y León*²⁴, ve kterém byla vyjádřena potřeba specificky pracovat na tématu sociálně-pracovní integrace imigrantů. Výsledkem jednání bylo vypracování a schválení *Prvního integračního plánu Castilla y León*²⁵ pro období 2005-2009. Zdůrazňoval důležitost integrace imigrantů a vytvoření takové interkulturní společnosti, která bude systematicky podporovat vzájemné poznání, dialog a soužití odlišných kultur. (Junta de Castilla y León, 2014)

Na tento Plán plynule navazoval *Druhý integrační plán pro imigraci*²⁶ pro období 2010-2013, který především odpovídal na závazek pokračovat v rozvoji stabilní politiky migračních záležitostí. Ta měla v první řadě odpovídat na potřeby lidí žijících na španělském území a podpořit uplatňování občanských práv bez ohledu na zemi původu. Plán zdůraznil důležitost existence povědomí o vzájemném obohacení, které integrace jednoznačně přináší společnosti. Dále pak vyzdvihl, že k dosažení co nejúspěšnějšího začlenění imigrantů je nutný jak zájem samotných přistěhovalců o integraci tak i vstřícný přístup přijímající společnosti.

2.3.2.3 Současný strategický plán

Na období 2014-2017 byl poté přijat *Třetí strategický plán imigrace a interkulturního soužití v Castilla y León*²⁷, který se zavázal podpořit sociální, ekonomickou, pracovní a kulturní integraci imigrantů ve společnosti. Konkrétní součásti integrační politiky ilustruje obrázek níže (Obr. 1). Nejdříve se zaměříme podrobněji na oblast integrace, poté stručně zmíníme zbývající oblasti.

---

²³ špan. orig. *Ley 3/2013 de 28 de mayo, de integración de los inmigrantes en la sociedad de Castilla y León*

²⁴ špan. orig. *Acuerdo sobre desarrollo del Diálogo Social en Castilla y León*

²⁵ špan. orig. *I Plan Integral de Inmigración de Castilla y León*

²⁶ špan. orig. *II Plan Integral de Inmigración*

²⁷ špan. orig. *III Plan Estratégico de Inmigración y Convivencia Intercultural de Castilla y León*

Obrázek 1 – Oblasti Strategického Plánu Castilla y León

Zdroj: upraveno podle Junta de Castilla y León, 2014, s. 44

INTEGRACE

Integrace byla v tomto Plánu definována jako dvousměrný proces vzájemného přijetí mezi imigranty a majortiní společností, přičemž jde o proces dlouhodobý, dynamický a nepřetržitý vyžadující neustálou práci na integračních politikách a aktivní účast celé společnosti – občanů, imigrantů i institucí. Cíle Plánu byly obdobné jako ty ve vládních strategických plánech, o kterých jsme se zmínili výše, tzn. rovnost přístupu ke službám, boj s diskriminací apod. Dále byla zdůrazněna role jazyka, zapojení imigrantů na pracovním trhu a v programech pro rozvoj v rámci autonomní oblasti. Příslušná opatření pak byla soustředěna nejen na imigranty právě příchozí, ale také na přistěhovalce druhých a třetích generací a na přijímající společnost. (Junta de Castilla y León, 2014)

V rámci Plánu byl přijat i výše zmíněný Zákon o integraci imigrantů do společnosti v Castilla y León²⁸. Ten vymezil, že správa Castilla y León podpoří integraci ve svých politikách a veřejných službách tak, aby usnadnila situaci imigrantů skrze poznání hodnot

²⁸ špan. orig. *Ley de Integración de los Inmigrantes en la sociedad de Castilla y León*

a pravidel demokratického soužití, a skrze spoluúčasti na vzájemném poznávání kultur. Zákon kladl důraz zejména na efektivní rozdělení dostupných prostředků, důslednou aplikaci integrační politiky a na záruku rovnosti imigrantů a občanů autonomní oblasti Castilla y León. Specifické cíle byly stanoveny následující:

1. Vytvořit mechanismy, které podpoří úplnou integraci imigrantů Castilla y León.
2. Koordinovat a zhodnotit činnosti, které se imigrace týkají.
3. Podpořit projekty, které se týkají osvěty různých oblastí života v Casilla y León.

Pro demonstraci konkrétních činností uvádí následující tabulka (Tabulka 3) výčet přijatých opatření.

Tabulka 3 – Opatření přijatá pro oblast Integrace Třetího integračního strategického plánu 2014-2017

OBLAST INTEGRACE

---

1. OPATŘENÍ

Založit jednotlivá *Integrační centra pro imigraci* a podporovat jejich činnost ve spolupráci s místními neziskovými organizacemi a asociacemi pro imigranty nebo s dalšími centry, která poskytují pomoc v ohledu integrace imigrantům. V rámci tohoto opatření rovněž zajistit, aby se imigranti mohli obrátit v každé provincii přinejmenším na jedno informační a vzdělávací centrum umožňující pořádání různých shromáždění, akcí a fór interkulturního charakteru.

2. OPATŘENÍ

Podporovat *interkulturní mediaci* prostřednictvím podpory interkulturních projektů, které se zaměřují na didaktické materiály a vzdělávací dovednosti a napomáhají interkulturnímu soužití. To zahrnuje například učení se původním jazykům a kultuře a také programy zaměřené na vzdělávání interkulturních mediátorů.

3. OPATŘENÍ

Udržovat a do budoucna rozšířit službu *tlumočení po telefonu* k usnadnění komunikace správy autonomní oblasti a asociací imigrantů, neziskových organizací a dalších, které pracují v oblasti integrace imigrantů.

4. OPATŘENÍ

Koordinovat veškeré programy a ustanovení tak, aby směřovaly k naplňování cílů vedoucích k integraci imigrantů.

5. OPATŘENÍ

Vytvořit a podporovat sdružené orgány v oblasti imigrace a vybavit je takovými mechanismy, aby byly schopny rozhodovat v důležitých otázkách v oblasti integrace.

6. OPATŘENÍ

Naplánovat a realizovat *vzdělávací aktivity* v oblasti imigrace a integrace.

7. OPATŘENÍ

Naplánovat a realizovat vzdělávací a informační aktivity poskytované zdarma prostřednictvím online platformy.

8. OPATŘENÍ

Podporovat projekty usnadňující učení se španělštiny. Zaručit, aby byly všem přístupné vzdělávací programy informující o právech a povinnostech ve společnosti, konstitučních hodnotách Španělska i celé EU, lidských právech a principech demokratické společnosti.

9. OPATŘENÍ

Podpořit účast imigrantů na sociálním, ekonomickém a pracovním životě v Castilla y León a usnadnit rovněž jejich začlenění do sousedských, školních, sportovních a volnočasových aktivit. Podporovat iniciativy, které podněcují interkulturní dialog, soužití a občanskou spoluúčasť.

10. OPATŘENÍ

Realizovat aktivity, fóra a interkulturní setkání, která se snaží o podporu osvěty k lepšímu pochopení migračních procesů a fenoménů.

11. OPATŘENÍ

Vytvořit web o imigraci s veškerými aktualizovanými a potřebnými informacemi pro imigranty. Vytvořit prostor pro virtuální výměnu informací: intranet, institucionální web, užitečné dokumenty (průvodce, instrukce, doporučení v oblasti zdraví, atd.)

12. OPATŘENÍ

Vytvářet statistiky imigrace v rámci Statistického plánu Castilla y León 2014-2017²⁹.

Zdroj: upraveno podle Junta de Castilla y León, 2014

Do jaké míry bude Plán úspěšný, ukáže čas. Nicméně vzhledem k tomu, že předešlý Plán byl velmi pozitivně hodnocen, čelí i tento Plán vysokým očekáváním.

---

²⁹ špan. orig. *Plan Estadístico de Castilla y León 2014-2017*

OSTATNÍ OBLASTI³⁰

Vzdělání

Přistěhovalci, kteří do oblasti Castilla y León přicházejí, mají různé úrovně vzdělání, které vykazují markantní rozdíly. Afričtí přistěhováci pak patří mezi ty s nejnižším vzděláním, naproti tomu Latinoameričané mají ve většině případů vystudovanou přinejmenším základní školu. Nejvzdělanějšími jsou přistěhovalci z východní Evropy. Nicméně integrace nezávisí pouze na úrovni vzdělání, ale také na jazykové vybavenosti. Proto jsou imigranti zapojováni do specifických výukových programů. Programy výuky čtení, psaní a počítání (nebo-li španělština pro cizince) se zaměřuje na to, aby se všem, kteří požádají v této oblasti o pomoc, tato pomoc dostala, přičemž je ve všech vzdělávacích centrech kladen důraz na multikulturalitu. O tento druh programu mají největší zájem imigrantky. Oblast vzdělávání se však zaměřuje také na děti a mladistvé imigranty a na to, jak jim v integraci pomoci. Ve většině případů jsou děti přistěhovalců přijati bez větších problémů. V tomto kontextu je důraz kladen také na vzdělávání učitelů v oblasti interkultrality.

Mezi konkrétní cíle v oblasti vzdělávání patří také poskytnutí stipendií a finančních příspěvků na učební materiály a dojíždění. Profesori by také měli imigranty podporovat, aby byli schopni překonávat překážky jazykové, sociální a kulturní a aby bylo dosaženo co nejúspěšnější sociální a školní integrace.

Zdraví a zdravotnická péče

Přístup ke zdravotnické péči se změnil po přijetí reformy pod názvem ***Královský dekret 16/2012***³¹. Tato reforma reagovala na krizi, která Španělsko zasáhla, neboť krize změnila životní podmínky u značného počtu lidí, což mělo dopad i na zdraví celé společnosti³². Indikátory zdraví se zhoršily, především pak u těch skupin, které byly krizí nejvíce zasaženy, přistěhovalce nevyjímaje. Přestože většina přistěhovalců pochází ze zemí, kde je zdravotnická péče na nižší úrovni, jejich zdravotní problémy se příliš neliší od problémů majoritní společnosti. Dokument Rady Castilla y León (Junta de Castilla y León, 2014) zmiňuje, že podle různých studií je zdravotnický stav přistěhovalců po příjezdu do Španělska na dobré úrovni, ale zhoršuje se z důvodu vlastního migračního

---

³⁰ Text vychází z Třetího strategického plánu (Junta de Castilla y León, 2014).

³¹ špan. orig. *Real Decreto Ley 16/2012*

³² Ke konci prosince 2013 bylo vydáno 133 618 zdravotnických kartiček imigrantům v autonomní oblasti Castilla y León, což je pokles o 6,54% (Junta de Castilla y León, 2014, s. 63)

procesu - sociální marginalizace, nedostatek finančních prostředků, postrádání rodinných a přátelských vazeb, nedostatek informací, atd. Všechny tyto situace doprovázejí imigraci a znamenají nebezpečí pro zdraví přistěhovalců, především pak pro nezletilé osoby a těhotné ženy.

Hlavním cíli v oblasti poskytování zdravotnické péče jsou podpořit účast imigrantů na zdravotnických programech, především pak žen; začlenění těhotných žen a nezletilých imigrantů do programů základní zdravotnické péče; zlepšit kvalitu zdravotnické péče pro imigranty a v neposlední řadě vzdělávat lékaře, co se specifík péče o imigranty týká.

Kultura, turistika a sport

Tato oblast zahrnuje především podněcování interkulturních setkání mezi majoritní společností a imigranty a zvýšení jejich účasti na kulturních a volnočasových aktivitách, neboť se předpokládá, že volnočasové, sportovní a turistické aktivity jsou nezbytnou součástí integrace do společnosti.

Patří sem také poznání cizích kultur, podpora přístupu imigrantů ke kultuře Castilla y León a k jejímu kulturnímu dědictví prostřednictvím vzdělávacích programů.

Zaměstnání a bydlení

Mezi hlavní faktory, které lákají imigranty do autonomní oblasti Castilla y León, jsou jejich očekávání týkající zaměstnání. I když se v současné době příliv imigrantů zpomalil, je nutno dodat, že i tak je této skupině věnována velká pozornost s cílem odpovědět na potřeby přistěhovalců bez ohledu na jejich původ. Především je zde snaha o podporu jejich práv a zároveň zpřístupnění pracovního trhu za stejných podmínek jako majoritní společnosti.

Přistěhovalci mnohdy využívají azylových bytů nebo podnájmu zřizovaných neziskovými organizacemi. Pokud se jim této možnosti nedostane, mohou se ubytovat v penzionech, sdílených bytech, atd. V případě, že uvažují o podnájmu, ve valné většině narazí na problém, neboť majitelé bytů většinou nechtějí pronajímat své nemovitosti přistěhovalcům. Neziskové organizace se pak v těchto situacích snaží být mediátory. Největší problémy při hledání bydlení mají Afričané a Latinoameričané, následováni Bulhary a Rumuny. Přistěhovalci většinou hledají byty malých rozměrů a za co nejnižší cenu, tudíž většinou skončí v těch nejhorších lokalitách.

Na vesnici se setkáme s odlišnou dynamikou než ve městech. Na vesnicích je většinou ubytování zajištěno v rámci zaměstnání a navíc vzhledem k tomu, že se jedná o uzavřenou komunitu, i vztahy jsou zde vřelejší.

Sociální služby a rovnost příležitostí

Zákon 16/2010 o Sociálních službách Castilla y León³³ definuje model integrované péče zaměřené na člověka, založené na komplexním zhodnocení potřeb, naplánování každého případu a individuální přístup.

I v této oblasti se podepsala krize, a to z důvodu snižování příjmů stále většího počtu rodin, které jsou tak vystaveny nebezpečí sociálního vyloučení. Jako reakce na tento problém byla přijata speciální opatření, konkrétně schválením Dekretu 2/2013³⁴, který má za úkol podpořit osoby a rodiny zasažené krizí a ty, které se nacházejí ve zranitelné situaci nebo v ohrožení sociálním vyloučením.

Sociální politika se přitom zaměřuje například na tyto cíle: umožnit plnou integraci a rovnost příležitostí pro imigrantky; zaručit pokrytí všech základních potřeb, stejně tak jako individuální podporu pro sociální integraci; zajistit pomoc při řešení možných konfliktů či poskytnout okamžitou pomoc nezletilým imigrantům.

Shrnutí

Vzhledem k tomu, že v motivaci k integraci hrají důležitou roli podmínky, které jsou přistěhovalci v hostitelské zemi vytvářeny, byla tato kapitola zaměřena jednak na vyložení pojmu integrace, dále jsou zmíněny čtyři dimenze, na kterých se integrace odehrává, rovněž byl ale také představen vývoj integrační politiky Španělska a její důležité mezníky, které tyto podmínky vytvářejí. Podrobně jsme rozebrali rovněž integrační politiku autonomní oblasti Castilla y León a postavení přistěhovalců v různých společenských oblastech.

---

³³ La Ley 16/2010 de Servicios Sociales de Castilla y León

³⁴ Decreto-Ley 2/2013, de 21 de noviembre

3 ROLE SOCIÁLNÍ PRÁCE V INTEGRAČNÍM PROCESU

Jedním z prostředků, které se výrazně podepisují na procesu integrace, je nepochybně sociální práce s cizinci. Právě z tohoto důvodu věnuji v této kapitole pozornost roli sociálního pracovníka v procesu integrace. Jedná se zejména o některá specifika sociální práce s migranty, posílení klienta a jeho důležitost v celém procesu a v neposlední řadě i možnosti, jakými sociální pracovník může klienta k integraci motivovat, či způsoby, kterými ho demotivuje. Dále, přestože účelem práce není hloubková analýza motivace jakožto fenoménu psychologie, vzhledem k cíli práce, kterým je zjistit, co přistěhovalce k integraci motivuje, případně demotivuje, pokládám za důležité stručně zmínit chápání tohoto pojmu stejně tak jako teorii potřeb dle Abrahama Maslowa.

„Za jednu z důležitých aktivit sociálních pracovníků lze označit jejich podíl na integraci imigrantů do nové společnosti, což představuje do značné míry specifický typ činnosti pomáhající profese.“ (Trousil, 2007, s. 105)

Jedním z článků, které jsou součástí sociální práce s cizinci a tuto práci také zprostředkovávají, jsou neziskové organizace. Ty jsou z menší či větší části podporovány státem, což většinou ukládá a reguluje zákon. Alespoň takový je příklad Španělska, kde přistěhovalci mají právo na poskytnutí sociální pomoci dle Zákona 4/2000, článku 14³⁵. Podle tohoto článku mají přistěhovalci s platným pobytem žijící na španělském území nárok na služby sociálního zabezpečení stejně tak jako Španělé. (Gobierno de Navarra, 2008, s. 26)

Prostřednictvím působení neziskových organizací je možné cizincům pomáhat cíleně a pomoc tak směřuje přesně tam, kde je potřeba. Vzhledem k tomu, že sociální pracovníci jsou v přímém kontaktu s imigranty, mohou předat zpětnou vazbu příslušným orgánům o jejich práci, o aktuální situaci a potřebách přistěhovalců. Ty pak na tyto podněty mohou adekvátně reagovat. Na druhou stranu přímý kontakt s klientem prostřednictvím sociálního poradenství, které je poskytováno zdarma, umožňuje sociálnímu pracovníkovi reagovat na individuální potřeby klientů.

---

³⁵ špan. orig. *Artículo 14 de la Ley Orgánica 4/2000*

3.1 Specifika sociální práce s imigranty

Podle Trouсила (2007) migrace jakožto sociální problém vyvolává řadu problémů jednak v rovině psychické – otázka identity, stres, atd., tak v rovině celospolečenské – problémy s adaptací na právní prostředí, xenofobie a rasismus, jazyková a kulturní bariéra apod. Proto musí být tyto oblasti středem pozornosti sociální práce, která musí brát na zřetel všechny jejich roviny. Ať už přistěhovalec přichází z jakéhokoliv důvodu, trpí obecně několika základními problémy, s nimiž se sociální pracovníci musí potýkat. Jedná se například o kulturní šok, který imigrant zažívá a který je způsobený markantní změnou prostředí. Tento šok se může projevat např. odmítáním členů nové kultury, což někdy vysvětluje, proč se přistěhovalci zdržují v komunitě své vlastní národnosti (Tučková, 2006: 18). Zvláštním druhem problému se může stát i pocit, že člověk „nikam nepatří“ či pocity psychické deprivace.

Podle Vizinové a Preisse (1999 in Trousil, 2007) je důležité si rovněž uvědomit, že především nově příchozí imigrant může být v nové zemi ohrožen stresory jako ztrátou síly a finanční závislosti na druhých, což vyvolává frustraci a hněv; novým příbytkem s neustálým hlukem; napětím v rodině; či procesem akulturace. Psychický tlak na imigranta (klienta) je navíc prohlubován nejistotou dalšího vývoje situace, což je dle Escobara Rubio (1996) jedním z problematických aspektů práce s touto cílovou skupinou. Jako další uvádí odlišnou kulturu, dočasnost pobytu přistěhovalců či situaci ilegality, ve které se klient sociálního pracovníka může ocitnout.

Trousil (2007, s. 105) spatřuje cíl sociální práce s imigranty v „řešení aktuální sociální situace klientů a prevence konfliktních situací,“ přičemž sociální služby zahrnují „psychosociální a právní poradenství, administrativní a technickou pomoc, zprostředkování materiální pomoci a lékařské péče a nabídku využití volného času“ (Sotoniaková, 2004 in Trousil, 2007, s. 105). Lze také vymezit tři základní role sociálního pracovníka: 1) *role reprezentanta společnosti (státu)*; 2) *role „obhájce“ klienta vůči společnosti*; 3) *role zprostředkovatele mezi migranty a majoritou*, která předpokládá loajalitu k oběma stranám.

Jedním z primárních cílů sociálních pracovníků je samostatnost a soběstačnost klienta. V konečném důsledku je totiž důležité, aby se dokázal orientovat ve společnosti a aby byl schopen sám řešit běžné životní situace. Proto vedení k samostatnosti pomáhá dosáhnout plnohodnotné integrace do majoritní společnosti. K tomu, aby těchto, a dalších

cílů mohlo být úspěšně dosaženo, stanovují se strategické, dlouhodobé a operační cíle (Integrační Centrum, s. 8)

Ortiz Duque (1996, s. 147) popisuje tři etapy, kterými si imigrant musí od vstupu na nové území, projít. Je to *fáze přijetí* (doba bezprostředně po příjezdu); *fáze podpory* (období adaptace a usazení); a *fáze autonomní* (cizinec se již začleňuje do majoritní společnosti, integruje se). Sociální pracovník by měl vždy respektovat fázi, ve které se imigrant nachází.

Jedním z častých úskalí sociální práce s imigranty je například přeceňování reálných možností sociálního pracovníka ze strany klienta, který pak má tendenci na sociálního pracovníka přenášet plnou odpovědnost za řešení svých problémů a rovněž ho i vinit za případný neúspěch (např. zamítnutí prodloužení povolení k pobytu). (Kuric, 1997 in Trousil, 2007). Nezvládnutí role může vést až k syndromu vyhoření. Podle Trouсила (2007) sociální práce s imigranty umožňuje pracovníkovi, více než jiné oblasti sociální péče, poznat svoje hranice a limity, především v oblasti své tolerance a schopnosti pracovat s nadhledem bez nadměrné vnitřní angažovanosti. Dle Maslen a Brunela (2004 in Trousil, 2007) poznává pracovník také své předsudky vůči odlišnostem, vlastní stereotypy a zvyky, obyčeje a hodnoty v jiných kulturách, což je zároveň důležitý aspekt poskytování kvalitní pomoci. K takové sebereflexi patří i uvědomění si postavení vlastní společnosti resp. jejích kulturních vzorců. Přístup sociálního pracovníka by měl být zvolen také podle toho, z jakého kulturního prostředí imigrant pochází. Günterová (2005 in Trousil, 2007) se domnívá, že znalost jeho původního prostředí je předpokladem respektu k jeho jinakosti.

Podle Rodríguez Valladolid (2014) by měly být principy sociální práce přizpůsobovány strategickému integračnímu plánu na dané období. V současnosti jsou to ve Španělsku tyto: 1) *Princip rovnosti a nediskriminace*; 2) *Princip občanské příslušnosti*; 3) *Princip inkluze* spočívající ve vytváření procesů, díky kterým budou znevýhodnění schopni překonat sociální, ekonomické, osobní a kulturní nevýhody; 4) *Princip interkulturality* (Rodríguez Valladolid, 2014, s. 85-86). Ortiz Duque (1996, s. 147) dodává, že mimo těchto principů by měl sociální pracovník „*ctít kulturní diverzitu, měl by mít otevřený přístup a snažit se, aby přistěhovalec byl svým vlastním akterem a dosáhl sám změny; měl by být informovaný o zákonech spojených s prostředím imigrantů v dané zemi, působit koordinovaně mezi jednotlivými neziskovými organizacemi, státními aktéry a asociacemi, informovat o pozitivních skutečnostech pobytu migranta a nejen o*

problémech a potřebách, které jeho pobyt vyžaduje.“ Sociální poradenství proto slouží v první řadě k obeznámení přistěhovalců o sociálním systému, o školním systému a možnostech vzdělávání, o zdravotním pojištění, a rovněž by mělo napomáhat ke znovu zapojení na trh práce. Sociální pracovníci například pomáhají s vypracováním životopisu a s hledáním vhodných pracovních příležitostí. V případě, že potřeby klienta přesahují kompetence sociální práce, či je potřeba spolupráce s jinými orgány, jsou klienti odkázáni na jiná zařízení, či sociální pracovník zprostředkuje spolupráci s příslušným úřadem. (Ortiz Duque, 1996)

3.2 Definice motivace

Lidské chování je vědomě či nevědomě zaměřeno na dosažení určitého cíle, a vyznačuje se určitou intenzitou a trváním. V psychologii se tyto procesy, které ovlivňují zaměření, sílu a trvání chování, označují jako *motivace*. Výchozím stavem motivace je pak stav nedostatku, označovaný jako *potřeba*. Tento stav je obsazen určitou mírou energie a setrvává, pokud není dosažen cílový objekt a nedojde tak k dosažení uspokojení. Naproti tomu *motiv* vyjadřuje obsah uspokojení, které vede k redukci původního motivačního stavu, potřeby, nebo můžeme říci, že motiv vyjadřuje psychologický důvod chování. (Nakonečný, 2009) Pojem motivace (z lat. *movere* - hýbat) tedy v nejširším slova smyslu objasňuje psychologické důvody chování, jeho subjektivní význam a zároveň vysvětluje variabilitu chování, tedy proč se různí lidé orientují na různé cíle (Nakonečný, 1996).

Nicméně přesné vymezení obsahu pojmu motivace, není v psychologii jednotné. Plháková (2003, s. 319) definuje motivaci jako „*souhrn všech intrapsychických dynamických sil, neboli motivů, které zpravidla aktivizují a organizují chování i prožívání s cílem změnit existující neuspokojivou situaci nebo dosáhnout něčeho pozitivního.*“

Podle Nakonečného (1996, s. 14) motivace „*vyjadřuje rozpory mezi tím, co subjekt aktuálně prožívá, a tím, co prožívat touží, tj. např. mezi pocitem nejistoty a pocitem jistoty apod. Motivace pak v tomto smyslu vyjadřuje nějaké nedostatky v psychofyzickém či biosociálním bytí individua a chování vystupuje jako nástroj k odstranění těchto nedostatků.*“ Motivací pak nemusí být jen aktuálně vystupující potřeby, ale také očekávání určitého uspokojení, které vždy souvisí s maximalizací příjemného a minimalizací nepříjemného.

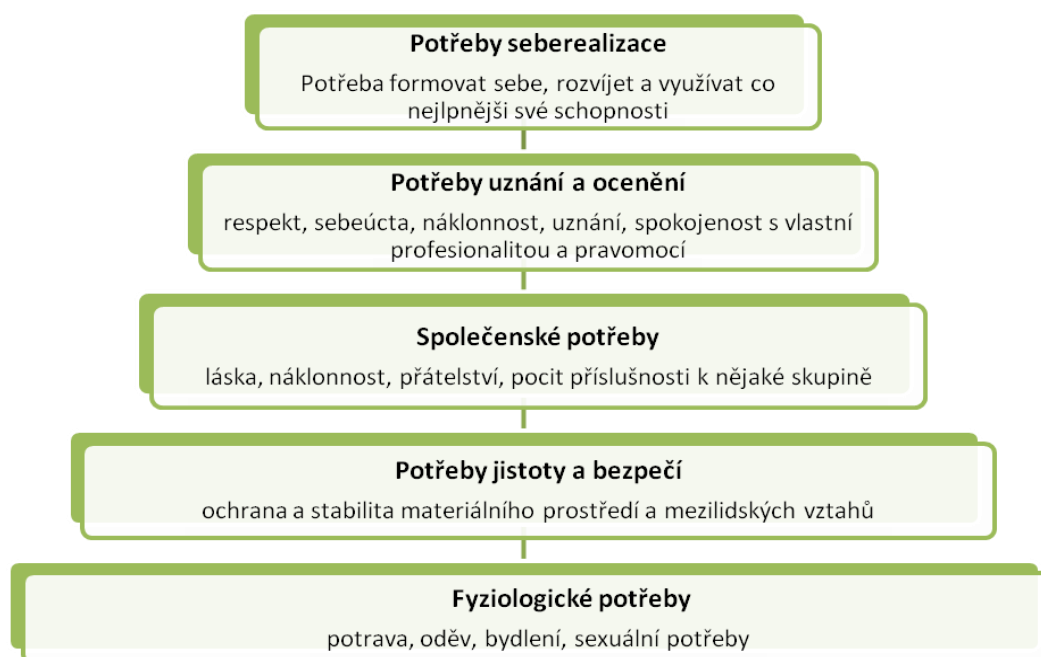
Hodnoty jsou pojmem, který u mnoha autorů hraje v souvislosti s motivací stěžejní roli, přičemž vyjadřuje něco subjektivně žádoucího v rovině fungování organismu jako biologické tak i sociální entity (Nakonečný, 1996). Také kulturní normy mají dle Nakonečného k fenoménu motivace dvojí zásadní vztah, neboť za prvé se změnami kulturních podmínek vznikají nové, historicky specifické motivace a za druhé kulturní normy určují obsah a formy instrumentálního chování, vytyčují jeho nové cíle a určují významně i způsoby upokojuvání.

3.3 Motivace dle pojetí Abrahama Maslowa

Snad nejznámější a nejpoužívanější teorií motivace je hierarchická teorie potřeb humanistického psychologa Abraham Maslowa. Předpokladem této teorie je vertikální uspořádání potřeb, v němž musí být uspokojeny potřeby nižšího řádu, aby se mohly rozvíjet a aktualizovat potřeby vyšší, které se pak ve svých projevech daleko více individualizují. (Smékal, 2008)

Kategorizaci potřeb demonstruje následující obrázek (Obrázek 2), přičemž fyziologické potřeby a potřeba jistoty a bezpečí představují potřeby nižšího řádu, zbývající potřeby pak potřeby vyššího řádu.

Obrázek 2 – Hierarchické uspořádání potřeb dle Abrahama Maslowa

Zdroj: upraveno podle <http://4.bp.blogspot.com/-6NKKYrKF94Y/TqP64UUKPpI/AAAAAAAAAFY/nzqCPaNVJpk/s1600/maslowova+pyramida.gif>

Potřebu integrace bychom pak mohli zařadit do skupiny *společenských potřeb*, konkrétně k pocitu příslušnosti k nějaké skupině. Vzhledem k tomu, že se jedná o kategorii potřeb řádu vyššího, lze podle této teorie předpokládat, že integrace nebude hrát u imigrantů hlavní roli.

3.4 Posílení klienta a motivace k integraci

“Posílení znamená změnu v odborných metodách. Hlas má být poskytnut i těm, kteří dříve měli malý, nebo žádný vliv – jejich zkušenosti, znalosti, snahy, potřeby, názory a postoje mají být brány vážně a mají být zohledňovány v procesu. Ti, kteří měli malý vliv, by měli začít dosahovat svých cílů nebo záměrů mnohem efektivněji.” (Logger, Enrum, 2008)

Ná základě této citace jasně vyplývá význam posílení imigrantů. Patří totiž právě k těm skupinám, jejichž hlas je nutné posílit. Proto by mělo být posílení klienta součástí praxe sociální práce s migranty. Podle Logger a Enrum (2008) by posílení mělo být praktikováno v rámci všeobecné metody zahrnující psychologické, sociální, kulturní a ekonomické aspekty.

Využití posílení v integračním procesu s imigranty je žádoucí již od příchodu imigranta do hostitelské země. Cizinec totiž přichází do nové země mimo jiné i se svým vlastním výkladem různých situací a způsoby jednání v nich. V nové zemi však mohou platit jiná pravidla i předpisy a situace, na něž byl imigrant zvyklý, mohou nabýt jiného významu nebo jsou to pro ně situace naprosto neznámé. Z důvodu malého či dokonce žádného kontaktu s majoritní společností jim okolí mnohdy dává najevo, že jejich chování je nevhodné, aniž by cizinec věděl, proč tomu tak je. Bezradnost pak může vyvolat pocit, že je cizinec ze strany majoritních obyvatel odmítán. Málokdy jsou totiž přijímáni kvůli zajímavým hodnotám, znalostem a dovednostem, které s sebou přinášejí. Sociální pracovníci nebo dobrovolníci pak imigrantům mohou pomoci skrze změny chápání, které povede k odlišnému jednání v praxi. (Logger, Enrum, 2008) Havrdová (1999, s. 45-46) v této souvislosti uvádí základní kompetence sociálního pracovníka při práci s klientem. Jedná se například o následující:

- **Rozvíjení účinné komunikace**, tzn. schopnost účinně komunikovat s jednotlivci, skupinami, rodinami i komunitami.

- ***Orientovat se a plánovat postup***, tj. schopnost se zorientovat v potřebách, možnostech a porozumění, které klient a jeho okolí má, a vymezit s nimi oblast a plán spolupráce.
- ***Podporovat a pomáhat k soběstačnosti***, tedy schopnost rozeznat silné stránky a možnosti klienta a jeho okolí a podporovat jejich soběstačnost a sebeúctu.
- ***Zasahovat a poskytovat služby***, tj. znalost metod a systému služeb, schopnost je správně využívat ve prospěch klienta, pomáhat mu je přijmout a ukončit – zasahovat a poskytovat služby³⁶

Z vlastní zkušenosti z praxe se domnívám, že i právě výše zmíněné kompetence mohou být prostředkem k motivaci klienta, v tomto případě imigranta k integraci. Účinná a empatická komunikace umožňuje sociálnímu pracovníkovi při mapování klientovy situace a na základě rozpoznání jeho potřeb stanovit plán spolupráce. Právě rozpoznání klientových potřeb je zásadní, neboť v případě, že se klient přibližuje k naplnění svých skutečných potřeb, o to více je motivován ke změně. Vedle poskytování odborné pomoci má tedy nezastupitelné místo i lidská podpora a ocenění klientovy snahy a jeho pokroku. Motivačně bezesporu působí i dostatečné informování klienta, v tomto případě například o službách jiných orgánů a institucí, které klientovi mohou pomoci v oblastech, které přesahují rámec sociální práce, dále o možnostech navštěvování jazykových či jiných vzdělávacích kurzů, apod.

Naopak demotivačně může na klienta působit, pokud pracovník nerespektuje jeho potřeby nebo pokud nepřístupuje ke všem klientům stejně. V této souvislosti Bell a Rollnick (1999) upozorňují, že by se sociální pracovník neměl stavět do role odborníka a měl by se ujistit, že klient má o dané informace zájem. Jako další překážku v motivaci na straně pracovníka uvádí také syndrom vyhoření pracovníka či situace, kdy si pracovník a klient osobnostně nerozumí. Nicméně se dá říci, že demotivačně může na klienty působit obecně porušování jejich práv. Z těch nejdůležitějších můžeme zmínit následující (CPIC, nedatováno):

- ***Zabránění*** klientovi, aby využil svých schopností nebo aby činil rozhodnutí, kterých je schopen.

---

³⁶ Zbývajícími kompetencemi dle Havrdové (1999) je pak ***přispívat k práci organizace a odborně růst***.

- *Infantilizace*, která se na práci s cizinci, kteří nemluví dobře jazykem hostitelské společnosti, může projevit nedostatkem trpělivosti vedoucí k tomu, že jsou klienti tlačeni k určitým rozhodnutím nebo je v krajním případě rozhodnuto bez nich.
- *Vzbuzování strachu* u klienta s cílem přimět ho k požadovanému jednání či naopak ho od určitého jednání odradit.
- *Nálepkování* a označování klienta nebo skupiny migrantů podle jejich chování výrazem, který se pak užívá v hovoru o něm nebo o nich (např. označování skupiny osob jednotlivých národností jako arabáci, rusáci atd.).
- *Stigmatizace* a takové chování pracovníka, které vyjadřuje odpor, nechuť ke klientovi.
- *Nerespektování tempa* při podávání informací bez respektování základních zásad komunikace s klienty, jako je oční kontakt, pomalé tempo, jasné, přesné sdělení, atd.), nátlak na klienta, aby vykonával určité činnosti rychleji než je schopen.
- *Zneplatňování*, tj. takové chování pracovníka, kterým dává najevo, že neuznává to, co klient říká nebo co cítí.
- *Odmítání* pracovníka mluvit s klientem nebo být v jeho blízkosti, odmítání ve smyslu fyzickém i psychologickém.
- *Nerespektování klienta*, jednání a manipulace s ním jako s věcí.
- *Ignorování*, chování v přítomnosti klienta jako by nebyl přítomen, mluvení o něm v jeho přítomnosti s další osobou.
- *Vnucování*, nerespektování klientova práva na výběr, na svobodnou volbu.
- *Vysmívání* a *ponižování*, ať už skrytě či otevřeně. Poukazování na neúčinnost, bezcennost klienta. Jedná se o takové chování, jehož následkem je poškození klientova sebehodnocení.

Předejít porušování výše zmíněných práv a předejít tak demotivaci klienta lze například seznamováním s jeho právy během celé spolupráce a ověřením si, že právům rozumí. Nelze opomíjet také soustavné a systematické vzdělávání pracovníků, kteří přichází do styku s klienty a rovněž vytvořit takové podmínky, které podporují přímou

sociální práci s klientem, jako například odstranění jazykové bariéry, zvolení vhodných poradenských prostor, zajištění anonymity služby atd.).

Shrnutí

Kapitola Role sociální práce v integračním procesu byla zaměřena na specifika sociální práce s migranty a na důležitost posílení imigranta v tomto procesu. S ohledem na cíl práce jsem rovněž zmínila pojem motivace a hierarchii potřeb dle pojetí Abrahama Maslowa, do které byla posléze zařazena pozice potřeby integrace. Na příkladech porušování některých práv klientů bylo ukázáno, jak může pracovník v sociálních službách klienta odrazovat nejen od integrace, ale vůbec od jakékoliv spolupráce s ním.

4 VLASTNÍ VÝZKUM: MOTIVACE A DEMOTIVACE KLIENTŮ BURGOS ACOGE K INTEGRACI

Tato kapitola představuje praktickou část diplomové práce a je rozdělena do tří oddílů. V prvním z nich bude představena použitá metodologie a popis realizovaného výzkumu včetně jeho přípravy, průběhu a charakteristiky výzkumného vzorku. Ve druhém jsou analyzována výzkumná zjištění, na základě kterých budou ve třetím, posledním oddíle, formulovány výzvy pro asociaci Burgos Acoge.

METODOLOGICKÁ ČÁST

4.1 Výzkumné otázky

Výzkumná otázka zní:

Co motivuje či demotivuje klienty Burgos Acoge k integraci?

Další otázky, které pokládám za důležité, jsou:

Co si klienti Burgos Acoge představují pod pojmem integrace?

Jaké aspekty integrace považují klienti BA za důležité?

4.2 Metody výzkumu

Vzhledem k takto formulované výzkumné otázce byla zvolena **metoda kvalitativního výzkumu**. Kvalitativní výzkum podle Hendla (2012) zastává v sociálních vědách rovnocenné postavení s ostatními formami výzkumu, přičemž výzkumník vyhledává a analyzuje v procesu výzkumu veškeré informace, které přispívají k osvětlení výzkumných otázek. Disman (2011) dodává, že v případě, že je výzkum prováděn za účelem porozumění či hlubšího pochopení jevů, dějů a procesů, měli bychom zvolit metodu kvalitativní, kterou lze zkoumat životy lidí, chod organizací nebo vzájemné vztahy. Dále, na rozdíl od kvantitativního výzkumu, je kvalitativní výzkum vhodný v situacích, kdy chceme zjistit co nejvíce informací o velmi malém počtu jedinců. Proto považuji tuto metodu pro účely mého výzkumu za adekvátně zvolenou.

Za metodu získání kvalitativních dat byla poté zvolena **metoda polostrukturovaného rozhovoru**. Podle Miovskeho (2006) je metoda polostrukturovaného interview zřejmě

nejrozšířenější podobou metody rozhovoru, neboť nabízí řešení nevýhod jak nestrukturovaného tak plně strukturovaného rozhovoru. Při přípravě polostrukturovaného (semistrukturovaného) rozhovoru se vytváří určité schéma v podobě okruhu otázek, které jsou pro výzkumníka závazné. Jejich pořadí však není závazné a lze ho modifikovat v závislosti na vývoji rozhovoru. Miovský dále uvádí, že je vhodné při polostrukturovaném rozhovoru použít tzv. *následné inquiry*, jinými slovy upřesnění a vysvětlení, jak danou odpověď respondent myslí. Slouží to především k ověření, že jsme jí správně porozuměli. Proto lze také klást doplňující otázky a téma rozpracovávat do takové hloubky, která je žádoucí s ohledem na cíl a definované výzkumné otázky. Jasně stanovené je také tzv. *jádro interview*, tedy minimum témat a otázek, které má výzkumník probrat. Na jádro rozhovoru jsou pak „nabalovány“ další otázky a témata dle zvážení tazatele.

Okruhy otázek pro polostrukturované rozhovory jsem zvolila na základě prostudované literatury a získaných teoretických poznatků, dále na základě vlastních zkušeností z praxe v asociaci Burgos Acoge a v neposlední řadě také na základě doporučení pracovníků asociace.

Metoda polostrukturovaného rozhovoru byla doplněna o metodu pozorování během setkání s respondenty. O tomto pozorování jsem nevedla žádný záznam, jedná se pouze o postřehy a poznámky, které mohou pomoci dokreslit celkový obraz o zkoumaných jedincích.

4.3 Sběr dat

4.3.1 Příprava a realizace sběru dat

Samotné realizaci výzkumu předcházelo nastudování teoretického pozadí v rámci zkoumané oblasti (tzn. téma migrace se zaměřením na prostředí Španělska, integrační politiku a životní podmínky imigrantů ve Španělsku), na základě kterého bylo možné navrhnout jeho konkrétní podobu.

Výzkum byl zaměřen na klienty asociace Burgos Acoge, přičemž kritéria pro výběr respondentů byla stanovena taková, aby zahrnovala co nejrozmanitější skupinu imigrantů. Konkrétně se jednalo o zastoupení:

- obou pohlaví

- tří nejpočetnějších skupin imigrantů dle původu (Latinskoamerické země, Africké země, Evropa)
- imigrantů dle různé délky pobytu
- imigrantů dle různých statutů pobytu

Realizace sběru dat probíhala v sídle asociace Burgos Acoge v únoru 2015. Celkem bylo osloveno 19 respondentů (imigrantů), se 16 z nich byl rozhovor realizován. Nicméně dva respondenti, přestože podepsali informovaný souhlas a absolvovali rozhovor, později odmítli použití získaných dat.

Dále byl také rozhovor proveden se třemi pracovníky asociace (dvě sociální pracovnice a právnička) za účelem splnění druhého cíle práce, tj. formulovat výzvy pro asociaci Burgos Acoge.

4.3.2 Etika výzkumu

Pro průběh rozhovoru byla zvolena jedna z kanceláří asociace, která zajišťovala potřebné podmínky pro klidný a nerušený průběh rozhovoru. Dle Valeše (2010, s.2) „*je třeba zajistit respektování etické normy, aby tak nedošlo k ohrožení respondenta. Musí být chráněna jeho identita*“. Proto byl na začátku každého rozhovoru respondentovi vysvětlen účel výzkumu a byl mu předložen informovaný souhlas ve dvou kopiích k podpisu (viz Příloha č. 2). Jednotlivé rozhovory (probíhající ve španělštině) pak byly nahrávány za účelem následné transkripce.

Informovaný souhlas je nedílnou součástí výzkumu a podle Valeše (2010) je dokonce jedním z pilířů etického výzkumu. Je důležité, aby respondent informovanému souhlasu rozuměl, je tedy žádoucí ho napsat srozumitelnou formou. Valeš si dále klade otázku, zda neovlivní respondenta a jeho odpovědi, když zmíníme, čeho se výzkum týká.

Pro realizaci našeho výzkumu však pokládám informování o účelu výzkumu za žádoucí, a to i s ohledem na cílovou skupinu, se kterou byl výzkum realizován. Problém, který Valeš v této souvislosti zmiňuje, a se kterým jsem se v souvislosti s realizací rozhovorů také setkala, je nevysvětlitelný strach jen z toho důvodu, že respondent má něco podepsat. Pro ty jedince, kteří na to nejsou zvyklí, to může být neuvěřitelný problém. Právě i z toho důvodu se domnívám, že informování respondenta hraje důležitou roli v navázání důvěry.

4.3.3 *Způsob vyhodnocování dat*

Po provedení rozhovorů byly všechny rozhovory přepsány na základě zvukových záznamů ve španělském originále. Vzhledem k délce rozhovorů nejsou uvedeny v práci v plném znění, v rámci jejich vyhodnocení jsou ale tam, kde to bylo vhodné, uvedeny některé citace.

Vyhodnocení dat probíhalo ve dvou krocích. Nejprve byly vyhodnoceny odpovědi na otázky z pevně stanovených okruhů. Poté přišlo na řadu vyhodnocení otázek položených mimo stanovenou strukturu.

4.4 **Asociace Burgos Acoge**

Asociace Burgos Acoge patří mezi ty organizace, které se snaží přistěhovalcům pomoci a to především v otázkách bydlení, právního a sociálního poradenství a také v rámci různých vzdělávacích aktivit (letní škola pro děti, kurzy španělského jazyka, apod.).

Burgos Acoge je nevládní neziskovou organizací, která byla založena v roce 1993. Vznik byl iniciován skupinou lidí znepokojených situací imigrantů ve španělském městě Burgos. BA se snaží poskytovat pomoc uprchlíkům a dalším cizincům přicházejícím do Španělska, přičemž tato pomoc spočívá především v bezplatném právním a sociálním poradenství, chráněném bydlení, v realizaci vzdělávacích programů a volnočasových aktivit. BA nabízí služby v následujících oblastech: sociální poradenství, právní poradenství, chráněné bydlení a bytové poradenství, zapojení do pracovního procesu, vzdělávání, osvěta společnosti, dobrovolnictví. (Burgos Acoge, 2015b)

Hlavní cíle asociace BA jsou následující (Burgos Acoge, 2015a):

- 1) *Osvěta španělské společnosti, odbourání projevů nedůvěry, nesnášenlivosti a xenofobie vůči cizincům.*
- 2) *Podpora integrace cizinců v provincii Burgos prostřednictvím zmíněných sociálních služeb.*

Jak je zřejmé z prvního cíle, činnost BA se zaměřuje také na většinovou společnost. Snaží se o zapojení společnosti pomocí nejrozličnějších multikulturních akcí, organizováním osvětových a informačních přednášek, seminářů a výstav. Dále působí na společnost i tím, že se jí snaží zapojit pomocí dobrovolnictví, které přispívá

ke vzájemnému poznávání odlišností jednotlivých kultur. BA mimo jiné spolupracuje také s Univerzitou v Burgosu v souvislosti s realizací studentských praxí.

Druhý cíl asociace se pak soustředí na samotné imigranty, přičemž se snaží přistupovat ke každému jednotlivci individuálně. Pomoc je poskytována sociálními pracovníky a právníčkou, přičemž se vždy řídí individuálně sestaveným intervenčním plánem. Tento plán se skládá z následujících kroků: zorientovat přistěhovalce, poskytnout mu sociální/právní poradenství, samotná intervence a sledování každého případu, popřípadě koordinace a spolupráce s dalšími odděleními a institucemi (sociální služby, zdravotní péče, bydlení, zaměstnání...). (Burgos Acoge, 2015a)

Dříve než zmíníme způsob financování Burgos Acoge, je vhodné zmínit, že je součástí federace Red Acoge sdružující celkem 18 organizací na celém území Španělska. Samotná asociace BA pak plní důležitý úkol při podpoře cizinců ve městě Burgos a její provincii. Je v neustálém kontaktu s veřejnými i soukromými institucemi, které pracují ve prospěch cizinců, a reprezentuje zájmy federace v této provincii. (Red Acoge, 2015)

Zdroje finančních prostředků

Stejně tak jako ostatní neziskové organizace, i BA je financována z veřejných zdrojů, soukromých zdrojů a rovněž ze zdrojů vlastních.

Veřejné zdroje pocházejí z Ministerstva práce a sociálního zabezpečení a z daní z příjmů fyzických osob, které jsou pak přerozdělovány na různé druhy programů: pracovní poradenství, sociální a právní poradenství, chráněné bydlení pro ženy, výuka španělštiny, chráněné bydlení a bytové poradenství. Nemalou měrou přispívá do veřejných zdrojů také obec a autonomní oblast Castilla y León. (Burgos Acoge, 2015b)

Do těch soukromých patří zdroje od Nadace G. Manrique a Nadace banky CAIXA. Dalo by se říci, že se projekty obce, autonomní oblasti Castilla y León, Nadace G. Manrique a Nadace banky CAIXA prolínají napříč s již zmíněnými projekty ze státního rozpočtu a doplňují to, co tyto projekty nejsou schopny pokrýt. (Burgos Acoge, 2015b)

Vlastní zdroje pak tvoří příspěvky od společníků, či ty, které BA získala z prodeje tomboly apod.

VÝSTUPY ROZHOVORŮ A JEJICH INTERPRETACE

K tomu, abych mohla zodpovědět hlavní výzkumnou otázku, tj. *Co motivuje či demotivuje klienty Burgos Acoge k integraci?*, jsem si pro rozhovory s klienty BA připravila schéma interview rozdělené do čtyř hlavních okruhů. V rámci nich pak byly definovány jednotlivé otázky.

První okruh *Příchod do Španělska* měl přiblížit, jak dlouho přistěhovalci žijí ve Španělsku a jaké byly hlavní pull faktory, které je sem přivedly. Neboť, jak již ostatně několikrát v práci zaznělo, důvody, které imigranta do země přivádí, mají vliv na jeho pozdější snahu se integrovat do hostitelské společnosti. V této souvislosti jsem se respondentů ptala také na jejich očekávání, která od života ve Španělsku měli a v neposlední řadě také na jejich vzdělání, které může mít vliv na uplatnění se na pracovním trhu, a tím i ve výsledku na vztah k samotné integraci.

V rámci druhého okruhu *Život ve Španělsku* byli respondenti dotazováni, zda zde žijí s rodinou nebo sami, zda pracují a pokud ano, jaké je jejich aktuální zaměstnání. Těmito otázkami jsem chtěla zjistit, jaká je jejich aktuální situace, a v případě že jsou ve Španělsku sami bez rodiny, popřípadě i bez práce, jak se k takové situaci staví. Součástí tohoto okruhu byla také otázka, zda plánují ve Španělsku zůstat či nikoliv, o čemž jsem se domnívala, že na integraci bude mít rovněž přímý vliv.

Cílem třetího okruhu *Integrace* bylo udělat si obrázek o postoji imigrantů k tomuto pojmu, kdy měli v první řadě vyjádřit, jak pojmu rozumí a co si pod ním sami představují, na což navázala otázka, zda se cítí být integrovaní, co motivuje jejich snahu integrovat se a naopak, co je odrazuje. Rovněž jsem se ptala na aspekty, které jsou podle jejich názoru nezbytnou součástí integrace.

Poslední okruh *Role Burgos Acoge a jejich pracovníků* měl sloužit ke zjištění, jak se BA a její pracovníci podepisují na integraci imigranta. Považovala jsem za důležité zjistit, v čem vidí sami klienti BA přínos asociace a jejich pracovníků, popřípadě zda je něco, co by mohlo BA zlepšit. Odpovědi na tyto otázky měly pomoci rovněž k následnému definování výzev pro BA.

4.5 Výstupy rozhovorů s imigranty

Identifikační údaje

Následující tabulka (Tabulka 4) uvádí souhrn identifikačních údajů o respondentech.

Tabulka 4 – Základní identifikační údaje o respondentech

FIKTIVNÍ JMÉNO	POHLAVÍ	ZEMĚ PŮVODU A OBČANSTVÍ	LEGALITA POBYTU	DÉLKA POBYTU	RODINNÝ STATUS	DOSAŽENÉ VZDĚLÁNÍ
	žena*	Maroko	legální	8 let	vdaná, 2 děti	základní
	žena*	Maroko	legální	7 let	vdaná, 4 děti	bez vzdělání, analfabet
Ana	žena	Venezuela	legální	9 let	rozvedená	základní
María	žena	Bulharsko	legální	8 let	vdaná, 2 děti	základní
Marta	žena	Kolumbie	legální	7 let	vdaná	středoškolské
Blanca	žena	Brazílie	legální	4 měsíce	svobodná	středoškolské
Fatiha	žena	Maroko	legální	6 let	vdaná, 4 děti	základní
Elena	žena	Maroko	legální	6 let	rozvedená	středoškolské
Cristina	žena	Argentina	legální	14 let	vdaná, 2 děti	vysokoškolské
Marian	muž	Alžírsko	legální	15 let	ženatý	základní
Ahmed	muž	Maroko	legální	8 let	vdaná, 2 děti	základní
Enrique	muž	Dominikánská Republika	legální	7 let	ženatý	základní
Felipe	muž	Argentina	legální	15 let	svobodný	vysokoškolské
Juan	muž	Kamerun	nelegální	1,5 roku	svobodný	první ročník vysoké školy
Jorge	muž	Ghana	legální	16 let	rozvedený, 2 děti	základní
Pablo	muž	Gambie	nelegální	6 let	svobodný	odborné učiliště

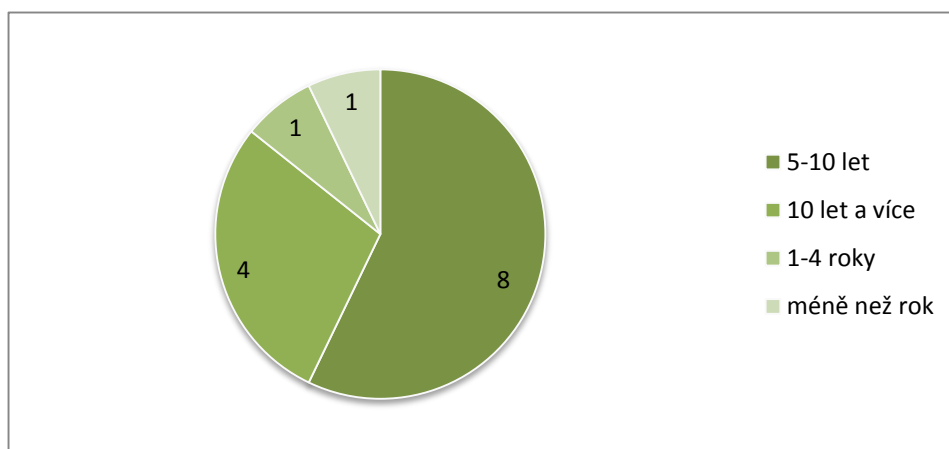
* Jedná se o zmíněné dva rozhovory, u kterých respondenty zpětně odmítly jejich prezentování. Proto jsou uvedeny pouze v přehledu identifikačních údajů respondentů, nicméně do vyhodnocení jednotlivých odpovědí nejsou zahrnuty.

I. Okruh: Příchod do Španělska

Jak dlouho žijete ve Španělsku a co Vás sem přivedlo?

Někteří z respondentů žijí ve Španělsku již více než 15 let, nicméně nejvíce respondentů se pohybuje v rozmezí mezi 5-10 let, a to celkem osm respondentů. Dále byly zastoupeny kratší doby pobytu, a to v rozmezí 1-4 roky, nejkratší doba pobytu pak byla čtyři měsíce. Přehled zastoupení respondentů podle délky pobytu uvádí graf níže (Graf 3).

Graf 3 - Zastoupení respondentů podle délky pobytu

Mezi nejčastější důvody příchodu do Španělska uvedlo šest respondentů důvody ekonomické, a dalších sedm respondentů důvody rodinné, což odpovídá Tabulce 1 (Podkapitola 1.2), kde tyto dva pull faktory najdeme na prvních místech. Jeden respondent pak přijel za studiem.

V rámci rodinných důvodů najdeme nejčastěji sloučení rodiny. Blanca přijela v rámci širší rodiny - za svojí sestřenicí. Primárním důvodem však byl její sen odjet do Evropy, a vzhledem k tomu, že tu měla sestřenicí, rozhodla se pro Španělsko. Do skupiny respondentů s rodinnými důvody můžeme počítat i Anu, která se ve Venezuele seznámila se svým přítelem, Španělem, a rozhodla se s ním do Španělska odjet.

Co se ekonomických pull faktorů týká, jedná se především o ekonomickou situaci, která je ve srovnání se zeměmi původu imigrantů lepší.

Dalším zmíněným důvodem příjezdu do Španělska bylo studium, za kterým přijel jeden z respondentů. Nebyl spokojen s úrovní studia v Kamerunu a rozhodl se proto pro studium v Evropě. Ovšem vzhledem k tomu, že se do Španělska dostal ilegální cestou, zatím svého cíle nedosáhl, neboť mu jako ilegálnímu imigrantovi není studium

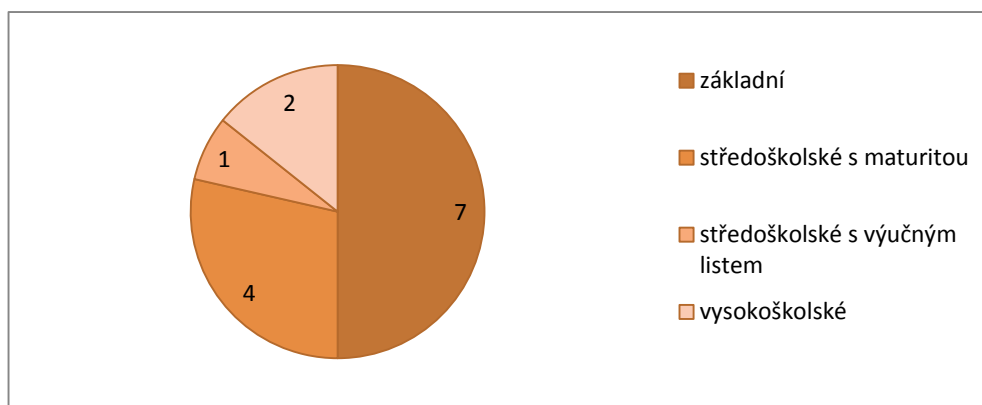

umožněno. Přestože jsme dříve uvedli, že základní vzdělání je umožněno i nezletilým ilegálním migrantům a zdarma, v případě Juana se jedná o dospělého člověka, který má zájem o studium na univerzitě, proto se ho tato možnost netýká.

Jaké máte vzdělání a kde jste ho získal/a?

Zastoupení respondentů dle dosaženého vzdělání ukazuje následující graf (Graf 4), přičemž třináct respondentů získalo své vzdělání v zemi původu.

Graf 4 - Zastoupení respondentů podle dosaženého vzdělání

Zbývající respondent pak dosáhl svého odborného vzdělání na místním učilišti. Vzhledem k tomu, že přišel do Španělska jako nezletilý a pobýval zde v Centru pro nezletilé, měl možnost docházet do místního odborného učiliště a vzdělání dokončit. U těch, kteří dosáhli vysokoškolského vzdělání, se jedná o profesu psycholog a učitelka. Oba pak také našli uplatnění a vykonávají práci spojenou s jejich studiem.

Respondenti v souvislosti se vzděláním také zmiňují různé kurzy, které poslední dobou absolvovali. Například Ana říká:

„Dříve nebylo potřeba dělat si kurzy, například v McDonald's nám vše ukázali. Mám i zkušenost s hlídáním dětí a také jsem se starala o svou babičku, nicméně dnes potřebujete na vše kurz a certifikát o absolvování kurzu.“³⁷

Ana a Juan by navíc rádi pokračovali ve studiu, nicméně jim to zatím současná situace nedovoluje. Jak říkají:

³⁷ Doslovný přepis špan. orig.: „Antes no hacía falta hacer cursos, por ejemplo en Mcdonald's te lo enseñaron ellos. Tengo dos hijos, cuidaba de mi abuela entonces tengo mucha experiencia, pero hoy en día necesito cursos y certificados de los cursos.“

„Nejdříve musím najít práci, protože v současné době si nemohu zaplatit studium. Ráda bych pracovala v oblasti informatiky, ale bohužel mi k tomu chybí titul.“³⁸

„Já jsem sem připlaval, důvodem bylo studium... ve své zemi jsem studoval chemii a fyziku, ale některé věci se mi nelíbily. Ale v současné době, když vidím, jak věci fungují, není to tak, jak jsem si představoval. A tak se snažím hledat, co bych mohl dělat, jak pomoci rodině, nebo jak se vrátit se získanými zkušenostmi a díky nim pomoci.“³⁹

Jaká byla Vaše očekávání před příchodem do Španělska?

Očekávání imigrantů byla úzce spojena s pull faktory, které je do země přivedly. Zejména očekávali lepší ekonomické podmínky spojené s lepšími pracovními příležitostmi. Nicméně většina přistěhovalců byla v tomto ohledu dosti zklamána, především pak ti, kteří přišli už během probíhající krize. Ti, kteří přišli dříve, sice po příjezdu práci našli a mohli se tak ve Španělsku do jisté míry zabydlet, ale i ty krize později poznamenala.

Jorge například uvádí:

„Přišel jsem do Španělska před 16 lety, protože jsem chtěl zlepšit svou ekonomickou situaci. Deset let jsem bez problému pracoval a má očekávání byla tedy ze začátku naplněna, nicméně s krizí přišel zvrát v mém životě. Továrna, ve které jsem pracoval, se zavřela, jinde jsem místo nesehnal, přišel jsem o byt, o rodinu a teď už druhým rokem žiji v azylovém domě, což není vůbec příjemná situace.“⁴⁰

Pablo popisuje svá očekávání takto:

„Přijel jsem do Španělska jako nezletilý, věděl jsem, že mě tudíž ve Španělsku nechají a postarají se o mě. Ale musím říct, že mé představy o Španělsku byly jiné. Lidé, kteří přicházejí, žijí v jisté iluzi a představují si jaká je tu skvělá situace, že tu všichni bez

---

³⁸ Doslovný přepis špan. orig.: „Primero tengo que trabajar porque no me puedo pagar los estudios. Me gustaría trabajar con la informática, pero no tengo el título.“

³⁹ Doslovný přepis špan. orig.: „Yo he llegado aquí nadando, la razón era para estudiar... en mi país estaba haciendo química y física. Las cosas no estaban como quería. Pero ahora como estoy viendo las cosas, no están muy bien. Entonces tengo que buscar cosas que hacer, como ayudar a mi familia, o llevar de vuelta las cosas que he aprendido aquí y poder ayudar gracias a ellas.“

⁴⁰ Doslovný přepis špan. orig.: „Llegué a España hace dieciséis años porque quería mejorar mi situación económica. Diez años trabajé sin ningún problema y mis expectativas se cumplieron al principio, sin embargo con la crisis vino un cambio en mi vida. La fábrica donde trabajaba cerró, no conseguí encontrar otro puesto, perdí el piso, la familia y desde hace dos años vivo en el piso de acogida y no es para nada una situación cómoda.“

*problému najdou práci a že o nás bude postaráno, ale není tomu tak. I když musím říct, že jsem to tak také vnímal až to té doby, než jsem musel odejít z Centra pro nezletilé a musel jsem se postarat sám o sebe. Najednou jsem zjistil, že situace není vůbec jednoduchá.*⁴¹

Pablo je příkladem toho, že k nezletilým osobám je Cizinecký zákon relativně shovívavý a o nezletilé imigranty je tak do jisté míry postaráno. Nicméně toto se s dovršením 18. roku mění a musí se tak postavit na vlastní nohy a v lepším případě pak často skončí právě v azylovém bytě, jak tomu bylo i v případě Pabla. V tomto směru mu BA pomohlo skrze různé kurzy, díky kterým se mu také podařilo najít pracovní uplatnění jako kuchař a v současné době se tak zdá, že mu blýská na lepší časy. Nicméně si myslím, že když už se tolik investuje do zaopatření nezletilých, měla by se propracovat také další řešení, jak se o tyto dospívající postarat poté, co dovrší dospělosti.

II. Okruh: Život ve Španělsku

Žijete zde sám/sama nebo s rodinou?

Osm z respondů má rodinu přímo ve Španělsku, jeden respondent má pak rodinu v zemi původu. Nicméně v souvislosti s rodinou hovoří respondenti o větší zodpovědnosti, neboť všeobecně náklady na život jsou daleko vyšší, než v době, kdy rodina zůstala v zemi původu a manžel finančně přispíval na dálku. Na druhou stranu jako pozitivní aspekt zmínilo v této souvislosti několik respondentů podporu, kterou jim přítomnost členů rodiny nabízí. Z toho, co například řekl Ahmed vyplývá, že přítomnost rodiny je zásadním podpůrným faktorem.

„Současná situace je sice dost komplikovaná, ale je třeba vidět také pozitiva. Jedním takovým pozitivem může být například čas, který teď můžu trávit s rodinou. Dříve nebylo tolik času na to, abych s dětmi dělal domácí úkoly, abych se vídal s kamarády a tak...

---

⁴¹ Doslovný přepis špan. orig.: „*Cuando llegué a España era menor de edad, entonces sabía que me iba a poder quedar en España y que van a cuidar de mí. Pero tengo que decir que mi idea sobre España era diferente. La gente que viene vive en cierta ilusión y se imagina que hay una situación estupenda, que todos encuentran un trabajo sin mayor problema, pero no es así. Aunque tengo que decir, que yo también me imaginaba la situación así hasta el punto cuando tuve que irme del Centro de menores y me tuve que buscar la vida. De repente, me di cuenta de que la situación es mucho más difícil de lo que parecía.*“

Samozřejmě, že musíte přemýšlet nad tím, že nemáte práci, ale na druhou stranu vám rodina pomáhá na tu současnou komplikovanou situaci tolik nemyslet. ⁴²

Jste zaměstnaný? Jaké je Vaše aktuální zaměstnání?

Jedenáct respondentů je nezaměstnaných a zbývající tři respondenti jsou zaměstnáni jen na částečný úvazek. Jedna z respondentek je zaměstnána jako pečovatelka, další má na starosti koordinaci kurzů a poslední respondent se věnuje práci v sociální oblasti. Poslední dva respondenti se pak věnují takové práci, která je spojena s jejich vystudovaným oborem.

Nezaměstnanost je také většinou důvodem, proč dochází do Burgos Acoge a očekávají pomoc s hledáním práce, s vypracováním životopisu, přípravou na pohovor apod. Jak uvádí například María:

„Jsem tu kvůli práci, vše je tak nejisté... a pokud už člověk i začne někde pracovat, neví, jestli tam nějakou dobu zůstane... ale v současné době není nic napořád. Člověk neví, kdy skončí na ulici. Nemáme žádnou stabilitu a to je hrozně náročné. ⁴³

Z výše uvedeného je patrný i psychický tlak spojený s aktuální situací.

K důvodům docházení do BA Enrique říká:

„Proto jsem tady.. přicházím, abych se pozeptal, jestli se něco neobjevilo, protože pracuji rád...“ ⁴⁴

Z odpovědí se nám potvrzuje fakt zmíněný v kapitole 1.5 o tom, že nejvíce vyhledávanou pomocí je ta v oblasti zaměstnání. Stejně tak se potvrzuje i to, že o pomoc přichází žádat i již zabydlení přistěhovalci a to vzhledem ke změnám jejich situace. Například zmínění respondenti pobývají ve Španělsku už sedm a osm let. V současné době se tedy dá říci, že se tím mění i orientace sociálního pracovníka. Zatímco dříve se jednalo o řešení rodinných problémů nebo problémy s dětmi, v současné době je na prvním místě ze strany imigrantů poptávka po možnosti zprostředkování zaměstnání. Jak však několik respondentů zmínilo, jedná se pak především o práce jako pečovatelka, chůva, apod.

---

⁴² Doslovný přepis špan. orig.: *„La situación actual es bastante complicada, pero hace falta ver el lado positivo. Un positivo puede ser el tiempo que puedo pasar con mi familia, por ejemplo. Antes no había tanto tiempo para hacer tareas con mis hijos, para encontrarme con mis amigos... Claro que tenéis que pensar q no tenéis trabajo pero también vuestra familia os ayuda no pensar tanto en esas cosas.“*

⁴³ Doslovný přepis špan. orig.: *„Estoy aquí por el trabajo, estamos tan inseguros... si empiezas en algún sitio no sabes si estás fijo... nada es para siempre ahora, no sabes cuando terminas en la calle. No hay nada de estabilidad y eso es lo peor.“*

⁴⁴ Doslovný přepis špan. orig.: *„Por eso yo ando aquí, yo vengo a ver si apátéce algo, porque me gusta trabajar...“*

Plánujete ve Španělsku zůstat?

Většina respondentů plánuje ve Španělsku zůstat. Zda to však bude možné, zůstává otázkou, a to vzhledem k současné situaci, která vlivem ekonomické krize není stále příliš přívětivá. Přesto chce většina ve Španělsku zůstat a neumí si moc představit, že by nastala taková situace, ve které by jim nezbylo nic jiného než se vrátit do země původu, což se realizuje pomocí Návratového fondu, jak bylo zmíněno v kapitole 1.5. Přestože většina respondentů o této možnosti vědí, nechtějí o ní ani slyšet. Na život ve Španělsku jsou už totiž zvyklí a rovněž jejich děti už mají své zázemí vybudováno tam. Například Maríá říká:

„Ve Španělsku nám je dobře, jen se mi nelíbí současná situace, ale pokud bude práce, tak se vyřeší vše a vše bude v pořádku. Nikdo odtud nechce odjet. Po deseti letech budeme moci být Španěly.“ Dále dodává: *„Všichni Bulhaři tu rádi žijí. Jeden kamarád odjel zpět do Bulharska, protože tam má dům, ale všichni jeho přátelé a také jeho děti žijí tady... Já jednou umřu tady“.*⁴⁵

Naopak další čtyři respondenti přemýšlí o možnosti hledání štěstí v jiném státě Evropské unie. Jedná se buď o svobodné muže, nebo pak o ty, kteří sice mají rodinu, ale ta stále zůstává v zemi původu. Tato možnost je pro ně o to snazší, že se rozhodují jen sami za sebe a ne za rodinu, která je na nich závislá. Marian už dokonce odcestoval, nicméně o své zkušenosti mluví takto:

*„Odjel jsem do Holandska, Francie, Německa, ale se současnou formou pobytu tam není možné pracovat, je třeba španělské občanství, a proto jsem se vrátil.“*⁴⁶

Zbývající respondenti se nachází v komplikované situaci. Nemohou najít práci již dlouhou dobu, někteří z nich také bydlí v azylovém bytě a jejich situace se zdá být bezvýchodná. Přesto ale neuvažují o návratu domů. Jak sami říkají, bylo by to pro ně jistým ponížením vrátit se domů bez ničeho. Pokud tu zůstanou, stále jim zůstává alespoň

---

⁴⁵ Doslovný přepis špan. orig.: *„Sí estamos bien en España, solo que no me gusta la situación ahora, pero si uno trabaja se solucionan las cosas. Las cosas están bien. Nadie quiere marcharse de aquí... después de diez años podremos ser españoles.“*

„A todos los bulgaros les gusta vivir aquí. Un amigo se ha ido a Bulgaria de vuelta porque tiene allí su casa pero sus amigos, sus chicos viven aquí. Yo me voy a morir aquí...“

⁴⁶ Doslovný přepis špan. orig.: *„He ido a Holanda, Francia, Alemania – con el permiso no se puede trabajar allí, hace falta nacionalidad, tuve que volver.“*

malá naděje na to, že jednoho dne práci přece jen najdou a budou ve Španělsku opět moci důstojně žít.

III. Okruh: Integrace

Znáte pojem integrace? Co si pod tímto pojmem představujete?

Většina respondentů po prvních rozpacích přiznává, že definovat pojem neumí. Ve skutečnosti zde nemůže být ani o definici řeč. Spíše jsem chtěla zjistit, zda pojmu rozumí. Bohužel se ale ukázalo, že z velké části tomu tak není. Někteří respondenti neměli ani tušení, čeho se pojem týká, jiní se pak význam pojmu snažili alespoň přiblížit, nicméně viděli pojem jednostranně - integraci pouze těch, kteří přicházejí, tedy ze strany imigrantů.

Podle Ahmeda: „*Integrace je pro mě to, že se řídíš zvyky nové země.*“⁴⁷

Marta odpovídá podobně: „*Člověk se přizpůsobí místu a začlení se do kulturního prostředí a přejme zvyky dané kultury.*“⁴⁸

Několik respondentů asociuje pojem integrace s prací. V podstatě je pro ně integrace ekvivalentem toho, zda mají práci či nikoliv. Například Jorge odpovídá na otázku tak, že srovnává pracovní příležitosti pro Španěly a pro přistěhovalce. A i když žije ve Španělsku již 16 let, v současné době se necítí integrovaný, právě kvůli tomu, že nemá práci.

Cítíte se být integrovaný/á?

Vzhledem k tomu, co bylo řečeno k předcházející otázce, jsem považovala za důležité pojem integrace respondentům osvětlit, aby byli schopni na tuto otázku odpovědět. Probrala jsem s nimi proto definici Bosswicka a Heckmanna, na kterou jsme se odkazovali v podkapitole 2.1. Pouze tři respondenti odpovídají, že se necítí integrovaní, dalších pět se cítí být integrovaných, a zbývajících šest respondentů se ještě necítí být zcela integrováno, nicméně přiznávají, že se ve Španělsku cítí dobře. Tito respondenti doslova hovořili o tom, že jistá část jejich *já* se ještě stále necítí být plně integrována a záleží podle nich na situaci. Například María říká:

---

⁴⁷ Doslovný přepis špan. orig.: „*La integración es que tienes que seguir las costumbres del país nuevo.*“

⁴⁸ Doslovný přepis špan. orig.: „*Una persona se adapte a un sitio, se integre a sus costumbres y a la cultura.*“

„Ještě se necítím být integrovaná. Myslím, že se ani nikdy takto cítit nebudu. Mé děti ano, vyrostly tu a jsou integrování...“⁴⁹

V zastoupení těch, kteří se cítí integrování, najdeme i odpověď spojenou s kulturou. Felipe mluví o podobnosti argentinské kultury a španělské kultury, díky které je podle něho integrace znatelně usnadněna:

„Ano, já se cítím být integrovaný. Ve skutečnosti je Argentina, místo odkud pocházím, evropskou kulturou, nevnímám jsem odlišnost v jednání, ani v chování, kromě některých odlišných slov... A je pravdou, že díky stejnému jazyku je jednodušší adaptovat se na novou situaci v nové zemi.“⁵⁰

Co Vás motivuje k tomu, abyste se začleňovali do španělské společnosti?

Je zajímavé, že někteří respondenti vidí motivaci jako jistou vnitřní sílu, která záleží jen na nich. Například Ana reaguje na tuto otázku takto:

„... nikdo se nade mě nebude povyšovat, ani mě demotivovat. Myslím si, že štěstí nezáleží na nikom, ale záleží na mně samotné. Pokud já do toho nedám snahu docílit cíle pracovat, žít správně a stabilně, integrovat se, atd. Nikdo to za mě neudělá. Můžeš se na mě špatně dívat, ale já musím pokračovat a ukázat nejen tobě, ale také sobě, že jsem schopná svého cíle docílit. Všechny lidské bytosti jsme schopni docílit čehokoliv, to těžké je najít sílu a docílit toho, co jsme si předsevzali.“⁵¹

Martin pak ještě také dodává, že záleží na snaze každého, protože: *„Kdo chce, ten může“⁵²*

Ahmed pak také klade důraz na integraci žen:

„Pokud je žena plně integrována, tak už nenajdeme žádný problém. Ženy by se měly chtít integrovat. Ze začátku je to jistě komplikované, ale přínos je to pak pro celou rodinu.“⁵³

---

⁴⁹ Doslovný přepis špan. orig.: *„Todavía no me siento tan integrada. Creo que nunca me voy a sentir así. Los hijos sí, han crecido aquí están integrados...“*

⁵⁰ Doslovný přepis špan. orig.: *„Sí, yo me siento integrado. Realmente Argentina, de donde procedo, la cultura es europea, no había diferencias en el trato, ni en los hábitos, excepto en algunos vocablos... Al compartir el mismo idioma, es mucho más fácil adaptarse a la nueva situación en un país nuevo.“*

⁵¹ Doslovný přepis špan. orig.: *„Nadie me va a echar po debajo ni desanimarme. Yo creo que mi felicidad no depende de nadie depende de mí misma. Si yo no pongo ganas a querer conseguir el objetivo de trabajar, de vivir correctamente y establemente. Nadie lo va a hacer por mí. Por mucho que tu me vas a mirar mal yo tengo que seguir y demostrarte a ti y a mí que soy capaz de conseguirlo. Todos los seres humanos somos capaces pero lo difícil es tener la fuerza y la voluntad de conseguirlo.“*

⁵² Doslovný přepis špan. orig.: *„El querer es poder“*

Vychází totiž z předpokladu, že pokud se žena osamostatní a je schopná domluvit se s lidmi z jejího okolí, může si tak poradit v různých situacích a dodává jí to mnohem lepší pocit v rámci majoritní společnosti, což se posléze pozitivně projeví na fungování rodiny a domácnosti.

Jiní respondenti vyzdvihují důležitost jakési *pozitivní energie* prostředí a lidí, kteří je obklopují. Pokud jsou lidé milí, laskaví, trpěliví a vítají je s otevřenou náručí, je pro ně integrace daleko jednodušší. Například Elena uvádí:

„S láskou a trpělivostí je učení snazší.“⁵⁴

Jak už bylo zmíněno v první citaci od Any a dalších, to nejdůležitější je mít svou vnitřní sílu k docílení toho, co si předsevzali. Nicméně motivace k integraci také záleží na tom, co je obklopuje, jak říká Ana:

„Pozitivní energie, zajímat se o poznávání nových lidí a to nejdůležitější k docílení integrace je snažit se o porozumění a o sdílení – například kurzy vaření, kterých se v současné době účastním – najdeme zde lidi ze všech možných zemí – motivuje mě to, že jsme veselí, vyměňujeme si názory, recepty, atd. Pokud se umíme navzájem respektovat, může být dosaženo integrace.“⁵⁵

Do prostředí, které nás všechny a imigranty nevyjímaje obklopuje, je třeba zahrnout také jejich rodinu a přátele, kteří byli po příjezdu imigranta po jeho boku. Marta uvádí:

„Když jsem přijela, lidé se o mě starali, například moje rodina, ve škole také všechno super, všechny dívky se ke mně hlásily, byly po mém boku a téměř mě nenechávaly samotnou.“⁵⁶

Felipe pak také zmiňuje důležitost sociální sítě:

„Sociální vztahy, přátelé ze střední školy, vytvoření vlastní sítě, která přijme tvou formu vyjadřování se, tvé zvyky, i když vždycky budeš Argentinec. Ale pokud to jednou přijmeš a

---

⁵³Doslovný přepis špan. orig: „*Si la mujer está integrada totalmente aquí, ya no hay problema. La mujer tiene que querer integrarse. Al principio va a ser una guerra desde unos y otros pero luego es bueno para toda la familia.*“

⁵⁴Doslovný přepis špan. orig: „*Con cariño y paciencia aprendes todo más rápido.*“

⁵⁵Doslovný přepis špan. orig: „*Energías positivas, buena voluntad para conocer a la gente y lo importante para integrarse es tratar de entendernos y de compartir – por ejemplo el curso de cocina que estoy haciendo – hay gente de todos los lado – me motiva porque siempre somos alegres, intercambiamos opiniones, recetas. Si sabemos respetarnos se puede conseguir la integración.*“

⁵⁶Doslovný přepis špan. orig: „*Pues yo llegué nueva, la gente estaba preocupada y me acogía, por ejemplo en el instituto superbién, todas las chicas venían a mi lado, estaban conmigo, no me dejaban sola.*“

uvidíš, že lidé přijímají to, odkud pocházíš a jaký jsi. Tak už se jedinec cítí integrovaný... To nejdůležitější je kontakt s lidmi. ⁵⁷

Mezi další motivační faktory patří práce a různé kurzy, protože právě zde je prostor k seznámení a procvičení si naučených dovedností (španělský jazyk apod.). Enrique to vystihuje takto:

„Aby se člověk mohl integrovat v zemi, kterou nezná, potřebuje k tomu práci. Mně to trvalo šest měsíců, než jsem našel první práci, díky ní jsem poznal více Španělů a ne jen přistěhovalce z mé země. Avšak časem člověk dosáhne všeho. Nicméně ze začátku si člověk může přijít zaseknutý, protože není ve své zemi.“ ⁵⁸

Nicméně ne vždy jsou klienti BA motivovaní a mají v sobě dostatečnou vnitřní sílu. A právě v těch případech, kdy přistěhovalce potřebuje pomoc, navázat nové kontakty, naučit se novým věcem a v zásadě podpořit v těžkých chvílích, je prostor pro sociálního pracovníka, jak bylo popsáno v kapitole 3.4.

Co Vás naopak odrazuje od začleňování se do španělské společnosti?

Za nejčastější problém při začleňování se do španělské společnosti označovali někteří z respondentů přístup takových Španělů, kteří svým chováním cizince od integrace demotivují. Například Ana a Cristina uvádějí:

„Občas může mít člověk zájem o poznání místní kultury. Nicméně občas najdeme uzavřené Španěly, kteří nás odstrkují. Jakoby zbavovali odhodlání člověka, který se chce zlepšit a který se chce naučit, jak má člověk správně žít v této společnosti.“ ⁵⁹ (Ana)

„Vypadá to, že ten, co není odsud, je odlišný. A ten pocit, že jsme všichni stejní, někteří nepřijmou. Nevím, jestli je to z důvodu barvy pleti, nebo protože někdo mluví jinak... protože ne všichni imigranti jsme stejní... naneštěstí. Nicméně mě už několikrát řekli, ale

---

⁵⁷ Doslovný přepis špan. orig.: „Las relaciones sociales, los amigos en el instituto, crear la propia red que acepta tu forma de expresión, tus hábitos aunque siempre eres argentino. Pero una vez que lo asimilas y ves que la gente acepta de donde vienes y tu forma de ser. Ya está, uno se siente integrado... Lo más importante es el contacto con la gente.“

⁵⁸ Doslovný přepis špan. orig.: „Para uno para integrarse a un país que uno no conoce, es necesario el trabajo. Pero yo tardaba seis meses en conseguir el primer trabajo, fui conociendo más gente de España no solo de mi país. A través del tiempo se consigue todo. Pero al principio, uno se siente estancado, como no estás dentro de tu país.“

⁵⁹ Doslovný přepis špan. orig.: „A veces uno puede tener muchas ganas de querer aprender la cultura de aquí. Pero a veces hay las personas españolas cerradas que nos hacen de lado. Como que desaniman a la persona a querer mejorar o aprender como uno tiene que vivir correctamente dentro de la sociedad.“

vždyť ty jsi z Argentiny, ty nejsi Afričanka, ani Rumunka... Jakoby měla imigrace nějaké úrovně. Když tohle člověk slyší, tak je mu z toho smutno a rozhodně to člověka příliš nemotivuje.“⁶⁰ (Cristina)

Felipe zmiňuje finanční stránku procesu integrace a nedostatek finančních prostředků vnímá jako překážku v začleňování:

„Pokud nemáš peníze, integrace je těžká, netýká se tě pouze sociální vyloučení z důvodu toho, že jsi přistěhovalec, ale také proto, že jsi chudý ...“⁶¹

Co považujete za důležitou součást/prvky integrace?

Z realizovaných rozhovorů vplynuly čtyři důležité aspekty integrace: *jazyk, práce, vztahy a znalost místních poměrů.*

Tyto aspekty můžeme přiřadit zároveň k jednotlivým dimenzím, které byly popsány v teoretické části.

Jazyk

Jazyk, co by stěžejní komunikační prostředek pro dorozumívání se s okolím a zároveň jako důležité aspekt pro další úrovně integrace, můžeme zařadit jak do dimenze kulturní, neboť se jedná o „*získání klíčových znalostí a kompetencí přijímající společnosti*“ (Rakoczyová, 2009, s. 25), tak do dimenze identifikační, neboť osvojení si nového jazyka má vliv i na identitu člověka. Viditelnější je to pak u dětí, které již od mala hovoří dvěma jazyky, z nichž jeden je jazyk společnosti, ve které žijí, zatímco druhý je jazykem rodiny, kterým se hovoří doma.

„*Jazyk je náš nejlepší komunikační prostředek, při jeho přenosu se člověk socializuje, je zde prostor pro různé jazykové vyjádření široké škály uživatelů, od těch vysoce postavených až po sociálně znevýhodněné.*“⁶² (Sánchez Lobato in SGEL, 2001, s. 11)

---

⁶⁰ Doslovný přepis špan. orig.: „*Parece que el que viene de fuera es diferente. Y esa sensación de que todos somos iguales, hay gente que no la capta. No sé si por el color, o porque hablas diferente.. porque no todos los inmigrantes somos iguales... lamentablemente. Sin embargo, a mí me han llegado decir, pero si tú eres argentina, tu no eres africana, ni rumana.... Como si la inmigración tuviera niveles. Cuando uno escucha eso, se siente triste y definitivamente no le motiva mucho.*“

⁶¹ Doslovný přepis špan. orig.: „*Si no tienes dinero es difícil la integración, no solo estas de exclusión social por ser inmigrante, sino por ser pobre...*“

„Učení se novému jazyku nám dává možnost dosáhnout jistých komunikačních dovedností a také získání sociokulturních a interkulturních kompetencí.“⁶³ (Miguel, in SGEL, 2001, s. 43)

Znalost jazyka je jedním z nejdůležitějších aspektů integrace. Na tom se shodují jak imigranti, tak samotní pracovníci BA, o čemž se zmíníme později. Přestože většinou bývá zvykem, že všichni nově příchozí migranti začínají od nuly, ve smyslu učení se novému jazyku, ve Španělsku tomu tak vždy není, a to především kvůli historickému pozadí. K dalšímu porozumění je proto důležité rozdělit si cizince žijící ve Španělsku do tří skupin z pohledu jazykové vybavenosti.

Do první skupiny spadají latinoameričané, kteří pocházejí ze španělsky mluvících zemí. Jejich integrace je zde značně usnadněna, protože se po příjezdu mohou soustředit přímo na proces hledání pracovních příležitostí, vzhledem k tomu, že už mají potřebnou jazykovou výbavu. Stejně tak je však pravdou, že španělština Latinské Ameriky a Španělska má své odlišnosti. „*V rámci hispánských zemí, každá společnost, každá země, každá entita... představuje svou vlastní jazykovou osobitost*“⁶⁴ (Sánchez Lobato in SGEL, 2001, s.11), nicméně jedná se o odlišnosti ve výslovnosti a ve významu daných výrazů. I přesto právě tyto jazykové odlišnosti mohou působit problémy a komplikace při snaze o integraci. Jak říká například Felipe:

„*První rok jsem pociťoval svůj vlastní argentinský přízvuk, kdy se mi ostatní posmívali, což se projevilo občas na mém mluveném projevu.*“⁶⁵

Druhou skupinu pak tvoří ti, kteří sice neznají španělštinu, nicméně pocházejí ze zemí, kde je podobný školský systém jako ve Španělsku (v podstatě země EU) a jejich abeceda je podobná. Jedná se například o Rumuny, kterým nedělá velké problémy naučit se španělsky. Do třetí skupiny patří cizinci z těch zemí, kde je odlišný školský systém a

---

⁶² Doslovný přepis špan. orig.: „*La lengua es nuestro más perfecto código de comunicación y, al trascender al individuo, le socializa, y da lugar a los diferentes usos lingüísticos por parte de los usuarios, desde los más prestigiados a los más desprestigiados socialmente.*“

⁶³ Doslovný přepis špan. orig.: „*El aprendizaje de una lengua extranjera es la adquisición de una cierta competencia comunicativa en su empleo, y también, la obtención de una cierta competencia sociocultural o intercultural.*“

⁶⁴ Doslovný přepis špan. orig.: „*En el ámbito hispano, cada sociedad, cada país, cada entidad... presentan sus propias peculiaridades lingüísticas...*“

⁶⁵ Doslovný přepis špan. orig.: „*El primer año notaba mi propio acento, por el que la gente se reía de mí, eso a veces me cohibía de querer habla.*“

především jejich abeceda je naprosto odlišná od té španělské. Mluvíme zde například o Maročanech, jejichž mateřský jazyk – arabština – jim příliš neusnadňuje proces učení.

Ahmed k tomu říká: „*Jazyk je téměř všechno, je velmi důležitý pro integraci.*“⁶⁶

Elena dodává: „*Ze začátku jsem byla jen se svou rodinou, ani jsem se vlastně nemohla s nikým jiným vidat, protože jsem španělsky neuměla. Ale od té doby, co umím španělsky, tak se můj svět změnil, mohu vyjádřit své pocity a myšlenky*“⁶⁷

Práce

Dalším důležitým faktorem integrace byla zmiňována práce, kterou bychom mohli zařadit do dimenze strukturální, a to z toho důvodu, že pracující přistěhovalec samozřejmě odvádí sociální a zdravotní pojištění, a proto má (za jistých podmínek) nárok na podporu v případě ztráty zaměstnání či jiných životních situací. Na druhou stranu vzhledem k tomu, že imigrantovi práce poskytuje příležitost navázat nové kontakty, z tohoto úhlu pohledu ji lze zařadit do dimenze interaktivní.

Práce byla označována za důležitý aspekt integrace hned pro dva pozitivní dopady: *pocit nezávislosti* a možnost *socializace*. Důležitost práce vystihuje Filipe slovy:

„*Práce je základní kamenem, pokud máš práci, tak se cítíš součástí systému.*“⁶⁸

Například Jorge k tomu dodává:

„*Když mám práci, můžu se o sebe postarat a žít normálně jako bych byl ve své zemi. Taky nemám pocit, že jsem někomu na obtíž nebo že někomu překážím. Prostě normálně žiju jako každý jiný Španěl.*“⁶⁹

Zda daný jedinec má práci nebo ne, se také podepisuje na jeho psychické stránce a pohodě. To bylo zřejmé právě z realizovaných rozhovorů. Respondenti, kteří měli práci, pohlíželi na současnou situaci daleko optimističtěji než ti, kteří už několik let neúspěšně práci hledají.

---

⁶⁶ Doslovný přepis špan. orig.: „*El idioma es casi todo, es muy importante para la integración.*“

⁶⁷ Doslovný přepis špan. orig.: „*Al principio solo estaba con mi familia, básicamente ni me podía encontrar con otra gente, porque no sabía hablar español. Desde que soy capaz de hablar español mi mundo ha cambiado, puedo expresar mis sentimientos y pensamientos*“

⁶⁸ Doslovný přepis špan. orig.: „*El trabajo forma un papel fundamental, una vez que estas metido dentro, te sientes que formas parte del sistema.*“

⁶⁹ Doslovný přepis špan. orig.: „*Cuando tengo trabajo, puedo cuidar de mí mismo y vivir normalmente como si estuviese en mi país. También no tengo ese sentimiento de que dependo de alguien y que soy el problema de alguien. Simplemente vivo como cualquier otro español.*“

V souvislosti s tímto tématem nelze opomíjet i matky v domácnosti. Ženy, které nepracují a zůstávají doma s dětmi, jsou daleko uzavřenější a mají jen málo příležitostí k seznámení. Pokud už se s někým vídají, tak jsou to pak další matky, a to většinou stejné národnosti či kultury. Tudíž nepracují jazyk majoritní společnosti, protože ho vlastně ani nepotřebují a když už něco potřebují zařídit, tak je tu přece jejich manžel. Je to vlastně takový začarovaný kruh. Nicméně jistý druh změny u některých matek nastává v tom případě, když jejich potomek začne docházet do školy a ony zjistí, že mu nejsou schopny pomoci s domácími úkoly, jak tomu bylo například v případě Fatihy:

„Nebyla jsem schopna mým dětem pomoci s úkoly a to byl asi ten moment, kdy jsem začala trochu jinak přemýšlet“⁷⁰

V tomto případě se jistá motivace projeví a dochází k pomalé, ale jisté změně.

„Socializace je široký pojem pro celkový proces, v jehož rámci individuum vyvíjí jemu vlastní sociálně relevantní schémata chování a prožívání prostřednictvím aktivní interakce s druhými lidmi.“ (I.L.Child 1969 in Nakonečný, 2009, s. 102) Význam právě řečeného zde není nutno hlouběji analyzovat. Cizinec, který se pracovní realizuje je schopen navazovat nové kontakty, seznámit se s novými lidmi a koneckonců také procvičovat svůj nově naučený jazyk. Někteří z respondentů dokonce říkají, že právě díky práci se naučili jazyk a navázali nová přátelství.

Vztahy

Vztahy patří beze sporu do dimenze interaktivní. V případě přistěhovalců se pak jedná především o navazování vztahů s majoritní společností, jak přátelství, tak smíšených manželství.

Vzhledem ke zmíněné pozici ženy v domácnosti stojí za zmínku stále častější změna rolí a vztahů v rodině. Tato změna je důsledkem situace na trhu práce, jak už jsme zmínili, kdy je pro muže stále těžší najít uplatnění, zatímco ženy mají v tomto směru více možností. Jedná se o pracovní pozice v oblasti ošetrovatelství, péče o domácnost a hlídání dětí. V případě, že muž dlouhodobě nemůže najít práci, zajištění rodiny přece jen zůstává prioritou, a proto i v tradičních rodinách dochází k záměně rolí a živitelem rodiny se tak

---

⁷⁰ Doslovný přepis špan. orig.: *„No era capaz de ayudar a mis hijos con sus tareas y allí pasó probablemente un pequeño cambio.“*

stává žena a muž zůstává v domácnosti. Pro muže pak může být velice obtížné se s takovou situací vyrovnat a jsou tak ovlivněny i vztahy v celé rodině.

Jorge: „*Nelíbí se mi být v azylovém domě, ale nemůžeme spát na ulici, proto jsem tady. Ale špatně to snáším. Člověk, kterému bylo předtím dobře, který byl ve svém domě s rodinou..., ale pak přišla krize.*“⁷¹

Sociální interakce a vztahy jsou nepostradatelné v životě každého jedince, o to více, ocitá-li se v novém a pro něj neznámém prostředí. Sociální vazby vznikají prostřednictvím společných aktivit a navazováním nových kontaktů a v případě, že takové vazby chybí, může tak jedinec pociťovat osamělost a v krajním případě se dostat do stavu sociální izolace (Výrost, Baumgartner, 2001 in Výrost, Slaměník, 2001).

Navázané vztahy, ať už se jedná o ty pracovní či přátelské, pomáhají člověku vytvořit pocit jistoty, který je zejména pro přistěhovalce nezbytný na cestě k integraci. Samozřejmě každý člověk je individuum a má odlišné potřeby. I v případě respondentů se postoj ke vztahům liší. Pablo například zmiňuje i důležitost vytváření vztahů, které poskytla BA:

*"S Burgos Acoge přišla změna, lidé v této organizaci jsou připraveni pomoci, vychází s nimi a víš, že tě mají rádi, to je pro mě velice důležité, protože ve Španělsku nemám svou rodinu."*⁷²

Znalost místních poměrů

Za nepostradatelnou součást integrace zmínili dva respondenti také znalost místních poměrů, což lze zařadit do dimenze kulturní, neboť povědomí o místních poměrech pomáhá imigrantovi ke zorientování se v hostitelské společnosti a rovněž k jejímu pochopení. Jak říká Enrique:

„Když člověk přijde do nové země a neví, jak věci fungují, tak i když rozumíš, protože znáš jazyk, tak zůstává hodně věcí, kterým nerozumíš, neznáš zákony, kulturu a to vše ovlivňuje. Především v případě, že se člověk chce integrovat v zemi, která je rozvinutější

---

⁷¹ Doslovný přepis špan. orig.: „*A mí no me gusta estar en la casa de acogida, pero yo no puedo dormir en la calle, por eso estoy aquí. Siempre lo paso mal. Un hombre que antes está bien, en casa con mi familia... pero la crisis.*“

⁷² Doslovný přepis špan. orig.: "*Con Burgos Acoge llegó un cambio, la gente de esta organización está dispuesta ayudar, te llevas bien con ellos, te queire, y eso significa mucho para mí, porque en España no tengo mi familia.*"

*než ta, z které člověk pochází, vím, že stojí spoustu úsilí, protože existují věci, které člověk nezná, nicméně se je postupně učí.*⁷³

IV. Okruh: Role Burgos Acoge a jejich pracovníků

V čem Vám BA/sociální pracovník pomáhá?

Pracovníci BA většinou pomáhají přistěhovalcům v oblasti zaměstnání. Počínaje vypracováním životopisu, přes přípravu na pohovor, až po realizaci pohovorů a zprostředkování zaměstnání. Marian například před rozhovorem čekal právě na schůzku, kde mu měla sociální pracovnice pomoci s životopisem a s jeho odesláním.

Další oblastí nejčastěji poskytované pomoci je podávání informací o možnostech pomoci, stravování, podpory, atd. Další skupina přistěhovalců se pak zajímá o služby jako je výuka španělského jazyka a o další druhy kurzů, které BA pořádá, o ubytování v azylovém bytě a v neposlední řadě také o právní poradenství. V rámci kurzů doporučuje sociální pracovnice také volnočasovou aktivitu „*Dílnička*“⁷⁴, pořádanou dobrovolníky BA. Tato aktivita je velmi kladně hodnocena ze strany přistěhovalců, jak uvádí například Elena:

*„Tato aktivita mi dává možnost realizovat se a pomohla mi v těžkých chvílích, protože jsem si na tomto kurzu našla přátele a i dnes, kdy jsem konečně po dlouhé době našla zaměstnání, tak na tento kurz docházím už jen kvůli těm lidem a atmosféře.“*⁷⁵

Co by mohlo BA dělat jinak? Je něco, co by mohlo zlepšit?

Někteří uvadí, že by BA měla pracovat ve spolupráci s dalšími asociacemi a organizacemi, protože podle nich je právě v jednotě síla: *„Mělo by se jednat o spolupráci – všichni společně – Cruz Roja, Burgos Acoge, Caritas. V jednotě je síla.“*⁷⁶ (Ana)

---

⁷³ Doslovný přepis špan. orig.: *„Cuando uno entra y uno no sabe de que van las cosas, si sabes el idioma muchas cosas no sabes, no sabes las leyes, tienen otra cultura, y eso influye mucho. Al menos cuando tu te quieres integrar en un país mucho más desarrollado que de donde uno viene, yo sé que a uno le cuesta, porque hay cosas que uno no sabe y los va sabiendo poco a poco.“*

⁷⁴ špan. orig.: *„El Tallercito“*

⁷⁵ Doslovný přepis špan. orig.: *„Esta actividad me da la posibilidad de realizarme y me ayudó mucho en los momentos más difíciles, porque es allí donde encontré amigos y hasta hoy en día, cuando ya por fin encontré un trabajo, voy a ese curso, ya solo por el ambiente y la gente.“*

⁷⁶ Doslovný přepis špan. orig.: *„Debería ser un ánimo – todos juntos - Cruz Roja, Burgos Acoge, Caritas. En la unidad está la fuerza.“*

Felipe uvádí, že by bylo dobré, kdyby se aktivity BA dostaly dále. Sám na akce pořádané BA dochází, nicméně dodává, že se aktivit účastní stále ti stejní lidé a není osloveno příliš nových tváří:

„Najdeme jen malé přiblížení se španělské společnosti. Akce pod názvem Café Tertulia⁷⁷ by se měly pojmout trošku jinak, místo pozvání lidí, by se mělo připravit něco otevřenějšího na náměstí, což chce však zmobilizovat lidi, publicitu, peníze... je potřeba, aby publicita zlepšila povědomí o multikulturalitě. V Madridu najdeme hodně rozdílů mezi jednotlivými čtvrtěmi... Ve 21. století se jedná o rozdíly, které by se měly potlačit. Nicméně pokud není společnost informována, je těžké něčeho takového docílit.“⁷⁸

Někteří respondenti v této souvislosti zmiňovali požadavek, aby jim BA našlo práci a zajistilo, aby byli zaměstnaní. To je ale nárok, který není zcela v silách BA. Je to otázka situace na trhu práce, o které jsme již několikrát hovořili.

Shrnutí zjištění

Odpověď na hlavní výzkumnou otázku, ***Co motivuje či demotivuje klienty Burgos Acoge k integraci?***, můžeme na základě odpovědí rozdělit do dvou aspektů – aspekty vnitřní a vnější. Do těch vnitřních pak můžeme zařadit ty, které respondenti označovali za *vnitřní sílu a snahu*, která záleží jen na nich, zda se integrovat budou či nikoliv. Z tohoto úhlu pohledu tedy záleží na osobnosti imigranta.

Do aspektů vnějších patří prostředí hostitelské společnosti a její postoj vůči imigrantům, tedy to, do jaké míry bude vůči nim vstřícná a otevřená, či naopak. Doslova se jednalo o popisovanou *pozitivní energii prostředí a lidí* a rovněž přítomnost rodiny a přátel, kteří představují především psychickou podporu. Mezi další motivační faktory patřící do této skupiny byly uváděny pracovní možnosti a možnosti vzdělávání.

Stejně tak, jako pozitivní postoj společnosti imigranty motivuje k integraci, tak ten opačný přístup a negativní postoj vůči imigrantům byl označován jako demotivující.

---

⁷⁷ Jedná se o akci pořádanou za účelem seznámení se s vybranou zemí, odkud imigranti přicházejí.

⁷⁸ Doslovný překpis špan. orig.: „Hay poco acercamiento a la sociedad española. Cafés tertulia en vez de invitar a la gente que se venga, hacerlo abierto a la gente en una plaza, requiere movilizar gente, publicidad, dinero... requiere que la publicidad fomente la multiculturalidad. Estamos conviviendo todos. En madrid se ven muchas diferencias en los barrios... en el siglo 21 son barreras que deberían romperse. Sin embargo, si la sociedad no está informada es difícil de conseguirlo...“

V souvislosti s demotivací byly rovněž zmíněny finance a chudoba, která může prohloubit sociální vyloučení imigranta.

Zodpovězení otázky *Co si klienti Burgos Acoge představují pod pojmem integrace?*, bylo překvapující vzhledem k tomu, kolik energie je vynakládáno na diskuzi k tématu integrace a na různé programy a strategické plány, které byly popsány v kapitole 2. Z odpovědí je zřejmé, že jasné povědomí o pojmu integrace a jeho významu mezi migranty chybí. Zatímco někteří nebyli schopni vysvětlit pojem vůbec, jiní se alespoň pokusili významu přiblížit. V tom případě se však jednalo o popisování jednostranného procesu, kdy se jedinec přizpůsobuje hostitelské společnosti.

Za důležité aspekty integrace pak byly označeny celkem čtyři, a to *jazyk, práce, vztahy a znalost místních poměrů*.

4.6 Výstupy rozhovorů s pracovníky Burgos Acoge

Vlastní názory samotných imigrantů jsem pokládala za žádoucí doplnit o pohled pracovníků Burgos Acoge, kteří s klienty pracují a přicházejí s nimi do styku v různých životních situacích.

V rámci těchto rozhovorů byly osloveny tři pracovnice Burgos Acoge. První oslovenou byla právnička Sonia, která stála u založení Asociace Burgos Acoge před 21 lety a tak již od vzniku BA měla možnost zblízka pozorovat situaci imigrantů. Právě i z toho důvodu je správnou osobou jak pro zhodnocení aktivit Asociace v oblasti integrace, tak situace imigrantů ve Španělsku. Další respondentkou byla sociální pracovnice Julia, která má na starosti oblast azylového bydlení a působí také jako prostředník při hledání podnájmu pro imigranty a při řešení veškerých problémů a nedorozumění spojených s otázkou bydlení. Stejně tak se stará o koordinaci dobrovolníků, kteří jsou nedílnou součástí Asociace. Julia zde pracuje již více než 15 let, a i před působením v BA se věnovala sociální práci s imigranty v Salamance. Poslední dotázanou byla pak sociální pracovnice Nuria, jejíž hlavním úkolem jsou aktivity spojené s orientací imigrantů, v současné době se jedná především o orientaci na trhu práce a podporu v nezaměstnanosti. Dále je v její kompetenci realizace kurzů usnadňujících imigrantům přístup k pracovním nabídkám. O tuto oblast se stará už více než čtyři roky.

Jak Vy chápete pojem integrace?

Pracovníci BA zdůrazňují především *oboustrannost* procesu integrace, potřebu obou stran, aby byla integrace kompletní. Jedná se podle nich o střet životních stylů, kultur a náboženství, nikoliv o to, že jedna strana se podřídí tomu, co požaduje strana druhá. Dalšími souvisejícími a důležitými pojmy jsou *respekt* jednoho k druhému a *snaha* obohatit se tím, co obě strany odlišuje. Nuria například zdůrazňuje, že pro integraci je důležité *poznání*. Dle jejího názoru by celá integrace měla probíhat daleko volněji, mělo by existovat více prostoru a míst, které by usnadňovaly komunikaci migrantů a majoritní společnosti a kde by existovala jistá možnost výměny názorů a zkušeností, protože všechna nedorozumění, a ve vyhraněných případech i fobie, plynou z nevědomosti:

„Nechápeme, jak žijí přistěhovalci, proto bychom se měli snažit vžít se do situace druhých, protože poznání je to, co nám umožňuje porozumět věcem přirozeně. Mám kamarádky, které než zapíší děti do školy, tak se ptají, jestli je ve škole hodně

přistěhovalců... určitě je to aspekt, které je negativně hodnocen. Strach je ale způsoben ignorací a neznalostí...⁷⁹

Jsou podle Vašeho názoru klienti BA integrování?

Sonia se vyjadřuje váhavě o tom, jestli jsou přistěhovalci integrování nebo ne:
„Záleží na každém jedinci, někteří ano, jiní ne a navíc ti kteří jsou integrování, mají také odlišnou úroveň integrace. Záleží na hodně věcech, na charakteru člověka pak především. Vzájemné vztahy jsou pak základním bodem pro to, aby mohly navazovat další vztahy. Velmi důležitý je jazyk. Latinoameričané mají na začátku snazší integraci díky jazyku, ale v dlouhodobém horizontu je důležitý charakter a osobnost každého jedince, aby byl otevřeným člověkem. Ale je to těžké. Mnoho lidí se zdá být integrovaných, ale ve skutečnosti nejsou, protože netvoří součást dnešní společnosti, nepatří k žádné asociaci.“⁸⁰

Nuria dodává:

„Můj dojem není negativní, ne že by se lidé nechtěli integrovat... ale každý má své problémy.“⁸¹

Jsem si vědoma toho, že se jedná o subjektivní otázku, nicméně mě zajímalo, jak integraci svých klientů hodnotí oni. Odpovědi se pak v podstatě shodovaly s tím, co zaznělo v rozhovorech se samotnými imigranty.

---

⁷⁹ Doslovný přepis špan. orig.: *„No entendemos como puede vivir otra persona. Ponerse en lugar de otra persona, el conocimiento cercano nos hace entender la cosa de una forma más natural. Tengo amigas que para llevar sus hijos al colegio preguntan si hay muchos inmigrantes... seguramente es algo negativamente valorado. La ignorancia y desconocimiento crea miedos...“*

⁸⁰ Doslovný přepis špan. orig.: *„Pues es que es algo muy particular de cada uno, hay algunos que sí otros no y en diferentes niveles. Depende de muchas cosas, del carácter de cada uno sobre todo. La interrelación es algo fundamental para poder relacionarse. Muy importante es el idioma. Los latinoamericanos tienen más facilidad para integrarse por el idioma al principio, pero a largo plazo lo importante es el carácter o la personalidad de cada uno, que sea una persona abierta. Pero es algo difícil. Hay mucha gente que puede parecer integrada pero no lo está, porque no forma parte día a día de la sociedad, no pertenece a las asociaciones.“*

⁸¹ Doslovný přepis špan. orig.: *„Mi sensación no es negativa que la gente no quiere integrarse... pero cada uno tiene sus dificultades.“*

Co v současnosti pomáhá integraci?

Julia uvádí *očekávání* jako jeden z důležitých motivačních faktorů působících na přistěhovalce: „*Já si představím migrační proces, pokud se naplní má očekávání, můj postoj je pak vstřícný, bližší a soužití je snazší.*“⁸²

Nuria dodává: „*Je třeba ukázat jim, co mohou sdílet a co jim nabízí to, že se budou účastnit i jiných kruhů než těch, které už znají.*“⁸³

Všechny tři se pak shodují na tom, že velkou roli hraje postoj imigranta vůči vnějšímu prostředí. Pokud je otevřen a „nastaven“ na přijetí změn, které vnímá jako vlastní obohacení, pak je celý proces snazší.

Co je naopak překážkou při integraci?

Jak bylo k předešlé otázce řečeno, pokud jsou imigrantova očekávání naplněna, je proces integrace usnadněn. Co se tedy děje v případě nenaplnění těchto očekávání:

„*Pokud se nenaplní... Matka, která nechá své děti v Ekvádoru a myslí si, že do roka získá povolení k pobytu... a mezitím uplynou dva roky... jedná se o velmi speciální podmínky. Když člověk riskuje svůj život, pro evidentní potřeby, když celá rodina pomůže, aby zaplatila cestu letadlem, nebo na voru... a uplyne rok a další rok a nedokáže docílit toho, v čem ho ostatní podpořili, tak celý pojem integrace je relativní*“⁸⁴ (Julia)

Dalším problémem pak zůstávají stále dopadající důsledky krize. Podle Nuria:

„*Krize vyvolala na začátku hodně předsudků vůči imigraci. Lidé, se kterými se stýkám, mi říkají, když není práce pro nás, jak bude pro ty, kteří přicházejí. Stále jsou to oni a my... Dokud si lidé neuvědomí, že to jsme my. Dokud si firmy nezačnou vybírat podle*

---

⁸² Doslovný přepis špan. orig.: „*Yo me hago un proyecto migratorio, si me salen según la expectativa que me he creado, tengo una actitud más amable, más cercana, más de buena convivencia*“

⁸³ Doslovný přepis špan. orig.: „*Hay que mostrarles que pueden compartir y que les ofrece participar en otros círculos que ya conocen.*“

⁸⁴ Doslovný přepis špan. orig.: „*Y si no se cumplen... la madre que deja los hijos en Ecuador, y piensa que en un año consigue papeles... y pasan uno, pasan dos...son unas circunstancias muy especiales. Cuando uno viene arriesgando toda su vida, por una necesidad muy evidente, cuando toda su familia le ha ayudado pagar el viaje en avión, en patera... y pasa un año, otro año y él no logra corresponder en lo que se le ha apoyado. Entonces lo de la integración es muy relativo.*“

životopistu. Dokud tohle všechno nenastane, tak nemůžeme mluvit o opravdové integraci.“⁸⁵

Nuria také zmiňuje problém související se zaměstnáním:

„Současná situace je velice komplikovaná... Někteří muži musí zůstat doma... U většiny pracovních nabídek se jedná o práci pečovatelky, hotelové služby... ale většina nabízených prací jsou pro ženy... je tedy možné, že žena pracuje a muž zůstane doma s dětmi, což dříve tak nebyvalo a především pak v tradičních rodinách stojí spoustu úsilí přizpůsobit se těmto novým rolím.“⁸⁶

Jak se pracovníci BA snaží přistěhovalce k integraci motivovat?

V této oblasti se pracovníci snaží „přinejmenším usnadnit informace těm, kteří přijíždějí. Ale zároveň mají také svou zodpovědnost, aby si sami sebe vážili. Neměli by přijímat roli oběti, neměli by se cítit odlišně, protože když se člověk vidí odlišně, ostatní ho tak také vidí... Myslím si, že je také třeba pracovat na osobním zmocněním (empowerment), na čem se snažím také s imigranty pracovat.“⁸⁷ (Nuria)

Dále Nuria dodává, že v procesu integrace je důležité „respektovat osobní proces. Nemělo by se na nikoho tlačit“⁸⁸ a že by si měli přistěhovalci uvědomit „co jim přináší naučit se španělský jazyk...“⁸⁹

„Snažím se jich hodně ptát, protože se jedná většinou o otázky, které si sami sobě nikdy nepoložili. Aby viděli, že oni sami jsou aktéry a že jsou schopni vybrat si a rozhodovat se... Stejně tak je jejich zodpovědností najít si práci.“⁹⁰

---

⁸⁵ Doslovný přepis špan. orig.: „La Crisis prejudicó mucho la inmigración al principio. Con la gente con la que me relaciono, dice que si no hay trabajo para nosotros como va a venir gente, todavía son ellos y nosotros... Hasta que la gente no valora que somos nosotros. Y hasta que las empresas no elijan según el curriculum. Hasta que esto no exista no va a haber una integración real.“

⁸⁶ Doslovný přepis špan. orig.: „Ahora la situación es supercomplicada. Hay hombres que tienen que quedarse en casa... La mayor parte de las ofertas que tenemos es para cuidar a la gente mayor, hostelería... pero la mayoría son trabajos feminizados... entonces a lo mejor la mujer trabaja y el hombre se queda en casa con los niños eso es algo que anteriormente no era así y especialmente en las familias tradicionales cuesta mucho adaptarse a este papel nuevo.“

⁸⁷ Doslovný přepis špan. orig.: „por lo menos para facilitar algo más de información para la gente que llega. La gente que viene también tiene la responsabilidad de hacerse valorar. De no asumir el papel de víctima no considerarse diferente, porque cuando uno se ve diferente los otros le ven diferente... creo que también hay que trabajar este empoderamiento personal, en lo que intento trabajar con los clientes.“

⁸⁸ Doslovný přepis špan. orig.: „...respetar el proceso de la persona. No hay que forzar a nadie.“

⁸⁹ Doslovný přepis špan. orig.: „que me aporta aprender español.“

Sonia ale k tomu podotýká:

„Obecně se jim snažíme ukázat přínosy integrace, jaká to pro ně může mít pozitiva... Tu motivaci ale musí mít hlavně oni v sobě. Naše setkání jsou navíc časově omezena..“⁹¹

Jaké projekty na podporu integrace realizujete?

Jak uvádí Sonia: *„Přímo sama Asociace Burgos Acoge je jedním z prostředků integrace, vyrovnání rozdílů.“⁹²*

BA organizuje nesčetné množství aktivit a projektů, které jsou na integraci zaměřeny, jako jsou filmové cykly, přednášky ve školách, různé kurzy... Ale jak Julia vzápětí dodává: *„Chybí nám prostředky, to je pravdou. Chceme uspořádat „Café Tertulia“, ale je těžké najít prostory, pro tyto druhy aktivit.“⁹³*

Jaké projekty byste rádi realizovali?

Podle Julie je potřeba zaměřit se na všechny aspekty, které škodí soužití a pracovat s nimi: *„Je třeba obeznámit veřejnost s jistými projevy, které vytváří odmítnutí a xenofóbní projevy, které nemohou být povoleny. Sice se na těchto programech pracuje, ale bylo by dobré, pokud by měl tento projekt někdo na starost, protože pak by se lépe sledovalo naplňování jednotlivých bodů těchto projektů a jejich prosazování...“⁹⁴*

I Nuria uvádí finanční problémy, které brání v rozvoji zajímavých projektů. Mluví například o zkušenosti z kurzu vaření vedeného přistěhovalcem, který se od doby, kdy přijel, vypracoval na uznávaného kuchaře: *„napadá mě, že by to měli být ti lidé z odlišných kultur, kteří už tu delší dobu žijí a mají za sebou delší cestu s dobrým*

---

⁹⁰ Doslovný přepis špan. orig.: *„Intento preguntarles mucho. Porque son preguntas que nunca se han preguntado y planteado. Hacerles saber que ellos son los protagonistas y que ellos tienen la capacidad para poder elegir y decidir... Asimismo es su responsabilidad buscar un trabajo y conseguirlo.“*

⁹¹ Doslovný přepis špan. orig.: *„En general intentamos enseñarles los beneficios de la integración, que puntos positivos puede tener en ellos... Los propios inmigrantes tienen que tener la motivación dentro de sí. Nuestros encuentros están limitados por el tiempo.“*

⁹² Doslovný přepis špan. orig.: *„Directamente todo el Burgos Acoge es una herramienta de integración, igualar los derechos.“*

⁹³ Doslovný přepis špan. orig.: *„Nos faltan recursos, es verdad. Queremos hacer un Café Tertulia, pero es difícil encontrar un espacio para hacer este tipo de actividad.“*

⁹⁴ Doslovný přepis špan. orig.: *„Hay que hacer saber al público que ciertos gestos generan mucho rechazo y son gestos xenófobos que no se pueden permitir. Eso lo hacemos a través de programas pero vendría bien hacerlo como coordinadoras, porque así se podría ver mejor como se cumplen ciertos puntos de esos proyectos y su imposición...“*

koncem... aby to možná byli právě oni, kteří přenesou svou zkušenost na lidi z dalších kultur... možná to my (Španělé) nejsme schopni předat...“⁹⁵

K ostatním kurzům se vyjádřila Sonia:

„Máme projekty, které poněkud kulhají. Téma pracovní integrace nemá dostatek finančních prostředků teď v době krize... každý se snaží dělat věci tak jak umí a jak může, ale víš, že by se mohly dělat lépe... dále také oblast azylového bydlení a doučování, které probíhá jen díky dobrovolníkům; na podporu druhé generace... tady všude chybí peníze.“⁹⁶

Shrnutí zjištění

Z rozhovorů s pracovníky BA jsem chtěla zjistit, jak oni sami chápou pojem integrace, co považují za motivující v procesu integrace a zda se domnívají, že jsou jejich klienti integrovaní či nikoliv. Co se týká chápání pojmu integrace, přestože se pohled sociálních pracovníků výrazně neliší od definic literatury, na prvním místě je jimi zdůrazňována právě *oboustrannost* procesu, která paradoxně v pojetí a chápání integrace ze strany imigrantů chybí. S oboustranností procesu souvisí i zmiňovaná „osvěta“ majoritní společnosti, která je důležitá při vytváření postoje společnosti k imigrantům, neboť odbourává neznalost, ze které pramení strach z neznámého.

Vzhledem k omezenému časovému prostoru, který má pracovník (sociální pracovník či právník) na intervenci s klientem k dispozici, bývá velmi těžké výrazně se podepisovat na motivaci klientů k integraci. Navíc, jak sami pracovníci říkají, motivace k integraci záleží především na osobnosti a postoji člověka, což se shoduje i s tím, co říkali sami imigranti.

Sociální pracovníci v návaznosti na toto téma hovoří i o nedostatku finančních prostředků na projekty, které by BA ráda realizovala, stejně tak jako vzdělávacích a

---

⁹⁵ Doslovný přepis špan. orig.: „*a mí se me ocurre que personas que son de otras cultura que llevan aquí mucho tiempo tienen un proceso positivo y largo... que a lo mejor sean ellas las personas que transmiten a la gente de otras cultras... a lo mejor de nuestra parte no llega tanto...“*

⁹⁶ Doslovný přepis špan. orig.: „*Hay proyectos que están cojos. El tema de la integración laboral, no tenemos más recursos ahora en la época de crisis... Haces cosas como puedes pero sabes que se podría hacer mejor... luego las casas de acogida, el tema del apoyo escolar que se lleva a cabo solo gracias a voluntarios, el trabajo con las segundas generaciones... en todos estos programas falta dinero...“*

integračních programů. Nicméně i přes dopady ekonomické krize a zmíněným komplikacím se práce sociálních pracovníků jeví jako více než uspokojující. Oceňuje se zde jejich interkulturní vnímavost a zapálení pro práci (Barrera-Algarín, Malagón Bernal, 2011).

VÝZVY PRO ORGANIZACI BURGOS ACOGE

Na základě zjištění z rozhovorů jsem formulovala následující výzvy týkající se integrace pro Asociaci Burgos Acoge.

1) Chápání pojmu integrace

Z druhé kapitoly Integrace je zřejmé, že literatura má v definování pojmu integrace jasno, přestože se mezi sebou jednotlivé definice liší a každá zdůrazňuje jiný aspekt. Stejně tak není nouze o debaty v této oblasti. Na druhou stranu se však v rozhovorech ukázalo, že imigranti pojmu integrace úplně nerozumí, nebo že ho chápou spíše jako *asimilaci*, jak bylo možné vidět z několika citací samotných imigrantů. Vzhledem k důležitosti správného pochopení pojmu integrace ze strany imigrantů potom vidím první výzvu v tom, aby se ***zlepšilo povědomí mezi imigranty o významu pojmu integrace, o celém procesu, který představuje a o jeho důležitosti pro jejich budoucí život.*** Je totiž těžké motivovat člověka k něčemu, čemu pořádně sám nerozumí.

Takové vysvětlení a seznámení se s pojmem integrace by mělo být nedílnou součástí spolupráce s nově příchozími imigranty již od jejího počátku, ať už se jedná o práci s dospělými či s dětmi a nezletilými migranty. Vhodným prostředkem jsou různé workshopy a semináře zaměřeny přímo na téma integrace, ale rovněž jiné programy, které BA zcela běžně realizuje, jako například výuka španělského jazyka. Ta totiž poskytuje výbornou příležitost k tomu, aby se imigranti k tématu sami vyjadřovali a diskutovali o něm, navíc v jazyce hostitelské společnosti.

Tento nápad jsem konzultovala s pracovníky BA bezprostředně po realizaci rozhovorů a v současné době se připravují aktivity, které by ho měly přenést do praxe během letošní Letní školy pro děti.

2) Finance a vnitřní organizace

Nedostatek finančních prostředků je asi největším problémem BA. Z aktuálních poptávek imigrantů po službách BA je zřejmé, že na prvních místech je potřeba azylového bydlení a pomoc při hledání zaměstnání. Finančních prostředků však v jednotlivých projektech ubývá, a to se potom odráží na samotné spolupráci s imigranty, kdy jsou řešeny akutní potřeby, a na další aspekty, integraci nevyjímaje, nezůstává prostor.

Z rozhovorů s pracovníky BA navíc vyplývá, že o nápady na nové projekty nebo na zlepšení současných projektů není nouze, ale na jejich přípravu ani shánění finančních prostředků v současnosti nezbývá čas. Domnívám se však, že by se investice energie do nových projektů vyplatila a proto druhou výzvu formuluji takto: ***zaměřit se na jiné zdroje financování s důrazem na samofinancování se zapojením samotných přistěhovalců***, a to vzhledem k současné situaci. Jako první prostředek se nabízí sbírky, o jejichž realizaci proběhl pokus například již minulý rok během pořádání Letní školy pro děti cizinců, ale vzhledem k poměru vybrané částky a námahy, která byla na tuto sbírku vynaložena, ji hodnotím jako velice neefektivní. Na základě této zkušenosti se domnívám, že vhodnou cestou by v tomto případě mohlo být sociální podnikání a to i přesto, že takové projekty jsou náročné jak po organizační tak po finanční stránce. Ve výsledku mohou mít totiž pozitivní dopad jak na samotnou organizaci, tak na její klienty. Inspirací by pro BA mohly být podobné již fungující projekty a v této souvislosti i spolupráce s jinými organizacemi, které jsou v tomto směru úspěšné. Domnívám se, že by takový krok znamenal změnu, která by chodu BA výrazně prospěla. Její chod totiž funguje, ovšem i z vlastního působení v BA si trůufám říci, že se tu jakoby „zastavil čas“ a výraznějším změnám, které by reagovaly na současnou situaci, se nevěnuje pozornost. Změna je pak v tomto případě více než žádoucí, už s ohledem na fakt, že většinu klientů tvoří imigranti dlouhodobě žijící ve Španělsku, jejichž situace se stále mění.

Kromě vytvoření zcela nového projektu však BA může těžit z projektů již probíhajících. Jako příklad zmíním již zaběhnutý program volnočasových aktivit pro imigranty s názvem „*El Tallercito*“. V rámci tohoto projektu se realizují různé menší workshopy, na kterých se vyrábějí rozmanité produkty jako tašky, jednoduchý nábytek apod. Ty se pak prodávají a část zisku je rozdělena samotným imigrantům, kteří se na výrobě podíleli. Vzhledem k tomu, že jsou výstupy tohoto projektu velmi kladně hodnoceny jak samotnými přistěhovalci, tak dobrovolníky, kteří se na tomto programu podílí, tak by jistě stálo za zvážení připravit tyto aktivity ve větším měřítku, tzn. oslovit více přistěhovalců, zajistit větší prostory apod.

3) *Zaměření se na majoritní společnost*

Tato výzva souvisí s výzvou první a odvíjí se od chápání integrace jakožto *oboustranného* procesu, který jsme již několikrát zdůraznili. BA se v první řadě zaměřuje na pomoc a podporu imigrantů, jejím cílem je ale rovněž „*osvěta španělské společnosti, odbourání projevů nedůvěry, nesnášenlivosti a xenofobie vůči cizincům.*“ (Burgos Acoge, 2015a) Tento cíl je o to více důležitý vzhledem k současné situaci, kdy se Španělsko jen pomalu vzpamatovává z ekonomické krize, která se také podepisuje na odmítavém postoji vůči imigrantům. Třetí výzvu jsem proto zformulovala takto: ***naplánovat a realizovat aktivity zaměřené na osvětu majoritní společnosti v oblasti integrace, s cílem nejen usnadnit spolužití s přistěhovalci, ale i zvětšit motivaci imigrantů k integraci.***

Jak z rozhovorů vyplynulo, jedním z demotivačních faktorů odrazujících imigranty od integrace bývá i negativní postoj majoritní společnosti. Jak však zaznělo, odmítavé chování a nepřátelské projevy jsou však často zapříčiněny neznalostí a strachem z neznámého. Právě proto považuji za důležité kontinuální obeznamování španělské společnosti se situací migrantů, s možnostmi usnadnění společného soužití a rovněž práci na odbourávání předsudků a vyvracení mýtů o migraitech a migraci obecně.

Byť se to zdá jako běh na dlouhou trať, prvním krokem by v tomto směru mohla být větší publicita akcí zaměřených na majoritní společnost, které BA pořádá.

Příkladem takové akce je například festival Multikulturní týden, který v České republice pořádá již poněkolkáté Centrum na podporu integrace cizinců Pardubice. Jeho cílem je „*podpořit setkávání majoritní společnosti s cizinci žijícími v Pardubicích, vytvořit prostor pro poznávání jednotlivých kultur a prožít netradiční zážitky*“ (Multikulturní týden, 2015). Pro BA by pořádání podobné akce bylo vhodnou příležitostí k seznámení majoritní společnosti s rozličnými kulturami, z nichž její klienti pochází, což by mělo jistě pozitivní dopad na vzájemné soužití.

4) *Spolupráce s organizacemi zabývající se problematikou migrace*

Jeden z respondentů zmínil důležitost propojení spolupráce jednotlivých organizací zabývajících se problematikou migrace. Na základě vlastních zkušeností z působení v BA s tímto názorem souhlasím. V současné době totiž není běžnou praxí, aby se zástupci jednotlivých organizací scházeli a vyměňovali si zkušenosti či probírali možné návrhy na

změny v oblasti práce s cizinci a integrace. Zda je důvodem nedostatek času či financí, je otázkou. Nicméně se domnívám, že by se na taková setkání ze strany organizací zabývajících se migrací v Burgosu najít prostor měl, už jen z toho důvodu, že otázka integrace je součástí *Třetohí strategického plánu imigrace a interkulturního soužití v Castilla y León* na období 2014 – 2017 a jednotlivé neziskové organizace by se na implementaci Plánu a podpoře integrace měly v zásadě podílet. Tuto výzvu vidím tedy v tom, aby se BA snažilo ***spolupracovat s organizacemi zabývajících se problematikou migrace tak, aby se navzájem mohly obohatit o zkušenosti z praxe a tím efektivněji naplňovat Strategický plán.***

Jak už bylo naznačeno, taková spolupráce může začít v rámci pravidelných setkání těch, kteří mají na starosti příslušnou oblast práce s cizinci – sociální pracovníci, právníci, lektori španělštiny a lektori dalších kurzů, dobrovolníci apod. Samozřejmě, že v současné době jisté formy spolupráce fungují, nicméně nejedná se o pravidelné kontakty a současná komunikace na mě působí spíše dojmem „hašení hořících problémů“. Právě proto nejde pouze o vzájemnou výměnu zkušeností, ale rovněž o hledání způsobů, jak určitým situacím předejít či najít lepší způsoby řešení situací již nastalých. Neboť, řečeno slovy respondenta, „*v jednotě je síla*“.

5) Motivace žen k integraci

K formulaci této výzvy mě přivedlo jednak to, co bylo řečeno v souvislosti se ženami v domácnosti, tedy že bývají uzavřenější a nemají mnoho příležitostí pro seznamování a kontakt s majoritní společností. Dalším impulzem byla také odpověď jednoho z respondentů, podle něhož je pro integraci celé rodiny stěžejní integrace ženy, respektive matky rodiny. Z rozhovorů je vidět, že ženy, které jsou schopny domluvit se španělsky, třebaže mají jen základní jazykovou vybavenost, jsou schopny navazovat vztahy s okolím, a samozřejmě se tím zvyšuje i možnost uplatnění na trhu práce. Proto tuto výzvu definuji jako ***snažit se ukázat ženám a matkám výhody integrace a motivovat tyto ženy k naplnění jejich dílčích aspektů.*** Dílčími aspekty zde máme na mysli ty, které vyplynuly z rozhovorů, tj. *jazyk, práce, vztahy a znalost místních poměrů.*

Podíváme-li se na současnou situaci, tak například v kurzech španělského jazyka jsem se setkala se ženami, které žijí ve Španělsku již několik let. Mnoho z nich sem přivedlo to, že se necítily ve španělské společnosti dobře, neboť kvůli jazykové bariéře

nenavazovaly nové kontakty, nestýkaly se s lidmi mimo svoji komunitu a v neposlední řadě také nebyly schopny zapojovat se do výuky svých dětí a pomáhat jim s úkoly.

Proto pokládám za důležité zaměřit se, v tomto případě na ženy, již od začátku jejich příjezdu, aby s prvními kroky k integraci začínaly co nejdříve a ne až po několika letech pobytu ve Španělsku. Dále, co je důležitější, aby tyto kroky podnikaly z přesvědčení, že je konají pro své vlastní dobro, než aby je k tomu „dotlačily“ podobné okolnosti, které byly zmíněny. Vhodným prostředkem je výuka španělského jazyka, dále různá sezení a workshopy o integraci, kde by byl přítomen tlumočnick a ženy, které docházejí do BA a ve Španělsku žijí už delší dobu. Kromě navázání kontaktů a poznání nových lidí by nově příchozí imigrantky mohly motivovat právě zkušenosti jiných žen, které byly na začátku v podobné situaci jako ony.

6) Zapojení již integrovaných přistěhovalců

Formulování této výzvy vyplynulo z toho, že respondenti, se kterými byly realizovány rozhovory, se z větší části nacházeli v nelehké životní situaci, například kvůli ztrátě zaměstnání. Tento fakt pravděpodobně souvisí s tím, že se jednalo o klienty BA, tedy o ty, u kterých je potřeba sem docházet, zatímco imigranti, kteří již integrování jsou, či žijí ve Španělsku bez větších problémů vyžadujících intervenci, tuto potřebu nemají. Nicméně právě tací jedinci by mohli působit motivačně, ostatně jak jsme již zmínili u výzvy předcházející související se zapojením žen.

V tomto ohledu sociální pracovnice Nuria zmínila kurz vaření za přímé spolupráce s přistěhovalcem, který se od svého příchodu za několik let vypracoval na uznávaného kuchaře. Mluvila o tom, že ve srovnání s předešlými lety, měl tento kurz daleko větší úspěch a že účastníci kurzu byli daleko více motivovaní a nadšení, vzhledem k tomu, že měli před sebou člověka sobě rovného a viděli názorný příklad úspěchu. Dokonce i postoj klientů BA vůči mně byl otevřenější a vstřícnější poté, co se dozvěděli, že nejsem Španělka.

Tuto výzvu tedy formuluji následovně: ***zapojovat již integrované přistěhovalce do aktivit a projektů BA.*** Podle mého názoru bude mít tento krok jednoznačně pozitivní dopad na postoj imigrantů k integraci.

ZÁVĚR

Hlavním cílem této práce bylo zjistit, *co motivuje a demotivuje přistěhovalce k integraci*, od čehož se odvíjel druhý cíl práce, a to na základě zjištění *definovat výzvy pro Asociaci Burgos Acoge* v této oblasti.

Strukturu práce tvořilo pět hlavních kapitol, z nichž tři byly teoretické, poslední dvě praktické týkající se realizovaného výzkumu a popisující výzkumná zjištění a definování výzev.

Pro zodpovězení mé otázky, zda jsou imigranti motivováni k integraci, a pokud ano, co je k tomu vede, bylo v první řadě důležité představit jak důvody, které imigranty do Španělska přivedly, tak podmínky, které jim jsou k životu ve Španělsku utvářeny. Proto byla v první kapitole teoretické části přiblížena migrace do Španělska. V rámci vybrané push-pull teorie migrace byly popsány hlavní důvody, které imigranty do Španělska „přitahují“, jako je nejčastěji lepší životní úroveň, pracovní uplatnění a rodinné důvody. To nám rovněž vyplynulo i z realizovaných rozhovorů. Dále jsem se věnovala také vývoji migrace do Španělska, imigrační politice a rovněž postavení imigrantů v rámci sociálního systému ve Španělsku.

Ve druhé kapitole věnované integraci jsem uvedla několik definic pojmu, které zdůrazňovaly odlišné aspekty integrace. Za ústřední definici pak byla vybrána definice podle Bosswicka a Heckmanna, a to z toho důvodu, že specifikuje integraci *sociální*, klade důraz na vztahy vznikající během ní a integraci chápe jako výsledek motivované interakce. Dalším tématem kapitoly byla integrační politika Španělska s jejími nejdůležitějšími mezníky a podrobně byla také rozebrána politika Autonomní oblasti Castilla y León, mezi jejíž hlavní body integrace patří.

Třetí kapitola pak pojednává o roli sociální práce v integračním procesu a o jejich specifikách při práci s migranty. Na příkladech porušování některých práv klienta bylo ukázáno, jak ho chování sociálního pracovníka dokáže odrazovat od spolupráce. Přestože účelem práce nebylo analyzovat motivaci jakožto psychologický fenomén, pokládala jsem za vhodné krátce věnovat pozornost i tomuto pojmu. V této souvislosti jsem zmínila pojetí dle Abrahama Maslowa a jeho hierarchické uspořádání potřeb, ve které jsem zařadila potřebu integrovat se do potřeb vyššího řádu, konkrétně mezi potřeby společenské.

Výstupy praktické části byly získány kvalitativní metodou prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů s imigranty ze španělské Asociace Burgos Acoge a rovněž s jejími pracovníky.

Během rozhovorů mě překvapila skutečnost, že většina imigrantů nerozuměla pojmu integrace a nebyla tak schopna ani vysvětlit, co pro ně pojem znamená. Proto, aby mohly být zodpovězeny otázky s integrací související, jsem s každým z respondentů pojem prodiskutovala a ujistila se, že mu poté rozumí. Dalším, dalo by se říci, úskalím bylo, že ne každý respondent hovořil jasně o motivaci, popřípadě o tom, co ho odrazuje od integrace. Proto některé odpovědi byly výsledkem delší diskuze a v některých případech bylo nutno číst odpovědi „mezi řádky“.

Pro motivaci klientů BA se jako stěžejní jeví především osobnost samotného klienta a podle mých předpokladů i důvody, které ho do země přivádějí. Tyto důvody jsou spojeny také s jistými očekáváními, které imigrant před příjezdem od země má. Pokud jsou tato očekávání naplněna, je i přistěhovalcova motivace k integraci větší. Co se důležitosti osobnosti klienta týká, zmiňovali ji nejen pracovníci BA, ale také samotní imigranti. Pokud však jedinci pozitivní přístup chybí, právě zde je prostor pro sociálního pracovníka pro posílení a motivování klienta.

Z rozhovorů dále vyplynuly jako důležité aspekty integrace *jazyk, práce, vztahy a znalost místních poměrů*. Pokud pak některý z nich chybí, integrace není kompletní. Tyto aspekty se navzájem prolínají a svým působením rovněž mohou motivovat přistěhovalce k naplnění dalších aspektů a tím k integraci. Například snaha získat práci může být motivací pro výuku španělského jazyka a naopak.

Co se týká sociálních pracovníků BA, vnímají integraci především jako *oboustranný* proces, ve kterém musí být brána na zřetel i hostitelská společnost, stejně jako jsme popsali v teoretické části. Z tohoto vnímání vychází také to, co pracovníci často zmiňovali – důležitost zaměřit se na osvětu majoritní společnosti, neboť jak v rozhovorech zaznělo, negativní postoj vůči imigrantům se strany majoritní společnosti pramení často ze strachu, který je způsoben neznalostí, nedostatkem informací nebo informacemi zkreslenými. Právě tento negativní postoj majoritní společnosti pak do jisté míry demotivuje přistěhovalce od integrace. Sociální pracovníci také v souvislosti s motivací imigrantů k integraci přiznali, že věnovat se jí do hloubky je časově náročné a nezbývá na to mnohdy prostor. Jako jeden z problémů, na který BA naráží, je nelehká finanční situace, na které se do jisté míry podepsala ekonomická krize, která zasáhla celé

Španělsko. Výsledkem je, že se udržuje „zaběhlý chod“ asociace, neboť na inovace není dostatek finančních prostředků. Podle mého názoru se však nejedná o bezvýchodnou situaci, proto i tato stránka se odrazila na jedné z výzev, které jsem formulovala.

Na základě zjištěných slabin, které z rozhovorů vyplynuly, jsem se tedy pokusila navrhnout jejich řešení a formulovala jsem následující výzvy:

- 1) Zlepšit povědomí mezi imigranty o významu pojmu integrace, o celém procesu, který představuje a o jeho důležitosti pro jejich budoucí život.*
- 2) Zaměřit se na jiné zdroje financování s důrazem na samofinancování se zapojením samotných přistěhovalců.*
- 3) Naplánovat a realizovat aktivity zaměřené na osvětu majoritní společnosti v oblasti integrace, s cílem nejen usnadnit spolužití s přistěhovalci, ale i zvětšit motivaci imigrantů k integraci.*
- 4) Spolupracovat s organizacemi zabývající se problematikou migrace tak, aby se navzájem mohly obohatit o zkušenosti z praxe a tím efektivněji naplňovat Strategický plán.*
- 5) Snažit se ukázat ženám a matkám výhody integrace a motivovat tyto ženy k naplnění jejich dílčích aspektů.*
- 6) Zapojovat již integrované přistěhovalce do aktivit a projektů BA.*

Tyto výzvy budou předloženy pracovníkům BA a věřím, že budou přínosem pro budoucí praxi Asociace a jejich naplnění se pozitivně projeví na životě jejich klientů ve Španělsku. Některé návrhy jsem s pracovníky konzultovala bezprostředně po realizaci rozhovorů a již tento rok v rámci Letní školy pro děti cizinců se chystají některé změny a nové aktivity.

Přestože aktuální situace imigrantů ve Španělsku není velmi přívětivá mimo jiné i vzhledem k dopadům ekonomické krize, o to větší prostor se nabízí sociální práci k motivování přistěhovalců k integraci a posilování jejich schopností. Osobně se domnívám, že právě díky integraci, respektive dosažením jednotlivých dílčích aspektů (jako je například znalost jazyka a odbourání jazykové bariéry, navázání nových vztahů, získání zaměstnání a znalost nového prostředí), může být tak život imigranta snazší a je proto důležité, aby si to on sám uvědomil.

ZDROJE

ARANGO, J. *Después del Gran Boom: La inmigración en la bisagra del cambio*. Universidad Complutense de Madrid, 2009. [Online]. Dostupné z: <http://www.cidob.org/content/download/29344/351485/file/5.+LA+INMIGRACION+EN+TIEMPOS+DE+CRISIS.Arango.pdf> (Navštíveno: 29. května 2015)

BARRERA-ALGARÍN, E.; MALAGÓN BERNAL, J. L. *Análisis de la intervención de los trabajadores sociales en el campo de las migraciones*. Sevilla: Universidad Pablo de Olavide, 2011. [Online]. Dostupné z: http://rabida.uhu.es/dspace/bitstream/handle/10272/4922/analisis_intervencion_trabajadores.pdf?sequence=2 (Navštíveno: 6. května 2015)

BELL, A., ROLLNICK, S. *Motivační rozhovor v praxi: strukturovaný přístup*. Praha: Grada Publishing, 1999.

BERNARD, J.; MIKEŠOVÁ, R. Sociální integrace imigrantů na rozhraní mezi dočasnou migrací a trvalým usazením. 2014. *Sociologický časopis* 50 (4), s. 521-545. [Online]. Dostupné z: http://sreview.soc.cas.cz/uploads/b241f0819e5eee89082adb43b65fd067c073c23d_14-4-03Bernard14.indd.pdf (Navštíveno: 17. května 2015)

BITTNEROVÁ, D.; MORAVCOVÁ, M. (eds.) *Etnické komunity: integrace, identita*. Vyd. 1. Praha : FHS UK, 2011. 359 s. Agora ; sv. 7. ISBN 978-80-87398-13-5.

BOSSWICK, W., HECKMANN, F. *Integration of migrants: Contribution of local and regional authorities*. Dublin: European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, 2006. [Online]. Dostupné z: http://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_files/pubdocs/2006/22/en/1/ef0622_en.pdf (Navštíveno: 5. května 2015)

BURGOS ACOGE. *Asociación de ayuda a personas inmigrantes*. Burgos, 2015a. [Online]. Dostupné z: <http://www.burgosacoge.org/index.php/inicio> (Navštíveno: 5. ledna 2015)

BURGOS ACOGE. *Memoria 2014*. Burgos, 2015b. [Online]. Dostupné z: http://www.burgosacoge.org/images/Memo_BA_2014_Resum.pdf (Navštíveno: 10. května 2015)

CPIC. Metodika sociální práce v registrovaných sociálních službách center na podporu integrace cizinců – odborné sociální poradenství (příručka, bez žádné další info). nedatováno

DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 4. vyd. Praha: Karolinum, 2011. 372 s. ISBN 978-80-246-1966-8.

DOHNALOVÁ, E. *Úvod do sociální práce s migranty*. Olomouc: CARITAS, 2012. 78 s. ISBN 978-80-87623-02-2.

DRBOHLAV, D., UHEREK, Z. Reflexe migračních teorií. 2007. *Geografie – Sborník České geografické společnosti* 7. roč. 112 (2). [Online]. Dostupné z: <https://web.natur.cuni.cz/ksgrrsek/illegal/clanky/Uherek-Teorie.pdf> (Navštíveno 30. května 2015)

DUŠKOVÁ, L. et al. *Encyklopedie rozvojových studií*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011. 421 s. ISBN 978-80-244-2948-9.

EURORESIDENTES. *Cambios derechos de los inmigrantes en España*. Madrid, 2012. [Online]. Dostupné z: <http://noticias-inmigracion.euroresidentes.com/2012/05/cambios-derechos-de-los-inmigrantes-en.html> (Navštíveno: 25. března 2015)

EURORESIDENTES. *Escolarización de inmigrantes no residentes en España*. Madrid, 2011. [Online]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/development/povertyreduction/2672735.pdf> (Navštíveno: 25. března 2015)

FORO INMIGRACIÓN. *Foro para la Integración Social de los Inmigrantes*. Madrid, 2013. [Online]. Dostupné z: <http://www.foroinmigracion.es/es/index.htm> (Navštíveno: 28. ledna 2015)

FRONTEX. *Annual Risk Analysis 2014*. Warsaw, 2014. [Online]. Dostupné z: http://frontex.europa.eu/assets/Publications/Risk_Analysis/Annual_Risk_Analysis_2014.pdf (Navštíveno: 29. ledna 2015)

FUNDACIÓN LUIS VIVES. *¿Qué puede hacer una ONG para influir en la política migratoria europea?*. Madrid, 2011. [Online]. Dostupné z: http://www.afundacion.org/docs/socialia/guia_ONG_migracion_ue.pdf (Navštíveno: 30. května 2015)

GARRIDO RODRÍGUEZ, P. *Inmigración y diversidad cultural en España. Un análisis histórico desde la perspectiva de los derechos humanos*. Salamanca, 2011. [Online]. Dostupné z: <http://gredos.usal.es/jspui/handle/10366/110693>. (Navštíveno: 31. května 2015)

GOBIERNO DE NAVARRA. *La intervención social con poblaciones inmigradas Manual para profesionales de Servicios Sociales*. Pamplona: 2008. [Online]. Dostupné z: <http://www.navarra.es/NR/rdonlyres/0C35C220-5BE4-45F0-8FA5-8BA5743EFF94/109397/00Inmigracion2.pdf> (Navštíveno: 20. dubna 2015)

GONZÁLEZ BLASCO, P.; GUTIERREZ RESA, A. *Claves de la Integración de las Personas Inmigrantes en España*. Madrid, Fundación SM, 2013. [Online]. Dostupné z: https://extension.uned.es/archivos_publicos/webex_actividades/6093/inmigracion12014.pdf (Navštíveno: 6. ledna 2015)

GONZÁLEZ ENRÍQUEZ, C. *Undocumented Migration: Counting the Uncountable. Data and Trends across Europe*. Clandestino, DG Research, 2009. [Online]. Dostupné z: http://irregular-migration.net/typo3_upload/groups/31/4.Background_Information/4.4.Country_Reports/Spain_CountryReport_Clandestino_Nov09_2.pdf (Navštíveno: 30. května 2015)

HAVRDOVÁ, Z. *Kompetence v praxi sociální práce: metodická příručka pro učitele a supervizory v sociální práci*. Praha: Osmium, 1999. 167s. ISBN 80-902081-5.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 3. vyd. Praha: Portál, 2012. 407 s. ISBN 978-80-262-0219-6.

INE. *Cifras de Población a 1 de enero de 2014. Estadística de Migraciones 2013*. Madrid, 2014. [Online]. Dostupné z: <http://www.ine.es/prensa/np854.pdf> (Navštíveno: 4. května 2015)

INE. *Cifras de Población a 1 de julio de 2014. Estadística de Migraciones Primer semestre de 2014.* Madrid, 2014b. [Online]. Dostupné z: <http://www.ine.es/prensa/np884.pdf> (Navštíveno: 4. května 2015)

INE. *Encuesta Nacional de Inmigrantes 2007 – Avance de resultados.* Madrid, 2008. [Online]. Dostupné z: <http://www.ine.es/prensa/np499.pdf> (Navštíveno: 30. května 2015)

INMIGRANTE EN CASTILLA Y LEÓN. *Portal del Inmigrante.* Junta Castilla y León, 2015 [Online]. Dostupné z: <http://www.inmigracion.jcyl.es/> (Navštíveno: 25. května 2015)

JANDOUREK, J. *Slovník sociologických pojmů: 610 hesel.* Vyd. 1. Praha: Grada, 2012. 258 s. ISBN 978-80-247-3679-2.

JEFATURA DEL ESTADO. *Ley Orgánica 4/2000.* Madrid, 2000. [Online]. Dostupné z: <http://www.boe.es/boe/dias/2000/01/12/pdfs/A01139-01150.pdf> (Navštíveno: 29. května 2015)

JUNTA DE CASTILLA Y LEÓN. *III Plan Estratégico de Inmigración de Castilla y León 2014-2017.* 2014. [Online]. Dostupné z: [http://www.jcyl.es/junta/cp/III PLAN ESTRATEGICO DE INMIGRACION DE CASTILLA Y LEON.pdf](http://www.jcyl.es/junta/cp/III_PLAN ESTRATEGICO DE INMIGRACION DE CASTILLA Y LEON.pdf). (Navštíveno: 30. května 2015)

LAPARRA, N. M. *Las políticas de Integración Social de Inmigrantes en España.* Madrid: Fundación FOESSA, 2008. [Online]. Dostupné z: <http://www.carm.es/ctra/cendoc/haddock/14945.pdf> (Navštíveno: 30. května 2015)

LOGGER, C.; ENRUM, V. *Posílení klienta v integraci.* In DVOŘÁKOVÁ, J. a kol. *Metody sociální práce s imigranty, azylanty a jejich dětmi.* 1. vyd. Praha: Triton, 2008. 365 s. ISBN 978-80-7387-097-3.

LOPÉZ SALA, A. M. *La Política Española de Inmigración en las dos últimas décadas.* La Laguna: Departamento de Sociología Universidad de La Laguna, 2008. [Online]. Dostupné z: <http://digital.csic.es/bitstream/10261/11920/1/Art%C3%ADculo%20Pedro%20Garc%C3%ADa%20Cabrera.pdf> (Navštíveno: 6. ledna 2015)

MARÍN, C. *Alonso enmienda a Mato: Los Inmigrantes Irregulares Volverán a Tener Atención Sanitaria*. Madrid: El Mundo, 2015. [Online]. Dostupné z: <http://www.elmundo.es/salud/2015/03/31/551a50f522601d677c8b4574.html>

(Navštíveno: 6. května 2015)

MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2006. 332 s. Psyché. ISBN 80-247-1362-4.

MINISTERIO DE EMPLEO Y SEGURIDAD SOCIAL. *Resumen últimos datos*. Madrid, 2015. [Online]. Dostupné z: <http://www.empleo.gob.es/es/estadisticas/resumenweb/RUD.pdf> (Navštíveno: 24. května 2015)

2015)

MINISTERIO DE TRABAJO E INMIGRACIÓN. *Plan Estratégico de Ciudadanía e Integración 2011-2014*. Madrid, 2011. [Online]. Dostupné z: http://extranjeros.empleo.gob.es/es/Programas_Integracion/Plan_estrategico2011/pdf/PE_CI-2011-2014.pdf (Navštíveno: 10. února 2015)

MINISTERIO DE TRABAJO Y ASUNTOS SOCIALES. *Plan Estratégico de Ciudadanía e Integración 2007-2010*. Madrid, 2007. [Online]. Dostupné z: http://extranjeros.empleo.gob.es/es/Programas_Integracion/Plan_estrategico/pdf/PECIDE_F180407.pdf. (Navštíveno: 27. května 2015)

MOLINA, L. *La Crisis Convierte en Irregulares a Inmigrantes que llevan años en España*. Madrid: El Diario, 2012. [Online]. Dostupné z: http://www.eldiario.es/zonacritica/convierte-irregulares-inmigrantes-llevar-Espana_6_9509059.html (Navštíveno: 6. února 2014)

MORAL PAJARES, E.; MARTÍNEZ ALCALÁ, C. *La inmigración en España 2000-2010: análisis comparativo*. Universidad de Jaén, 2010. [Online]. Dostupné z: http://xiiiirem.ehu.es/entry/content/253/cod_022.pdf (Navštíveno: 6. března 2015)

MULTIKULTURNÍ TÝDEN. *O festivalu*. Pardubice, 2015. [Online]. Dostupné z: <http://www.multikulturnityden.cz/cs/o-festivalu.html> (Navštíveno: 6. června 2015)

NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*. Vyd. 2. Praha: Academia, 2009. 498 s. ISBN 978-80-200-1679-9.

NOTICIAS JURÍDICAS. *Ley Orgánica 4/2000, de 11 de enero, sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social*. Madrid, 2000. [Online]. Dostupné z: http://noticias.juridicas.com/base_datos/Admin/lo4-2000.html (Navštíveno: 28. ledna 2015)

PARA INMIGRANTES. *Ayudas para inmigrantes 2014: Los subsidios*. 2014. [Online]. Dostupné z: <http://www.parainmigrantes.info/prestaciones-por-desempleo-subsidios-vigentes-durante-2014-734/> (Navštíveno: 24. dubna 2015)

UNIVERSO. *España ofrece amnistía a inmigrantes ilegales y desata polémica*. 2005. [Online]. Dostupné z: <http://www.eluniverso.com/2005/02/07/0001/626/0D54D4C55100421DA095DC0AE5EEA1E0.html> (Navštíveno: 14. května 2015)

PARK, J. *Europe's migration crisis*. New York: Council on Foreign Relations, 2015. [Online]. Dostupné z: <http://www.cfr.org/migration/europes-migration-crisis/p32874> (Navštíveno: 24. května 2015)

QUÍLEZ, R. *Evaluación de la ley*. Madrid: El Mundo, 2006. [Online]. Dostupné z: <http://www.elmundo.es/especiales/2005/02/sociedad/inmigracion/ley/ley2.html> (Navštíveno: 26. března 2015)

RÁKOCZYOVÁ, M.; TRBOLA, R. (eds.) *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. 309 s. ISBN 978-80-7419-023-0.

RED ACOGE. *Presentación*. Madrid, 2015. [Online]. Dostupné z: <http://www.redacoge.org/es/quienessomos/presentacion.html> (Navštíveno: 6. ledna 2015)

REHER, D.-S.; REQUENA, M. (eds.), *Las múltiples caras de la inmigración en España*. Madrid, Alianza Editorial, 2009, 321 p. ISBN 978-84-206-8300-3.

RTVE. *Los trabajadores inmigrantes en España son más mayores, hay más mujeres y son más cualificados*. Madrid, 2013. [Online]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/development/povertyreduction/2672735.pdf> (Navštíveno: 5. března 2015)

SEMINARI D'ECONOMIA CRÍTICA TAIFA. *La crisis en el estado español: el rescate de los poderosos*. Barcelona, 2010. [Online]. Dostupné z: <http://informes.seminaritaifa.org/el-impacto-de-la-crisis-sobre-la-poblacion-inmigrante/> (Navštíveno: 25. května 2015)

SECRETARÍA GENERAL DE INMIGRACIÓN Y EMIGRACIÓN. *Portal de Inmigración*. Madrid, 2014. [Online]. Dostupné z: <http://extranjeros.empleo.gob.es/es/NavegacionRecursiva/Pie/copyright/index.html> (Navštíveno: 25. dubna 2015)

SGEL. SOCIEDAD GENERAL ESPAÑOLA DE LIBRERÍA (ed.) *Lengua y Cultura en el aula de Español como lengua extranjera*. Madrid: SGEL, 2001. 190 s. ISBN 9788471437440.

STOJANOV, R. a kol. Migrace jako globální fenomén. *Mezinárodní politika* (10), 2006. s.15-17. [Online]. Dostupné z: http://projects.osu.eu/igeography/docs/MP_Migrace_jako_globalni_fenomen-final.pdf. (Navštíveno: 29. dubna 2015)

TOBIN, S. *En busca de trabajo: un nuevo estudio de la OIT sobre migración laboral en África del Norte y Occidental*. Organización internacional del trabajo, 2010. [Online]. Dostupné z: http://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/features/WCMS_126505/lang--es/index.htm (Navštíveno: 20. dubna 2015)

TROUSIL, M. *Úloha a úskalí sociální práce s imigranty*. Sociální práce 2007 (2), 103-114. [Online]. Dostupné z: http://www.socialniprace.cz/soubory/2-2007_socialnipracesimigranty-120116135018.pdf (Navštíveno: 31. května 2015)

VALTONEN, K. *Social work and migration: immigrant and refugee settlement and integration*. Farnham; Burlington, Vt.: Ashgate, 2008. 218 s. Contemporary social work studies. ISBN 9780754671947.

VALEŠ, M. *Observaciones sociolingüísticas del español: Metodología variación y prestigio*. Saarbrücken: LAP LAMBERT Academic Publishing, 2010. ISBN 978-3-8433-7268-8.

VÝROST, J.; SLAMĚNÍK, I. (eds.) *Aplikovaná sociální psychologie. II.* Vyd. 1. Praha :
Grada, 2001. 260 s. Psyché. ISBN 8024700425.

SEZNAM ZKRATEK

BA	Burgos Acoge
EU	Evropská Unie
INE	Instituto Nacional de Estadística /Národní statistický úřad
SEPE	Servicio Público de Empleo Estatal
SGEL	Sociedad General Española de Librería

PŘÍLOHY

Příloha 1: 11 společných principů politiky integrace přistěhovalců v EU přijaté v rámci Haagského programu

- 1. Integrace představuje dynamický, obousměrný proces vzájemného přizpůsobování všech přistěhovalců a obyvatel členských států.*
- 2. Integrace vyžaduje úctu k hodnotám Evropské unie.*
- 3. Klíčovou úlohu v procesu integrace hraje zaměstnanost, která je ústředním předpokladem pro účast přistěhovalců, pro jejich příspěvek k hostitelské společnosti a pro zviditelnění tohoto příspěvku.*
- 4. Nezbytnou podmínkou integrace jsou základní znalosti jazyka, historie a institucí hostitelské společnosti; pro integraci je nezbytné, aby bylo přistěhovalcům umožněno nabývat těchto znalostí.*
- 5. Pro přípravu přistěhovalců, a zejména jejich potomků, na úspěšnější život a aktivnější účast ve společnosti má zásadní význam vzdělávání.*
- 6. Nezbytným předpokladem lepší integrace je přístup přistěhovalců k institucím, jakož i k veřejným statkům a soukromému zboží a službám na stejném základě jako státní příslušníci a způsobem vylučujícím jakoukoli diskriminaci.*
- 7. Základním mechanismem integrace je častý styk mezi přistěhovalci a občany členského státu. Stryk mezi přistěhovalci a občany členského státu obohacují společná fóra, dialog kultur, vzdělávání o přistěhovalcích a jejich kulturách a povzbudivé životní podmínky v městských sídlištích.*
- 8. Projevování různých kultur a vyznání je zaručeno podle Charty základních práv a musí být chráněno vždy, když není v rozporu s jinými nedotknutelnými evropskými právy nebo s vnitrostátními předpisy.*
- 9. Integraci přistěhovalců napomáhá jejich účast na demokratickém procesu a při formulování integračních politik a opatření, zejména na místní úrovni.*
- 10. Při tvorbě a provádění veřejné politiky je důležité mít na zřeteli promítnutí integračních politik a opatření do širokého portfolia příslušných politik a do všech úrovní veřejné správy a veřejných služeb (mainstreaming).*
- 11. K průběžným úpravám politiky, hodnocení pokroku integrace a zefektivnění výměny informací je potřeba stanovovat jasné cíle, ukazatele a mechanismy jejich hodnocení.*

Příloha 2: Informovaný souhlas ve španělském jazyce

FORMULARIO DEL CONSENTIMIENTO DE LOS PARTICIPANTES

Universidad:

Universidad Palacký en Olomouc
Departamento de Asuntos Sociales
Univerzitiní 244/22, Olomouc
República Checa

Investigador:

Anna Mozíková
email: anna.mozikova@yahoo.com
tel. 00420776890834
0034653825745

Descripción del proyecto:

El tema de este proyecto es La motivación y desmotivación de los inmigrantes para la integración: La formulación de retos para la Asociación Burgos Acoge. El objetivo del trabajo es investigar la situación actual respecto a los factores motivantes y desmotivantes que se puedan descubrir en este estudio. La investigación se basará en conceptos explicados en estudios previos, así como en las opiniones y experiencias de inmigrantes que han sido entrevistados y miembros de equipo de Burgos Acoge para así encontrar los posibles retos que estas personas tienen que atravesar para conseguir una plena integración.

Actuación:

- usted va a ser preguntado para dar sus opiniones sobre varias preguntas en una entrevista que va a ser grabada
- es únicamente su decisión si usted va a participar en este proyecto o no

Acabar su participación:

- usted tiene derecho a no responder a cualquier pregunta por cualquiera razón
- usted tiene derecho a dejar de participar en cualquier momento

El investigador promete:

- mantener la privacidad de sus datos personales
- usar nombres ficticios, se le garantiza la anonimidad
- usar estos materiales únicamente para su tesis y como material para la mejora de la educación cívica (no para beneficiarse de ellos)

Los participantes están de acuerdo con:

- ser grabados
- dar el permiso al investigador para incluir la transcripción de la entrevista en su tesis sin mencionar el nombre u otros datos personales de los participantes
- no obtener ningún beneficio puesto que el investigador no lo hace para beneficiarse de ello
- el uso de los materiales en el ambiente académico, el uso en un futuro de ellos para otras investigaciones o presentaciones

Nombre del participante:

Firma del participante:

Fecha:

Firma del investigador:

Fecha:

Příloha 3: Schéma otázek pro rozhovor s imigranty

Identifikační údaje

Pohlaví, země původu, legalita a délka pobytu, rodinný status, dosažené vzdělání

I. Okruh: Příchod do Španělska

Jak dlouho žijete ve Španělsku a co Vás sem přivedlo?

Jaké máte vzdělání a kde jste ho získal/a?

Jaká byla Vaše očekávání před příchodem do Španělska?

II. Okruh: Život ve Španělsku

Žijete zde sám/sama nebo s rodinou?

Jste zaměstnaný/á? Jaké je Vaše aktuální zaměstnání?

Plánujete ve Španělsku zůstat?

III. Okruh: Integrace

Znáte pojem integrace? Co si pod tímto pojmem představujete?

Cítíte se být integrovaný/á?

Co Vás motivuje k tomu, abyste se začleňoval/a do španělské společnosti?

Co Vás naopak odrazuje od začleňování se do španělské společnosti?

Co považujete za důležitou součást/prvky integrace?

IV. Okruh: Role Burgos Acoge a jejich pracovníků

V čem Vám BA/sociální pracovník pomáhá?

Co by mohlo BA dělat jinak? Je něco, co by mohlo zlepšit?

Příloha 4: *Schéma otázek pro rozhovor s pracovníky BA*

Jak Vy chápete pojem integrace?

Jsou podle Vašeho názoru klienti BA integrování?

Co v současnosti pomáhá integraci?

Co je naopak překážkou při integraci?

Jak se pracovníci BA snaží přistěhovalce k integraci motivovat?

Jaké projekty na podporu integrace realizujete?

Jaké projekty byste rádi realizovali?

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 - Registrovaná nezaměstnanost v jednotlivých sektorech od roku 2005 do roku 2014.....	14
Graf 2 – Vývoj počtu obyvatelstva ve Španělsku (2001-2014)	15
Graf 3 - Zastoupení respondentů podle délky pobytu	56
Graf 4 - Zastoupení respondentů podle dosaženého vzdělání.....	57

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – Oblasti Strategického Plánu Castilla y León	34
Obrázek 2 – Hierarchické uspořádání potřeb dle Abrahama Maslowa.....	44

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 – Důvody imigrace do Španělska.....	11
Tabulka 2 - Přistěhovalci ve Španělsku podle země původu	16
Tabulka 3 – Opatření přijatá pro oblast Integrace Třetího integračního strategického plánu 2014-2017	35
Tabulka 4 – Základní identifikační údaje o respondentech.....	55

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: <i>11 společných principů politiky integrace přistěhovalců v EU přijaté v rámci Haagského programu</i>	98
Příloha 2: <i>Informovaný souhlas ve španělském jazyce</i>	99
Příloha 3: <i>Schéma otázek pro rozhovor s imigranty</i>	100
Příloha 4: <i>Schéma otázek pro rozhovor s pracovníky BA</i>	101